

รายงานการวิจัย

บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคม
ในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร

PEOPLE'S ROLE OF RESOLVING SOCIAL VIOLENCE IN WAT MUANG
COMMUNITY, BANGKOK

ฉัตรภางค์ สารมาศ
มานพ นักการเรียน
พระครูสุภัทรวรราทร
เอกวุฒิ สารมาศ

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.)
สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รายงานการวิจัย

บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคม
ในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร

PEOPLE'S ROLE OF RESOLVING SOCIAL VIOLENCE IN WAT MUANG
COMMUNITY, BANGKOK

ฉัตรภาวงศ์ สารมาศ
มานพ นักการเรียน
พระครูสุภัทรวรราทร
เอกวุฒิ สารมาศ

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.)
สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขความรุนแรงทางสังคม 2) เพื่อพัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักธรรมาภิบาล 4 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ได้รับการรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในชุมชนวัดม่วง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน พร้อมทั้งได้สัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมานหรืออ้างอิง ได้แก่ การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางแก้ไขความรุนแรงทางสังคม คือ ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในด้านการวางแผน ด้วยการเข้าร่วมในการประชุม เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ และกิจกรรม ด้านการดำเนินการ ประชาชนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมในพื้นที่ชุมชน โดยผ่านกลุ่มจิตอาสา อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน การสร้างภาคีเครือข่ายระหว่าง รัฐ เอกชน และประชาสังคม ด้านการจัดการตามแผน ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนกำหนด เช่น จัดให้มีการอบรมหลักสูตรการป้องกันความรุนแรง ด้านการกำหนดติดตาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบ สามารถกำกับติดตามให้ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ และด้านการประเมินผล หน่วยงานที่รับผิดชอบวัดประเมินความสำเร็จของแผนงานตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยคำนึงถึงคุณภาพชีวิตที่ดี ความปลอดภัย และความสงบ สันติสุขของประชาชนในชุมชน 2) บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักธรรมาภิบาล 4 ได้แก่ สัจจะ มีความซื่อสัตย์ ความจริงใจ เพื่อให้เกิดความไว้วางใจไม่ก่อเหตุความรุนแรง ทมะ การรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ ข่มใจ ระวังความรู้สึกต่อเหตุการณ์ความรุนแรง ขันติ ความอดทนอดกลั้นต่อความรุนแรง จาคะ ความเสียสละ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การบริจาคแบ่งปัน เพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรง และ 3) รูปแบบบทบาทการแก้ไขปัญหาความรุนแรง

คำสำคัญ : บทบาทของประชาชน, การแก้ไขปัญหาความรุนแรงทางสังคม, หลักธรรมาภิบาล 4

ABSTRACT

The objectives of this research were as follows: 1) to study ways to solve social violence; 2) to develop people's role of resolving social violence to the principles of Khrāwās Dhamma 4; This research was mixed research. Received certification for ethical consideration of human research. Samples were 400 People in Wat Muang Community, Bang Khae District, Bangkok and had in-depth interviews 8 person. The instruments used were questionnaires and interview, which were reviewed by google form questionnaires to the respondents. The statistics used were frequency, percentage, mean and standard deviation. Statistical inference or references, including t-test and One-Way ANOVA if the difference was statistically significant at the .05 level. To test the difference of the average income is coupled by means of Scheffé.

The research found that: 1) People can participate in planning, by participating in the meeting to determine strategies, plans, projects and activities. Operational aspect people can participate in activities in community areas. through volunteer groups village health volunteers creating a network between the government, the private sector, and civil society. Planned management people can participate in various activities determined by the community, such as organizing training courses on violence prevention. Aspects of monitoring related and responsible agencies able to supervise and follow up on operations according to the established plan. and evaluation the agency responsible for measuring and evaluating the success of the plan according to the set objectives. Taking into account the good quality of life, safety, and peace and tranquility of the people in the community. 2) people's role of resolving social violence to the principles of Khrāwās Dhamma 4 : Sācca be honest and sincere in order to build trust and not cause violence; Thma be honest and sincere in order to build trust and not cause violence; Kḥanti tolerance for violence; Cāka sacrifice, generosity donation share to prevent violent problems and 3) The role of solving violence model.

Key words : People's role, Resolving social violence, Khrāwās Dhamma 4.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง “บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร” นี้ เป็นงานวิจัยซึ่งได้รับเงินอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ 2566

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัย และสถาบันวิจัยญาณสังวรที่คอยอำนวยความสะดวกและติดต่อประสานงานต่าง ๆ เกี่ยวกับการวิจัยในครั้งนี้

กราบขอบพระคุณ พระครูปลัดสุวัฒนวิสุทธิสารคุณ, ผศ.ดร. ร่องอธิการบดี ด้านวิจัย ตลอดจนผู้บริหารและคณาจารย์ทุกท่าน อาทิ พระมงคลธรรมวิธาน, ผศ.ดร. ร่องอธิการบดี วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย พระครูสิทธิวิวัฒน์ ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย พระครูศรีปริยัติวิธาน, ผศ.ดร. ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการ ที่เป็นกำลังใจในการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ รศ.ดร. ศรีศักดิ์ สุนทรไชย ที่ได้มีส่วนช่วยตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์และสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยคาดหวังว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาของสังคม ไม่สามารถทำได้อย่างเป็นเอกเทศ จำเป็นต้องมีการร่วมมือประสานงานกันในเชิงบูรณาการ และสิ่งที่สำคัญนั้นตนเองจะต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีด้วย จึงจะเป็นการแก้ไขปัญหาที่แท้จริง

คุณความดีและประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขออุทิศให้แด่บุพการีและผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน อนึ่งหากความผิดพลาด บกพร่องถ้าจะมี ผู้วิจัยขอน้อมรับเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ฉัตรภาส สาระมาศ
หัวหน้าโครงการวิจัย

สารบัญคำย่อ

ตำราที่ใช้ในการค้นคว้าหลักธรรมในพระพุทธศาสนา สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2539 ในการอ้างอิงได้ใช้ชื่อย่อของคัมภีร์พระไตรปิฎกไว้ในเชิงอรรถของงานวิจัย ซึ่งชื่อย่อนี้มีคำเต็ม ดังนี้

คำย่อ	คำเต็ม
พระสุตตันตปิฎก	สุตตันตปิฎก
ส.ส.	สังยุตตนิกาย สคาถาคค

สำหรับการอ้างตัวเลขที่อยู่หลังชื่อย่อคัมภีร์ ผู้วิจัยใช้แบบ 3 ตอน คือ เลขเล่ม, เลขข้อ, เลขหน้า ตัวอย่างเช่น ที.ปา.,11/247-253/197-200. หมายถึง พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค เล่ม 11 ข้อ 247-253 หน้า 197-200.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญคำย่อ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภูมิ	ฎ
สารบัญรูปภาพ	ฐ
บทที่	
1 บทนำ	1-7
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 ปัญหาวิจัย	3
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
1.4 สมมติฐานการวิจัย	3
1.5 นิยามศัพท์	3
1.6 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น	5
1.8 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
1.9 หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้	6
2 แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8-43
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท	8
2.2 ประเภทของความรุนแรงและรูปแบบของความรุนแรง	10
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรุนแรงเชิงสังคม	11
2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรุนแรงเชิงสุขภาพ	24
2.5 การป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรง	25
2.6 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	28
2.7 หลักฆราวาสธรรม 4	33
2.8 สภาพพื้นที่ที่ทำวิจัย	34

2.9	ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
2.10	สรุปกรอบแนวความคิด	43
3	วิธีดำเนินการวิจัย	44-52
3.1	การวิจัยเชิงคุณภาพ	44
3.1.1	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	44
3.1.2	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	45
3.1.3	การสร้างเครื่องมือ	45
3.1.4	การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	45
3.1.5	การเก็บรวบรวมข้อมูล	46
3.1.6	การวิเคราะห์ข้อมูล	46
3.2	การวิจัยเชิงปริมาณ	47
3.2.1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	47
3.2.2	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	48
3.2.3	ลักษณะของเครื่องมือ	48
3.2.4	การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	49
3.2.5	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	50
3.2.6	การวิเคราะห์ข้อมูล	50
3.3	การขอเอกสารรับรองจริยธรรมการวิจัยในคน	51
3.4	การนำเสนอผลการวิจัย	52
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53-86
4.1	ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	53
4.2	บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัด ม่วง กรุงเทพมหานคร	58
4.3	การทดสอบสมมติฐานการวิจัย	61
4.4	ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานครตามหลักขรรวาธรรม 4 (ขันติ สัจจะ ทมะ จาคะ)	75
4.5	วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก	76
4.6	การพัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตาม หลักขรรวาธรรม 4	82
5	สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	87-96
5.1	สรุปผลการวิจัย	87
5.2	อภิปรายผลการวิจัย	90
5.3	ข้อเสนอแนะ	96

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	96
5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป	97
บรรณานุกรม/เอกสารอ้างอิง	98-101
ภาคผนวก	102-113
ประวัตินักวิจัย/ประวัติผู้วิจัย	114

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละประชาชนในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ	53
ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละประชาชนในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ	54
ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละประชาชนในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามชั้นปีการศึกษา	55
ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละประชาชนในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอาชีพ	56
ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละประชาชนในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับรายได้	57
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร โดยรวมทั้ง 2 ด้าน	58
ตารางที่ 4.7 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร ด้านความรุนแรงเชิงสังคม	59
ตารางที่ 4.8 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาวะ	60
ตารางที่ 4.9 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยการพัฒนารูปแบบบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักธรรมาภิบาล 4 ด้านความรุนแรงเชิงสังคม ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาวะ และโดยรวมทั้ง 2 ด้าน จำแนกตามเพศ	61
ตารางที่ 4.10 การเปรียบเทียบความแตกต่างการพัฒนารูปแบบบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักธรรมาภิบาล 4 ด้านความรุนแรงเชิงสังคม ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาวะ และโดยรวมทั้ง 2 ด้าน จำแนกตามเพศ	62
ตารางที่ 4.11 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยการพัฒนารูปแบบบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักธรรมาภิบาล 4 ด้านความรุนแรงเชิงสังคม ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาวะ และโดยรวมทั้ง 2 ด้าน จำแนกตามอายุ	63
ตารางที่ 4.12 การวิเคราะห์ความแปรปรวนการพัฒนารูปแบบบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักธรรมาภิบาล 4 ด้านความรุนแรงเชิงสังคม ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาวะ และโดยรวมทั้ง 2 ด้าน จำแนกตามอายุ	64
ตารางที่ 4.13 การวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่การพัฒนารูปแบบบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักธรรมาภิบาล 4 ด้านความรุนแรงเชิงสังคม ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาวะ และโดยรวมทั้ง 2 ด้าน ที่มีอายุ	

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 4.1 จำนวนร้อยละของประชาชนในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ	54
แผนภูมิที่ 4.2 จำนวนร้อยละของประชาชนในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ	55
แผนภูมิที่ 4.3 จำนวนร้อยละของประชาชนในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามชั้นปีการศึกษา	56
แผนภูมิที่ 4.4 จำนวนร้อยละของประชาชนในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอาชีพ	56
แผนภูมิที่ 4.5 จำนวนร้อยละของประชาชนในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับรายได้	57

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
รูปภาพที่ 2.1	43
รูปภาพที่ 4.1	84
รูปภาพที่ 4.2	85
รูปภาพที่ 4.3	86
รูปภาพที่ 5.1	90

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยปัจจุบันนับว่ามีขอบข่ายเชิงปรากฏการณ์ที่แผ่กว้างหลายเรื่องมีแนวโน้มที่รุนแรงและหลากหลายรูปแบบมากขึ้น อันจะนำมาซึ่งการดำเนินงานแก้ไขที่กว้างขวาง ต้องการหน่วยงาน สถาบัน และองค์กรเข้ามาร่วมดำเนินงานอย่างหลากหลายรูปแบบด้วยกัน โดยมีการผสมผสานบทบาทหน้าที่กันอย่างเป็นระบบและจริงจังกล่าวคือความรุนแรงเป็นผลจากความขัดแย้ง โดยปัจจัยด้านทัศนคติและพฤติกรรมระดับบุคคล ภายใต้ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง ความรุนแรงจึงปรากฏให้เห็นตั้งแต่ระดับตัวบุคคล เช่น การฆ่าตัวตาย ระดับระหว่างบุคคล เช่น ความรุนแรงในครอบครัว ระดับระหว่างกลุ่ม เช่น การยกพวกตีกันของนักเรียนอาชีวะ และการชิงมอเตอร์ไซด์ของกลุ่มวัยรุ่น ระดับกลุ่มการเมือง เช่น การเก็บหัวคะแนนในช่วงเลือกตั้ง ระดับกลุ่มทางสังคม เช่น การกระทำรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระดับกลุ่มผู้ชน เช่น ความรุนแรงจากการเดินขบวนเรียกร้องการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ไปจนถึงระดับระหว่างประเทศกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น การปะทะกันทางทหารบริเวณชายแดนที่มีปัญหา เป็นต้น (วิชัยรูปขำดี, 2554 : 98)

จากสถานการณ์สะท้อนขวัญอีกคดีที่สังคมให้ความสนใจ มีการถกเถียงในข้อกฎหมายว่าเป็นการกระทำเกินกว่าเหตุหรือไม่ เมื่อแก๊งวัยรุ่น 6 คน ยกพวกมาด่าทอและปาของหน้าบ้าน ภายในหมู่บ้านสุขสันต์ 6 ซอย 39 ชุมชนวัดม่วง แขวงหลักสอง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร จากปมกระทบกระทั่งในการชิงมอเตอร์ไซด์ ก่อนเปิดฉากตะลุมบอนจากภาพที่ปรากฏในกล้องวงจรปิด เป็นเหตุให้ฝ่ายที่บุกมาและมีพวกมากกว่าเสียชีวิต 2 ศพ เพราะถูกมือมืดใช้มีดสปาด้า และมีดปลายแหลม ไล่แทงจนในที่สุดตกเป็นผู้ต้องหา ถูกตั้งข้อหาฆ่าคนตาย และพยายามฆ่า แต่ด้วยมือมืดต่อสู้เพียงลำพังคนเดียวกับอีกฝ่ายที่มีถึง 6 คน ได้เกิดเรื่องดราม่าถกเถียงในสังคม โดยบางส่วนแสดงความเห็นอกเห็นใจมือมืด มองว่าเป็นการป้องกันตัว และอีกมุมมองว่าสมภารใจทะเลาะวิวาท หรือกระทำเกินกว่าเหตุ เพราะบันดาลโทสะ แต่เมื่อเรื่องราวแพร่กระจายออกไป ซึ่งเห็นว่ามีมือมืด ถูกหาเรื่องก่อนจากหลักฐานที่ปรากฏชัดเจน เกรงว่าจะไม่ได้รับความเป็นธรรม ได้มีบุคคลยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือ พร้อมทีมทนายความ และออกหลักทรัพย์เงินสด 5 แสนบาท ยื่นประกันตัว และในที่สุดศาลอาญานบุรี ได้พิจารณานุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว ล่าสุดตำรวจได้แจ้งข้อหาคุณุกรรมของมือมืด ทั้ง 4 คน ร่วมกันทำร้ายร่างกายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ในแง่ของคดีตำรวจอธิบายว่า การป้องกันตัวเองเป็นภัยที่ใกล้จะถึงตัว แต่กรณีนี้ไม่ได้เข้าถึงรั้วบ้าน จะอ้างป้องกันตัวไม่ได้ แต่ได้วิ่งออกไปเพื่อร่วมก่อเหตุ ซึ่งไม่มีมูลบอกเหตุ และพฤติกรรมของคดียังไม่ใช่ โดยพฤติกรรมถือมีดออกไปจากบ้าน ไม่จำเป็นต้องออกไปไล่แทง ทำให้ในมุมมองตำรวจมองว่าร่วมก่อเหตุด้วย พร้อมย้ำว่าการป้องกันตัวต้องสมควรต่อเหตุด้วย แม้แต่การที่คนร้ายปืนไปลักทรัพย์ในบ้าน โดยเจ้าบ้านใช้ปืนยิงก็เกินกว่าเหตุ การป้องกันตัวต้องสมเหตุสมผล ไม่ใช่เอามีดมาแทง และรู้ได้อย่างไรว่าคน 6 คนจะเข้ามาทำร้าย แม้จะบอกว่าโดนรุมทำร้ายก็คือข้ออ้าง ท้ายสุดเป็นอำนาจของศาลในการพิจารณา

ลงโทษอาจน้อยลงก็ได้ หรือลงโทษอย่างไรก็ได้ อาจเห็นว่าน่าเห็นใจ (<https://www.thairath.co.th/scoop/theissue/2220885, 2564>)

สถาบันทางพระพุทธศาสนาเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่เสมือนเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมทางสังคม เพื่อให้เกิดความประพฤติและพฤติกรรมที่ถูกต้อง อันนำไปสู่ความสงบสุข ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของคนไทย การนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อแก้ไขปัญหาที่มีความรุนแรงให้ลดน้อยลง ทำให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุขทั่วไป สำหรับปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ ในสังคมไทย สามารถที่จะนำหลักทวารวาสธรรม 4 มาประพฤติปฏิบัติเพื่อลดปัญหาในสังคมให้น้อยลงได้ อันประกอบไปด้วย 1.สังฆะ ความซื่อสัตย์จริงใจต่อกันเป็นหลักสำคัญที่จะให้เกิดความไว้วางใจและไม่ตรีจิตสนิทต่อกัน ขาดสังฆะเมื่อใดย่อมเป็นเหตุให้เกิดความหวาดระแวงแคลงใจกันเป็นจุดเริ่มต้นแห่งความริ้วฉาน ซึ่งยากนักที่จะประสานให้คืนดีได้ดังเดิม 2. ทมะ การรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ข่มใจระงับความรู้สึกต่อเหตุบกพร่องของกันและกัน รู้จักฝึกฝนปรับปรุงตน แก้ไขข้อบกพร่อง ปรับนิสัยและอัธยาศัยให้กลมกลืนประสานเข้าหากันได้ ไม่เป็นคนต่อต้านเอาแต่ใจและอารมณ์ของตน คนที่ขาดธรรมข้อนี้ ย่อมปล่อยให้ข้อแตกต่างปลีกย่อยทางอุปนิสัยและการอบรม กลายเป็นเหตุแตกแยกสามัคคีใหญ่โต 3. ขันติ ความอดทน อดกลั้น ต่อความหนักและความร้ายแรงทั้งหลาย ชีวิตของผู้อยู่ร่วมกัน นอกจากมีข้อแตกต่างขัดแย้งทางอุปนิสัย การอบรม และความต้องการบางอย่าง ซึ่งจะต้องหาทางปรับปรุงเข้าหากันแล้วบางรายอาจจะมีเหตุล่วงเกินรุนแรง แสดงออกจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นถ้อยคำหรือกิริยาอาการจะโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม เมื่อเกิดเหตุเช่นนี้อีกฝ่ายหนึ่งจะต้องรู้จักอดกลั้นระงับใจ ไม่ก่อเหตุให้เรื่องลุกลามกว้างขยายต่อไปความร้ายจึงจะระงับลงไป นอกจากนี้ ยังจะต้องมีความอดทนต่อความลำบากตรากตรำ และเรื่องหนักใจต่าง ๆ ในการประกอบกิจการอาชีพเป็นต้น โดยเฉพาะเมื่อเกิดภัยพิบัติ ความตกต่ำคับขัน ไม้ตีโพยตีพาย แต่มีสติอดกลั้นคิดอุบายใช้ปัญญาหาทางแก้ไขเหตุการณ์ให้ลุล่วงไปด้วยดี 4.จาคะ ความเสียสละ ความเผื่อแผ่ แบ่งปันตลอดถึงความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกัน ชีวิตบุคคลที่จะมีความสุข จะต้องรู้จักความเป็นผู้ให้ด้วย มิใช่คอยจ้องแต่จะเป็นผู้รับเอาฝ่ายเดียว การให้ในที่นี้มิใช่หมายถึงแต่เพียงการเผื่อแผ่แบ่งปันสิ่งของอันเป็นสิ่งที่มองเห็นและเข้าใจได้ง่าย ๆ เท่านั้น แต่ยังหมายถึงการให้น้ำใจแก่กัน การแสดงน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกัน ตลอดจนการเสียสละความพอใจและความสุขส่วนตนได้ (ส.ส. 15/845/316)

ผู้วิจัยได้ติดตามสถานการณ์ความรุนแรงทางสังคมจากข่าวที่นำเสนอผ่านสื่อต่าง ๆ ที่มีมากขึ้นทุกวัน ผลของความรุนแรงได้ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างปกติสุขของประชาชนในวงกว้าง ทั้งด้านชีวิต ทรัพย์สิน ร่างกาย และจิตใจ ซึ่งผู้วิจัยเล็งเห็นว่า การประยุกต์ใช้หลักทวารวาสธรรม 4 สามารถที่จะลดความรุนแรงของปัญหาเหล่านี้ให้น้อยลง หรือบรรเทาความรุนแรงลงได้ คือ สังฆะคือความซื่อสัตย์จริงใจต่อกันเป็นหลักสำคัญที่จะให้เกิดความไว้วางใจและไม่ตรีจิตสนิทต่อกัน ทมะ การรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ข่มใจระงับความรู้สึกต่อเหตุบกพร่องของกันและกัน รู้จักฝึกฝนปรับปรุงตน แก้ไขข้อบกพร่องปรับนิสัยและอัธยาศัยให้กลมกลืนประสานเข้าหากันได้ ขันติ ความอดทน อดกลั้น ต่อความหนักและความร้ายแรงทั้งหลาย จาคะ ความเสียสละ ความเผื่อแผ่ แบ่งปันตลอดถึงความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกัน

ผู้วิจัยได้ติดตามข่าวที่กำลังร้อนแรงในขณะนั้นเกี่ยวกับการยกพวกจำนวน 6 คน ไปรุมวัยรุ่นจำนวน 1 คนที่บ้าน จนเกิดการต่อสู้และฆ่ากันตายจำนวน 2 ศพ และมีผู้ได้รับบาดเจ็บด้วย พบว่าจากเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต และทำให้เยาวชนมีประวัติที่เสื่อมเสีย สร้างความเสียหายต่อชื่อเสียงวงศ์ตระกูล และชื่อเสียงของชุมชน และเรื่องราวก็แพร่ขยายออกไปในวงกว้าง จนมีผลกระทบในระดับประเทศ งานวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยมีการบูรณาการระหว่างศาสตร์ คือ รัฐศาสตร์ พุทธศาสน์ ปรัชญา และรัฐประศาสนศาสตร์ เป็นต้น มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เป็นต้น ดังนั้น โครงการวิจัยนี้ จะก่อให้เกิดประโยชน์ทางวิชาการ คือ บทความวิจัยที่เผยแพร่ในวารสารวิชาการระดับชาติและนานาชาติ จำนวน 1 บทความ ประโยชน์เชิงชุมชนและสังคม คือ แนวทางแก้ไขความรุนแรงทางสังคม และการพัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักธรรมาภิบาล 4 ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ คือ การนำบทเรียนเผยแพร่ผ่านเวปเพจ และประโยชน์เชิงนโยบาย คือ สถาบันการศึกษา กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และศาลยุติธรรม ด้วยหวังว่างานวิจัยนี้จะสามารถช่วยขับเคลื่อนสังคมและประเทศชาติให้พัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขปัญหาความรุนแรงทางสังคมให้ลดลงต่อไป

1.2 ปัญหาวิจัย

- 1.2.1 แนวทางแก้ไขความรุนแรงทางสังคม เป็นอย่างไร
- 1.2.2 การพัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักธรรมาภิบาล 4 เป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์โครงการวิจัย 2 ประการดังนี้

- 1.3.1 เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขความรุนแรงทางสังคม
- 1.3.2 เพื่อพัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักธรรมาภิบาล 4

1.4 สมมติฐานการวิจัย

การพัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักธรรมาภิบาล 4 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีผลแตกต่างกัน

1.5 นิยามศัพท์

บทบาท หมายถึง บทบาทของประชาชนที่อาศัยในชุมชนวัดม่วง เขตบางแค กรุงเทพมหานครกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักธรรมาภิบาล 4

ประชาชน หมายถึง สำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ ประชาชนตามบัญชีรายชื่อในชุมชนวัดม่วง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร

ปัญหาความรุนแรงทางสังคม หมายถึง สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ปัญหาด้านความรุนแรงเชิงสังคม และด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ

ด้านความรุนแรงเชิงสังคม หมายถึง บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในการวางแผน การดำเนินการ การจัดการตามแผน การกำกับติดตาม และการประเมินผล เกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม

ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ หมายถึง บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในการวางแผน การดำเนินการ การจัดการตามแผน การกำกับติดตาม และการประเมินผล เกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสุขภาพ

หลักธรรมาธรรม 4 หมายถึง คุณธรรมพื้นฐานของจิตใจ ธรรมาธรรม 4 ประกอบด้วย สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ ใช้ทั่วไปในชีวิตการครองเรือนทั้งหมดโดยยึดถือเป็นคุณธรรมพื้นฐานของจิตใจ ในการที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีงามกับคนทั้งหลายที่จะอยู่ร่วมหรือติดต่อเกี่ยวข้องกันให้เหมาะสมตามฐานะนั้น ๆ เพื่อประโยชน์สุขทั้งแก่ชีวิตของตนเอง และแก่ชีวิตของคนอื่น ๆ ในชุมชนวัดม่วง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร

ชุมชนวัดม่วง หมายถึง พื้นที่สำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ ชุมชนวัดม่วง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ได้เกิดสถานการณ์สะเทือนขวัญอีกคดีที่สังคมให้ความสนใจ มีการถกเถียงในข้อกฎหมายว่าเป็นการกระทำเกินกว่าเหตุหรือไม่ เมื่อแก๊งวัยรุ่น 6 คน ยกพวกมาด่าทอและปาของหน้าบ้าน ภายในหมู่บ้านสุขสันต์ 6 ซอย 39 ชุมชนวัดม่วง แขวงหลักสอง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร จากปมกระทบกระทั่งในการซ้อมเตอร์ไซค์ ก่อนเปิดฉากตะลุมบอนจากภาพที่ปรากฏในกล้องวงจรปิด เป็นเหตุให้ฝ่ายที่บุกมาและมีพวกมากกว่าเสียชีวิต 2 ศพ เพราะถูกมือมืดใช้มีดสปาด้า และมีดปลายแหลมไล่แทงจนในที่สุดตกเป็นผู้ต้องหา ถูกตั้งข้อหาฆ่าคนตาย และพยายามฆ่า แต่ด้วยมือมืดต่อสู้เพียงลำพังคนเดียวกับอีกฝ่ายที่มีถึง 6 คน ได้เกิดเรื่องดราม่าถกเถียงในสังคม

1.6 ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1.6.1 ขอบเขตด้านเนื้อหาหรือตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1) **ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)** คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระดับรายได้

2) **ตัวแปรตาม (Dependent Variables)** คือ ด้านความรุนแรงเชิงสังคม และด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ

1.6.2 **ขอบเขตด้านประชากรที่ศึกษา** ศึกษาประชาชนตามบัญชีรายชื่อในชุมชนวัดม่วง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร จำนวน 38,793 คน กลุ่มตัวอย่าง 400 คน

1.6.3 **ขอบเขตด้านพื้นที่ที่ศึกษา** ศึกษาในชุมชนวัดม่วง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร

1.6.4 **ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ศึกษา** คือ ใช้ระยะเวลาในการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ การแจกแบบสอบถาม การสัมภาษณ์และการวิเคราะห์ข้อมูล ปี พ.ศ. 2566

1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น

แนวทางการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโครงการวิจัย

โครงการวิจัยนี้ มุ่งเน้นการวิจัยโดยยึดพันธกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่เน้นพัฒนาเป็นมหาวิทยาลัย “ให้บริการวิชาการทางพระพุทธศาสนา” แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดนครปฐม และแผนพัฒนากรุงเทพมหานครด้านชุมชนน่าอยู่ ดำรงเอกลักษณ์ความเป็นไทยในสากล : ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนากลุ่มจังหวัดให้เป็นมหานครแห่งคุณภาพชีวิตที่ดีและมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทย 20 ปีด้านคนไทย 4.0 กรอบวิจัยของกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมที่เน้น “สร้างคน สร้างองค์ความรู้ และสร้างนวัตกรรม” ทั้งนี้ชุดโครงการวิจัยนี้มีการบูรณาการระหว่างศาสตร์ของนักวิจัย และบูรณาการทำงานเชิงพื้นที่แบบพหุภาคีจากหน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคการศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) กลยุทธ์การบริหารจัดการโครงการวิจัย

แผนการบริหารแผนงานวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติตามแผน ขั้นตรวจสอบประเมินผล และขั้นปรับปรุงการดำเนินการอย่างเหมาะสม (PDCA) มีรายละเอียดดังนี้

(1) ขั้นวางแผน (Plan) คณะผู้วิจัยทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมุ่งพัฒนาและสร้างนวัตกรรมการพัฒนาและสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์ท้าทายของสังคม สร้างเครื่องมือในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบพื้นฐานที่สำคัญ ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แนวทางสนทนากลุ่ม แบบบันทึกข้อมูลและแนวทางการสังเกต สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยวิธีดำเนินการ กำหนดเป้าหมายหลัก สร้างความเข้าใจของคณะผู้วิจัย

(2) ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do) คณะผู้วิจัยศึกษาสภาพการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่กลุ่มเป้าหมายที่ทำวิจัยทั้ง 3 กลุ่ม ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพพื้นที่ชุมชนที่ทำการวิจัย เป็นการทำความเข้าใจกับปัญหาความรุนแรงทางสังคมในชุมชนและบริบทของหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยศึกษาองค์ความรู้ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การวิจัยในระยณะนี้เป็นการวิจัยเพื่อให้เข้าใจสภาพการณ์และบทบาทของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์ท้าทายของสังคมโดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี 2) การพัฒนาเครือข่ายนักวิจัย ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนการวางแผนการเพื่อพัฒนานวัตกรรมรูปแบบการพัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักธรรมาธรรม 4 โดยมีวิธีการดังนี้ (1) คั้นข้อมูลสู่หน่วยงาน และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมีส่วนร่วม คณะผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการทำงานแบบมีส่วนร่วม [Participation] และแนวคิดการทำงานแบบเป็นหุ้นส่วน [Partnership Model] ในขั้นตอนของการประชุมระดมสมองเพื่อหาวิธีและแนวทางการพัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักธรรมาธรรม 4 คณะผู้วิจัยนำผลสรุปความต้องการ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคนำเสนอในที่ประชุม โดยขอให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับมุ่งพัฒนาและสร้างนวัตกรรมการพัฒนาและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจฐานการวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์ท้าทายของสังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระดมสมองและให้ข้อคิดเห็นในการร่วมกันพัฒนา เมื่อได้ข้อมูลที่สรุปชัดเจนแล้ว คณะผู้วิจัยจะนำเข้าที่ประชุมของคณะแผนงานวิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อไป (2) แสดงหาความ

ร่วมมือจากทีมสหสาขาวิชาชีพคณะผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดแนวคิดการทำงานแบบมีส่วนร่วม และแนวคิดการทำงานแบบเป็นหุ้นส่วน โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการประชุมตัวแทนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไปนำเสนอและหารือกับทีมสหสาขาวิชาชีพเพื่อขอความร่วมมือในการกำหนดนโยบายการแก้ไขปัญหามลพิษทางสังคม และ (3) นำข้อสรุปจากการจัดประชุมระดมสมองมาดำเนินการพัฒนาประกอบด้วย การนำเสนอความต้องการของผู้นำชุมชน เสนอต่อหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อขอรับการสนับสนุนและพิจารณาให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม

(3) ขั้นตรวจสอบประเมินผล (Check) คณะผู้วิจัยได้แบ่งการประเมินผลออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1) การติดตามข้อเสนอที่นำเสนอต่อหน่วยราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และ 2) การวางแผนการดำเนินการขั้นตอนต่อไป

(4) ขั้นการปรับปรุงการดำเนินงานอย่างเหมาะสม (Act) คณะผู้วิจัยจะการวางแผนการดำเนินการปรับปรุงพัฒนาระบบกลไกในการดำเนินการวิจัย เพื่อเอื้อให้เกิดการพัฒนาที่ดีขึ้น ทั้งนี้ มาตรการดังกล่าว จะเป็นข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนการดำเนินการขั้นตอนต่อไป

ความเชื่อมโยงของวัตถุประสงค์โครงการวิจัย

โครงการวิจัยนี้ จะเกิดผลผลิตที่เป็นองค์ความรู้ คือ แนวทางแก้ไขความรุนแรงทางสังคมที่เป็นนวัตกรรม คือ รูปแบบการพัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักธรรมาภิบาล 4 ผลที่ได้รับเชิงวิชาการจะได้บทความวิชาการที่เผยแพร่ในวารสารวิชาการระดับชาติและนานาชาติ จำนวน 1 บทความ และบทความวิจัย จำนวน 1 บทความ ส่วนประโยชน์เชิงชุมชนและสังคมนั้น จะทำให้ได้แนวทางการแก้ไขปัญหาความรุนแรงทางสังคม และรูปแบบการพัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักธรรมาภิบาล 4 นอกจากนี้ ในเชิงนโยบาย ข้อมูลและแนวทางที่ได้จากโครงการวิจัยนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำมาใช้กำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาชุมชนให้น่าอยู่ มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม โดยสามารถสรุปความเชื่อมโยงของผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยได้

1.8 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.8.1 ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางแก้ไขความรุนแรงทางสังคม

1.8.2 ได้รูปแบบการพัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักธรรมาภิบาล 4

ด้วยหวังว่างานวิจัยนี้จะสามารถช่วยขับเคลื่อนสังคมและประเทศชาติให้พัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขปัญหาความรุนแรงทางสังคมให้ลดลงต่อไป

1.9 หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้

1.9.1 กระทรวงศึกษาธิการ

1.9.2 กระทรวงยุติธรรม

1.9.3 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

1.9.4 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และสถาบันการศึกษาอื่น ๆ

1.9.5 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

1.9.6 ศาลยุติธรรม

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร” นี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาสาระที่สำคัญทั้งแนวคิดทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท
- 2.2 ประเภทของความรุนแรงและรูปแบบของความรุนแรง
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรุนแรงเชิงสังคม
- 2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรุนแรงเชิงสุขภาพ
- 2.5 การป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรง
- 2.6 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- 2.7 หลักฆราวาสธรรม 4
- 2.8 สภาพพื้นที่ที่ทำวิจัย
- 2.9 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.10 สรุปกรอบแนวความคิด

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

บทบาทเป็นกระบวนการสำคัญเพื่อให้ทราบว่าแต่ละบุคคลจะต้องแสดงบทบาท (Role Playing) และสวมบทบาท (Role Taking) อย่างไร นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ นักการศึกษาหลาย ๆ ท่าน ได้ให้ความหมายและแสดงทัศนะเกี่ยวกับบทบาทไว้หลากหลาย จากการค้นคว้า และตรวจสอบเอกสาร ปรากฏว่ามีผู้ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับบทบาทไว้อย่างน่าสนใจ และมีความเกี่ยวข้องกับบทบาททางการเมืองของสตรีในสภาผู้แทนราษฎร มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความหมายของบทบาท

จากการทบทวนความหมายของบทบาท พบว่า นักวิชาการได้ให้ความหมายของบทบาทแตกต่างกัน มีความน่าสนใจอย่างยิ่ง โดยผู้วิจัยขอนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความหมายของบทบาท ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

บทบาท คือ หน้าที่หรือพฤติกรรมอันพึงคาดหมายของบุคคลแต่ละคนในกลุ่มหรือในสังคมหนึ่ง ๆ บทบาทเป็นสิ่งที่กลุ่มหรือสังคม หรือวัฒนธรรมของกลุ่มหรือสังคมนั้นกำหนดขึ้น ฉะนั้น บทบาทจึงเป็นแบบพฤติกรรมของบุคคลในสถานะหนึ่ง ๆ ที่พึงมีต่อบุคคลในสถานะหนึ่งในสังคมเดียวกัน (อุทัย หิรัญโต, 2519 : 120) การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ (ตำแหน่ง) ซึ่งมนุษย์แต่ละคนจะมีหลายบทบาท และแต่ละบทบาทจะมีความสมบูรณ์หรือสมดุลกันพอควร บทบาทจะกำหนดความรับผิดชอบของงานต่าง ๆ ที่ปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยให้บุคคลมีพฤติกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ (สุพัตรา สุภาพ, 2520 : 24) การแสดงออกหรือการทำหน้าที่ของบุคคลซึ่งสมาชิกคนอื่นของสังคมมุ่งหวังให้เขาทำ ภายใต้สถานการณ์ทางสังคมอย่างหนึ่งโดยถือเอาฐานะและหน้าที่ทางสังคมของบุคคลนั้นเป็นมูลฐาน บทบาทที่ทำให้คนในสังคมสามารถคาดคะเนพฤติกรรมของบุคคลอื่น

รู้ว่าบุคคลอื่นต้องการอะไรจากตน ทำให้เกิดประโยชน์ในการทำงานร่วมกันเป็นทีม (โสภา ชูพิกุลชัย, 2522 : 45) ถ้าพิจารณาให้ลึกซึ้งจะพบบทบาทอยู่ 5 ลักษณะ คือ 1) บทบาทตามที่กำหนด หมายถึง บทบาทที่สังคม กลุ่ม หรือองค์การกำหนดไว้ว่าเป็นรูปแบบของพฤติกรรมประจำตำแหน่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม กลุ่ม หรือองค์การนั้น ๆ 2) บทบาทที่ผู้อื่นคาดหวัง หมายถึง บทบาทหรือรูปแบบของพฤติกรรมที่ผู้เกี่ยวข้องคาดหวังว่าผู้อยู่ในตำแหน่งจะถือปฏิบัติ 3) บทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่ง หมายถึง รูปแบบของพฤติกรรมที่บุคคลผู้อยู่ในตำแหน่ง คิดและเชื่อว่าเป็นบทบาทของตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่ 4) บทบาทที่ปฏิบัติจริง หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้อยู่ในตำแหน่งได้ปฏิบัติหรือแสดงออกมาให้เห็น ซึ่งมักจะเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับบทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่ง 5) บทบาทที่ผู้อื่นรับรู้ หมายถึง รูปแบบพฤติกรรมที่ผู้อื่นได้รับทราบเกี่ยวกับการปฏิบัติบทบาทของผู้อยู่ในตำแหน่ง ซึ่งมักจะมีการเลือกรับรู้ และรับรู้ที่ผิดไปจากความเป็นจริงได้ (สงวนศรี วิรัชชัย, 2527 : 17)

สรุปความว่า กลุ่มสังคม หรือวัฒนธรรมกำหนดบทบาทขึ้น โดยกำหนดความรับผิดชอบให้บุคคลมีพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ที่มอบหมายอำนาจ ทำให้เกิดประโยชน์ในการทำงานร่วมกัน มี 5 ลักษณะ คือ บทบาทตามที่กำหนด บทบาทที่ผู้อื่นคาดหวัง บทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่ง บทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่ผู้อื่นรับรู้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า “บทบาทในอุดมคติ” (Ideal Role)

ตามปกติเมื่อบุคคลมีสถานภาพใด ย่อมเป็นที่คาดหวังจากคนอื่น ๆ ว่าจะต้องปฏิบัติหน้าที่ ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ควบคู่กับสถานภาพนั้น การที่บุคคลกระทำภาระหน้าที่ตามสถานภาพของตนนั้น เรียกว่า การแสดงบทบาท “บทบาท” (Role) จึงเป็นสิ่งที่คู่กับสถานภาพ ส่วนบทบาทเป็นพฤติกรรมที่เห็นได้ เป็นการกระทำของบุคคล ผู้ที่มีสถานภาพเหมือนกันย่อมมีการแสดงบทบาทเป็นแบบเดียวกัน ตามบรรทัดฐานที่กำหนดไว้ เช่น เด็กทุกคนที่มีสถานภาพนักเรียนย่อมแสดงบทบาทคล้าย ๆ กัน คือ ต้องไปเรียน เข้าเรียนในชั้น สอบ ทำการบ้าน และทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่ครูตลอดจนกลุ่มเพื่อนนักเรียนหรือผู้ปกครองกำหนดขึ้น แต่การแสดงบทบาทของบุคคลต่าง ๆ แม้มีสถานภาพเดียวกันย่อมมีลักษณะแตกต่างกันบ้าง เช่น นักเรียนบางคนตั้งใจเรียน ปฏิบัติตัวตามระเบียบของโรงเรียน บางคนชอบหนีเรียน ชอบฝ่าฝืนระเบียบ เป็นต้น แต่เมื่อมองภาพโดยรวมแล้วจะเห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่แสดงบทบาทเหมาะสมกับสถานภาพ ถ้าไม่เช่นนั้นโรงเรียนก็วุ่นวายสับสนจนไม่เป็นโรงเรียนอย่างแน่นอน ในกลุ่มอื่นและในชุมชนก็เช่นเดียวกัน

เหตุใดคนที่มีสถานภาพเหมือนกัน บางครั้งแสดงบทบาทต่างกัน? เรื่องนี้อาจพิจารณาได้โดยแยกลักษณะของบทบาทเป็น 3 ด้าน คือ

1. บทบาทในอุดมคติ (Ideal Role) ได้แก่ บทบาทที่กำหนดไว้เป็นกฎหมาย หรือตามความคาดหวังของบุคคลทั่วไปในสังคม เป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ ซึ่งผู้ที่มีสถานภาพนั้น ๆ ควรกระทำ แต่อาจไม่มีใครทำตามนั้น

2. บทบาทตามที่คุณคิดเข้าใจหรือรับรู้ (Perceived Role) เป็นบทบาทที่ขึ้นอยู่กับบุคคลเหล่านั้น ๆ จะคาดคิดด้วยตัวเองว่าควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้ย่อมเกี่ยวข้องกับทัศนคติ ค่านิยม หรือบุคลิกภาพและประสบการณ์ของบุคคลแต่ละคน

3. บทบาทที่แสดงออกจริง (Actual/Enacted Role) ได้แก่ การกระทำที่บุคคลปฏิบัติจริง ซึ่งย่อมขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย สถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการแสดงบทบาทหนึ่ง ๆ อาจเป็นสภาพแวดล้อมธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น การกีดกันของกลุ่มต่าง ๆ ดังนั้นบทบาทที่แท้จริง ๆ จึงอาจสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับบทบาทที่บุคคลรู้จักได้ สถานภาพจึงเป็นโครงสร้างหรือกรอบที่กำหนดให้บุคคลแสดงบทบาทแตกต่างกันในระดับหนึ่ง แต่ก็มีแนวทางที่เป็นมาตรฐานให้กระทำอยู่ในขอบเขตที่สังคมยอมรับได้

นักสังคมวิทยาบางคน เช่น Parsons ชี้ให้เห็นว่า บทบาทที่แตกต่างกันนั้นมีแนวโน้มที่เป็นแบบแผน สังเกตเห็นได้ เรียกว่า “Pattern Variables” เช่น คนในสังคมแบบเก่ามักแสดงบทบาทที่เน้นหลักปฏิบัติต่อบุคคลต่าง ๆ โดยพิจารณาคุณสมบัติส่วนตัว ความชอบพอ มักคาดหวังความสัมพันธ์หลายด้านพร้อม ๆ กัน ส่วนคนในสังคมสมัยใหม่หรือสังคมอุตสาหกรรมมักเน้นความสัมพันธ์ที่มุ่งสู่เป้าหมายเฉพาะด้าน ใช้หลักของความสามารถ ถือกฎเกณฑ์เดียวกับทุกคน ผู้ที่อยู่ในสถานภาพหนึ่ง ต้องแสดงบทบาทตอบสนองคนหลายกลุ่ม สถานภาพหนึ่ง ๆ จึงมีบทบาทหลายด้านเรียกว่า ชุดของบทบาท (Role Set) บุคคลที่มีสถานภาพเดียวกันอาจแสดงบทบาทต่อคนแต่ละกลุ่มมากน้อยต่างกันได้ บางครั้งการแสดงบทบาทที่ต้อง “เอาใจ” คนหลายกลุ่ม หลายฝ่าย ทำให้เกิดความตึงเครียดในบทบาท เป็นเหตุให้เกิดความอึดอัด คับข้องใจได้เป็นความตึงเครียดอันมาจากกฎเกณฑ์ของสังคมเองที่กำหนดไว้เช่นนั้น ความขัดแย้งระหว่างบุคคลกลุ่มต่าง ๆ เป็นอันมากเป็นความขัดแย้งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะเกิดจากโครงสร้างสังคมนั้นเอง (จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ, 2552 : 37-78)

2.2 ประเภทของความรุนแรงและรูปแบบของความรุนแรง

ประเภทของความรุนแรงมี 3 ประเภท ได้แก่ 1) ความรุนแรงต่อตนเอง เป็นการเบียดเบียนตนเองไปจนถึงการฆ่าตัวตาย ซึ่งก็เป็นความรุนแรงที่พบในมนุษย์ยุคปัจจุบันมากขึ้นทุกที 2) ความรุนแรงระหว่างบุคคล เป็นการกระทำของบุคคลต่อบุคคลอื่น เช่น การทะเลาะวิวาท การข่มขืน การทำ ความรุนแรงในครอบครัว สถานที่ทำงาน ฯลฯ เป็นต้น 3) ความรุนแรงระหว่างกลุ่มคนเป็นความรุนแรงที่มีบุคคลจำนวนมาก และมีเป้าหมายมิใช่บุคคลโดยตรง เช่น การยกพวกตีกันของวัยรุ่น การต่อสู้ระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ รวมถึงการก่อการร้ายและสงคราม นอกจากพิจารณาประเภทของความรุนแรง ดังกล่าวแล้ว แต่ละประเภทของความรุนแรงยังอาจแบ่งเป็นรูปแบบที่กระทำแตกต่างกันไปอีก ซึ่งอาจ แบ่งได้เป็น 4 รูปแบบ ดังนี้ 1) ความรุนแรงต่อร่างกาย ได้แก่ มุ่งทำร้าย ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น 2) ความรุนแรงต่อจิตใจ ได้แก่ การมุ่งให้มี ผลกระทบทางจิตใจ เกียรติยศ ศักดิ์ศรี และความรู้สึกลึกลับอื่น ๆ ที่มีใช้ต่อร่างกายโดยตรง เช่น ทำให้เครียด วิตกกังวล อาย กระทบกระเทือนจิตใจ เป็นต้น 3) การลิดรอนสิทธิ์ ได้แก่ การเลือกปฏิบัติ การปิดกั้นโอกาส การทำให้บุคคลเข้าไม่ถึงสิทธิทั้งทางตรงและทางอ้อม 4) ความรุนแรงทางเพศ เป็นความรุนแรงที่แยกเฉพาะด้านจากร่างกายและจิตใจ หมายถึง การกระทำด้วยวาจา ทำทางและกายต่อผู้อื่น ที่มีจุด มุ่งหมายทางเพศ ตั้งแต่การพูดจาชวนลามไปจนถึงการกดขี่ทาง จึงอาจกล่าวโดยสรุปว่า ความรุนแรงมีมิติ ที่หลากหลายและซับซ้อน ครอบคลุมการกระทำหรือไม่กระทำ ที่มีผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อสุขภาพทางกาย

ทางจิตใจ ทางสังคม และรวมถึงทางจิตวิญญาณต่อผู้ถูกระทำนั่นเอง (พระอริการสุรศักดิ์ สุขุมมาโล และอนุวัต กระจ่าง, 2562)

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรุนแรงเชิงสังคม

ความหมายของความรุนแรง

มีผู้รู้หลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่าความรุนแรงอาทิเช่น ณฐนนท์ ทวีสิน (2542) ได้ให้ความหมายของความรุนแรงไว้ดังนี้ 1. ความรุนแรงต่อร่างกาย หมายถึงการใช้กำลังและ/หรืออุปกรณ์ใด ๆ เป็นอาวุธแล้ว มีผลทำให้ผู้ถูกระทำ บาดเจ็บต่อร่างกาย เช่น การตบ ผลัก ตี เตะ ต่อย เป็นต้น ระดับความรุนแรงแตกต่างกันออกไป 2. ความรุนแรงต่อจิตใจ หมายถึงการกระทำ หรือละเว้นไม่กระทำทอด้ทิ้งเพิกเฉยไม่ดูแลไม่ใส่ใจไม่ให้เกียรติ การทำร้ายจิตใจ มีผลทำให้ผู้ถูกระทำได้รับความเสียหายเสียสิทธิ และเสรีภาพ เช่น การพุดจาตุถูกด่าทอเหยียดหยาม ปล่อยปละทอดทิ้ง ปฏิเสธสิทธิที่พึงมีพึงได้

อรอนงค์ อินทรจิตร และนรินทร์ กรินชัย (2542 : 3) ได้ให้ความหมายของความรุนแรงไว้ว่า ความรุนแรง หมายถึง พฤติกรรมและการกระทำใดที่เป็นการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลทั้งร่างกาย วาจา จิตใจ ทางเพศโดยการบังคับ ชูเชื้อยุ ทบ ตี เตะ ต่อย ตลอดจนคุกคาม จำกัด และกีดกันสิทธิเสรีภาพทั้งในที่สาธารณะ และในการดำเนินชีวิตส่วนตัว ซึ่งเป็นผลหรืออาจจะเป็นผลให้เกิดความทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจแก่ผู้ถูกระทำ

บุญวดี เพชรรัตน์ (2543 : 200) ได้ให้ความหมายของความรุนแรงไว้ว่า ความรุนแรง หมายถึง พฤติกรรมที่ปลดปล่อยความโกรธ ความกลัว และ ภาวะหวาดหวั่น ไปยังบุคคลอื่น เช่น คนรอบข้าง หรือวัตถุสิ่งของด้วยขาดการยับยั้งชั่งใจ เป็นเหตุให้ผู้อื่นเดือดร้อนด้วยการทำอันตรายผู้อื่น ซึ่งอาจเป็นอันตรายสาหัสจนถึงแก่ชีวิตได้

อนุช อาภาภิรม (2543 : 11) ได้ให้ความหมายของความรุนแรงไว้ว่า ความรุนแรง หมายถึง การใช้กำลังคุกคาม หรือทำร้ายเพื่อควบคุมหรือครอบครองบุคคลหรือทรัพย์สิน

WHO (2002) องค์การอนามัยโลกได้บรรยายเนื้อหา และให้ความหมายเกี่ยวกับความรุนแรงไว้ว่า ความรุนแรง หมายถึง เจตนาใช้แรงบังคับหรืออำนาจ การปฏิบัติต่อ หรือการข่มขู่ต่อบุคคลอื่น กลุ่มคนหรือชุมชน ซึ่งมีผลทำให้เกิดการบาดเจ็บ การตาย หรือการถูกคุกคามทางจิตใจ การคุกคามทางการพัฒนา หรือ การกักขังตัดอิสระภาพ

WHO ในแถลงการณ์ประกาศลบล้างการใช้ความรุนแรงต่อสตรี โดยสมัชชาใหญ่ขององค์การสหประชาชาติ ในปี พ.ศ. 2536 ได้ให้ความจำกัดความเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงต่อสตรีและเด็กว่า มีความหมายถึง ทุกกระทำที่ก่อให้เกิด หรือจะทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย แห่งเพศจิตใจ หรือทำให้เกิดความเสียหายต่อสตรี รวมทั้งการกระทำ เช่น การใช้อำนาจบังคับ การกักขังหน่วงเหนี่ยวตามอำเภอใจ ไม่ว่าจะเป็นในที่เปิดเผยหรือไม่ก็ตาม ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและการให้ความหมายขององค์การอนามัยโลกและนักสังคมวิทยา แล้วสามารถนิยามความหมายของความรุนแรงได้ว่าการกระทำใด ๆ อันทำให้เกิดการบาดเจ็บ ตั้งแต่เล็กน้อย ไปจนถึงการเสียชีวิต ทั้งการกระทำทางกาย และการกระทำที่ส่งผลต่อจิตใจทั้งทางตรง และทางอ้อม ทั้งนี้ความรุนแรงที่เกิดขึ้น

แล้วอาจมีผลทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และทางเพศ รวมไปถึงจนถึงการทอดทิ้งและการถูกละเลยต่อบุคคลที่ควรได้รับการอนุบาลอีกด้วย

Stuart (1981 : 3) ได้ให้ความหมายของความรุนแรงไว่ว่า ความรุนแรง หมายถึง การ กระทำใด ๆ ที่เป็นการใช้กำลังและเจตนาประทุษร้าย ทำให้ให้เสียหาย ทำลายหรือข่มขู่ Corsini (1999: 1052) ได้ให้ความหมายของความรุนแรงไว่ดังนี้ ความรุนแรง หมายถึง การแสดงความเกลียดชัง ความเป็นปรีภยและดูว่ากล่าวตลอดจนใช้กำลังทางกายโดยตรงต่อบุคคลหรือทรัพย์สิน ความรุนแรง หมายถึง พฤติกรรมที่ทำอันตรายต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยปราศจากความเกลียดชังความเป็นปรีภยหรือดูว่ากล่าวต่อสิ่งนั้น จากความหมายของความรุนแรงดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ความรุนแรงหมายถึงการกระทำใด ๆ ที่เป็นการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลทั้งทางร่างกาย และจิตใจ ซึ่งเป็นผลหรืออาจจะเป็นผลให้เกิดความทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจของผู้ถูกรกระทำ ซึ่งแบ่งออกเป็นความรุนแรงต่อร่างกาย หมายถึงการใช้กำลังและหรืออุปกรณ์ใด ๆ เป็นอาวุธคุกคามหรือทำร้าย ขว้างปาทุ้มของใส่ ผลัก กระชาก เขย่า ไข่มือกัด ตบ ทุบ ตี ตะบอง และใช้มีดหรือปืนเข้าทำร้าย ส่งผลให้ผู้ถูกรกระทำได้รับบาดเจ็บต่อร่างกายหรืออาจจะถึงแก่ชีวิตความรุนแรงต่อจิตใจ หมายถึง การกระทำใด ๆ ซึ่งมีผลทำให้ผู้ถูกรกระทำได้รับความเสียหายวาทกถวหรือตกใจ เสียสิทธิและเสรีภาพ เช่น การพุดจาถูกร ดาหอข่มขู่ตะคอกไสมองด้วยความเหยียดหยามไม่ให้ให้เกียรติตลอดจนจำกัดและกีดกันสิทธิเสรีภาพทั้งในที่สาธารณะและในการดำเนินชีวิตส่วนตัว เป็นต้น สรุปจากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรง นิยามความหมายของความรุนแรง เพื่อที่จะได้กำหนดขอบเขตของประเภทความรุนแรงที่จะศึกษาและวิเคราะห์ตามหลักการวิจัย องค์การอนามัยโลก (WHO, 2002) ได้นิยามความรุนแรงไว้ว่าความรุนแรง หมายถึง การจงใจใช้กำลังหรืออำนาจทางกายเพื่อข่มขู่หรือกระทำต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อกลุ่มบุคคล หรือชุมชน ซึ่งมีผลทำให้เกิด หรือมีแนวโน้ม ที่จะมีการเกิดการบาดเจ็บ ตาย หรือเป็นอันตรายต่อจิตใจ หรือเป็นการยับยั้งการเจริญงอกงาม หรือการกรรดกัน หรือปิดกั้น ทำให้สูญเสียสิทธิบางประการ และขาดการได้รับในสิ่งที่สมควรจะได้รับ จากคำนิยามดังกล่าว จะเห็นได้ว่าความรุนแรงในความหมายที่บัญญัติโดยองค์การอนามัยโลกนั้น จะเกี่ยวข้องกับคำว่าความตั้งใจหรือจงใจของผู้กระทำ ความรุนแรง ซึ่งผลที่เกิดขึ้นอาจไม่สัมพันธ์กันกับเหตุ ดังนั้น ความรุนแรงในที่นี้ จึงไม่ได้หมายความว่า การบาดเจ็บหรืออันตราย ที่เกิดขึ้นจากอุบัติเหตุ หรือความไม่ตั้งใจ นอกจากนี้ คำนิยามยังเกี่ยวข้องกับคำว่า การใช้อำนาจนอกเหนือไปจากการใช้กำลังทางกาย เพื่อกระทำต่อผู้อื่น ทำให้ความหมายของคำว่า ความรุนแรงมีขอบเขตกว้างขึ้น และเห็นภาพการกระทำที่ชัดเจนขึ้น ครอบคลุมถึงผลของการกระทำ ที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจ รวมทั้งการคุกคามหรือการข่มขู่ด้วยการใช้อำนาจ ยังรวมถึงการละเว้นไม่ปฏิบัติ หรือการปล่อยปละละเลยไม่ปฏิบัติ ยังผลทำให้เกิดความรุนแรงอย่างเห็นได้ชัดจากการกระทำนั้น ดังนั้น การใช้อำนาจหรือการใช้กำลังทางกาย จึงควรรวมถึงการละเว้นไม่กระทำ หรือการกระทำทุกประเภทที่ก่อให้เกิดผลเสีย ทั้งต่อร่างกาย จิตใจ และเพศของผู้อื่น รวมทั้งการฆ่าตัวตาย และการทำร้ายตนเองในรูปแบบต่าง ๆ สำหรับผลที่เกิดจากความรุนแรงที่ระบุไว้ในคำนี้ได้ครอบคลุมทั้งอันตรายต่อจิตใจ และทำให้เกิดการพัฒนาไปในทางที่ไม่ดี การบาดเจ็บและการตาย สะท้อนให้เห็นถึงความสนใจในผลต่อสุขภาพและสวัสดิภาพของบุคคล ครอบครัวและชุมชนที่เกิดจากความรุนแรงในรูปแบบที่กว้างขึ้น กล่าวคือ ไม่ใช่ผลเฉพาะที่ก่อให้เกิด

การบาดเจ็บหรือตายเท่านั้น แต่รวมทั้งภาระทางด้านสุขภาพอื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้นทันทีหรือเกิดขึ้นภายหลัง และคงอยู่ไปเป็นเวลานานนับปีหลังจากการถูกระทำความรุนแรงครั้งแรก

ประเภทความรุนแรง (Typology of Violence)

ความรุนแรงนั้นถูกแบ่งออกโดยองค์การอนามัยโลก ไว้ในเบื้องต้น ดังนี้ (WHO, 2002)

1) ความรุนแรงต่อตนเอง (Self-Direct Violence) หมายถึง ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากบุคคลกระทำต่อตนเอง ความรุนแรงกลุ่มนี้ยังสามารถแบ่งย่อยออกเป็น 2 ประเภท เฉพาะเจาะจงได้ดังนี้

1.1) พฤติกรรมการฆ่าตัวตาย ซึ่งรวมถึงทางความคิดด้วย ความพยายามที่จะฆ่าตัวตายและการฆ่าตัวตายโดยสมบูรณ์ โดยพฤติกรรมความรุนแรงที่ถูกสะท้อนออกมาให้เห็นจากในอดีต เช่น การฆ่าตัวตายของตัวของสมหญิงในเรื่อง เพลงสุดท้ายในปี พ.ศ. 2549 พฤติกรรมฆ่าตัวตายของสมหญิงที่แสดงให้เห็นผ่านสื่อนั้น กลายเป็นความรุนแรงประเภทหนึ่งที่น่าทึ่งขึ้นภายในสื่อและสะท้อนให้เห็นถึงความเจ็บปวดจากการถูกระทำการฆ่าตัวตายด้วยอาวุธปืน (ธานี ชื่นคำ, 2555)

1.2) พฤติกรรมการทำร้ายตนเอง หมายถึงรวมถึงการกระทำที่ทำให้ตนเองได้รับบาดเจ็บ และพฤติกรรมทำร้ายตนเองอื่น ๆ ที่มุ่งร้ายต่อตนเองอยู่ในภาวะเสี่ยงอันตราย แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นผลให้ถึงกับเสียชีวิต เช่น การศึกษาพฤติกรรมการพยายามฆ่าตัวตายของคิม ในเรื่องไดอารี่ตัดซึ่งจากการกินน้ำยาล้างห้องน้ำและผงซักฟอก แต่ไม่ประสบความสำเร็จและส่งผลให้เกิดความเจ็บปวดที่ไม่สำเร็จ และกลายเป็นบาดแผลทั้งทางร่างกายและจิตใจ (ปริญทร์ นาคสิงห์และชาติรี ใต้ฟ้าพูล, 2556) การศึกษาจะพบว่า ความรุนแรงนั้นเกิดขึ้นได้แม้กระทั่งต่อตนเองโดยเริ่มจากในความคิดของตัวบุคคล และถ่ายทอดหรือแสดงผลให้เห็นออกมาได้ในหลายระดับ แม้แต่การกระทำที่เป็นอัตตวิบากกรรมหรือการฆ่าตัวตาย ตลอดจนการทำร้ายร่างกายตัวเอง เพื่อเป็นผลให้อาจถึงการเสียชีวิตความรุนแรงประเภทนี้มักมีอยู่ในจิตใจของบุคคลที่มีความผิดปกติเช่น ผู้ป่วยโรคซึมเศร้าและอาจทำให้พฤติกรรมเหล่านี้ทวีความรุนแรงได้

2) ความรุนแรงระหว่างบุคคล สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ลักษณะ

2.1) ความรุนแรงที่เกิดขึ้นต่อร่างกาย (Physical Violence) หมายถึง การได้รับบาดเจ็บโดยผู้กระทำความรุนแรง ด้วยการเขี่ยนตี ปาว่าตฤ เตะ กัดหรือวิธีที่ทำให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บที่ปรากฏให้เห็นอยู่บนร่างกาย หรือเรื้อนร่าง และรวมถึงสิ่งที่ร้ายล้อมของแต่ละวัฒนธรรม และเหตุการณ์ที่ไม่ใช่อุบัติเหตุแต่เป็นความตั้งใจอีกด้วย

2.2) ความรุนแรงทางเพศ (Sexual Violence) หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่ส่งผลหรือมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้กระทำ โดยอาจเกิดจากความไม่ยินยอมหรือยินยอมด้วยการถูกหลอกล่อ หรือบังคับข่มขู่ หรือการให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นสิ่งตอบแทน นั่นเองก็นับเป็นความรุนแรงทางเพศ

2.3) ความรุนแรงทางจิตใจ (Psychological Violence) หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่เป็นผลให้เกิดความเจ็บปวดทางจิตใจ ทำร้ายจิตใจ หรือควบคุมบังคับอย่างไร้สิ้นซึ่งเหตุผลอันสมควร หรือการทำให้ได้รับความอับอาย หรือทำให้เกิดความรู้สึกด้อยค่าหรือการลดทอนคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์

2.4) ความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความละเลย หรือทอดทิ้ง หมายถึงการไม่ได้รับการดูแล หรือเอาใจใส่ และได้รับการปกป้องคุ้มครองอย่างที่ควร รวมถึงการทอดทิ้งทางกาย เช่น การทอดทิ้งคนชรา

(WHO, 2002) หลายสิ่งหลายอย่างที่ทำให้เกิดความทุกข์ทางกายและทางจิตใจให้กับคนในสังคมจึงไม่ถูกจัด หรือมองเห็นเป็นความรุนแรง เช่น การชกมวย ในความหมายเข้าใจของคนทั่วไป คือ การที่บุคคลสองฝ่ายขึ้นต่อสู้กันบนสังเวียน เช่นนี้ไม่นับเป็นความรุนแรง แต่เป็นกีฬาที่มีการยอมรับและติดตามกันอย่างแพร่หลาย และคนในสังคมก็นั่งดูการต่อสู้บนสังเวียนของนักมวยซึ่งบางครั้งทำให้เกิดการบาดเจ็บสาหัสได้ อย่างสนุกสนาน หรือภาคภูมิใจ ดังนั้นจึงเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุดใน การมองว่า สังคมเป็นผู้หล่อหลอมความรุนแรง (Galtung, n.d. อ้างใน ชลิตาภรณ์ สงสัมพันธ์, 2545 : 144-148)

3) ความรุนแรงในชุมชน หมายถึง ความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลภายนอกบ้านที่คุ้นเคยกัน หรือเกิดจากบุคคลที่รู้จักกันโดยไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน หรือเกี่ยวข้องเป็นญาติพี่น้องกันหรือคนแปลกหน้า ได้แก่ ความรุนแรงที่เกิดจากการร่วมกระทำผิดตั้งแต่สองคนขึ้นไป (Gang violence) การใช้ความรุนแรงทางเพศ การข่มขืนโดยคนแปลกหน้า (Stranger rape and sexual assault) การใช้ความรุนแรงแบบสุ่มกระทำต่อใครก็ได้ (Random acts of violence) การใช้ความรุนแรงทางกายระหว่างวัยรุ่น (Physical assaults between youths) ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในคูรัก (Dating violence) และความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสถานที่หรือสถาบันต่าง ๆ ได้แก่ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ในที่ทำงานหรือโรงงาน ได้แก่ การล่วงลามทางเพศ (Sexual harassment) และความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสถานพยาบาลคนชรา ได้แก่ การทอดทิ้งไม่ดูแลและการทุบตี

4) ความรุนแรงระหว่างกลุ่ม (Collective Violence) หมายถึง ความรุนแรงที่กระทำโดยกลุ่มบุคคลกลุ่มใหญ่ เป็นความรุนแรงที่เกิดจากรัฐหรือประเทศ ซึ่งอาจเป็นการใช้ความรุนแรงโดยแอบแฝงอยู่ในรูปแบบของการใช้กฎหมายทางสังคม เป็นเครื่องมือในการก่อให้เกิดผลเสียต่อบุคคลและความไม่เท่าเทียมกัน หรือเลือกปฏิบัติระหว่างเพศ เป็นต้น ซึ่งความรุนแรงกลุ่มนี้สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

4.1 ความรุนแรงทางสังคม หมายถึง การใช้ความรุนแรงในประเด็นปัญหาทางสังคม ได้แก่ การกระทำอาชญากรรม การใช้ความรุนแรงที่เกิดจากความเกลียดชัง เหยียดผิว หรือเหยียดเชื้อชาติกลุ่มชน (Hate crimes) การกระทำของผู้ก่อการร้าย (Terrorist acts) หรือการใช้ความรุนแรงโดยกลุ่มประท้วง (Mob violence)

4.2 ความรุนแรงทางการเมือง หมายถึง การใช้ความรุนแรงที่เกิดจากสงครามความขัดแย้งและการใช้ความรุนแรงของรัฐ หรือความรุนแรงที่เกิดจากคนกลุ่มใหญ่ ได้แก่ การข่มขืนระหว่างสงครามและการใช้ความรุนแรงที่มีผลต่อร่างกายและจิตใจในกิจการของสงคราม เช่น การทรมานฉลยทางการเมือง เป็นต้น

4.3 ความรุนแรงทางเศรษฐกิจ หมายถึง การใช้ความรุนแรงโดยกลุ่มคนกลุ่มใหญ่ที่หวังผลทางเศรษฐกิจ รวมทั้งกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการล้มเหลวทางเศรษฐกิจ การโจมตีทางเศรษฐกิจก่อให้เกิดผลลบด้านเศรษฐกิจทั้งทางตรงและทางอ้อม การปฏิบัติไม่ใช้บริการที่จำเป็น การกระทำที่ก่อให้เกิดการแตกแยกทางเศรษฐกิจ มูลเหตุจูงใจให้เกิดการใช้ความรุนแรงในกลุ่มนี้อาจเกิดจากแรงจูงใจเพียงประเด็นเดียวหรือหลาย ๆ ประเด็นร่วมกันก็ได้ นอกจากนั้นจากความหมายความรุนแรงที่เกี่ยวกับคำว่า ความตั้งใจและจงใจนั้นมีลักษณะสำคัญที่ใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาหรือความรุนแรงได้ดังนี้

4.3.1 ความรุนแรงที่เกิดจากความจงใจกระทำนั้นไม่จำเป็นต้องจงใจก่อให้เกิดผลเสียหาย กล่าวคือ ผลของความรุนแรงที่เกิดขึ้นอาจไม่เท่าเทียมกันกับพฤติกรรมที่จงใจกระทำ ผู้กระทำความรุนแรง อาจจงใจกระทำพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดผลเสียหรือแนวโน้มสูงที่จะก่อให้เกิดผลเสียต่อผู้ถูกกระทำ แต่ผู้ถูกกระทำอาจไม่รู้ถึงผลของการกระทำของตน เช่น กรณีของวัยรุ่นนยกพวกตีกัน เป็นความรุนแรงที่เกิดจากความตั้งใจ ไม่ว่าจะเป็นการยุติปัญหาโดยใช้กำลัง ใช้อาวุธ กระทำต่อร่างกายหรือไม่ก็ตาม ดูประหนึ่งว่าตั้งใจกระทำพฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดการบาดเจ็บล้มตาย ทั้ง ๆ ที่เจตนาที่อาจไม่ได้ต้องการให้เกิดการบาดเจ็บรุนแรงหรือตายก็ได้ หรือในกรณีที่พ่อแม่จับเด็กทารกที่ร้องไห้เยเยา เขย่าให้หยุดร้องด้วยความตั้งใจ แต่ผลทำให้เกิดการบาดเจ็บทางสมองได้โดยไม่ตั้งใจ และเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงการตั้งใจใจใช้ความรุนแรงโดยไม่ตั้งใจ ให้ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้ความรุนแรงนั้นถึงกับบาดเจ็บหรือตาย

4.3.2 การแยกแยะความจงใจ หรือตั้งใจกระทำความรุนแรง สามารถพิจารณาบนพื้นฐานของความตั้งใจกระทำให้บาดเจ็บ กับความตั้งใจที่จะกระทำความรุนแรง ซึ่งความรุนแรงในความหมายนี้ นิยามโดย Walters and Parke (1964) นั้นเป็นความหมายที่กำหนดโดยวัฒนธรรม กล่าวคือ การจะตัดสินว่าจงใจกระทำ การคาดการณ์วางแผนไว้ล่วงหน้า หรือการบาดเจ็บ และผลของความรุนแรงอื่น ๆ ที่ตามมาอาจถูกกำหนดโดยหรือเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ผู้กระทำความรุนแรงบางสิ่งคมอาจตั้งใจกระทำอันตราย แต่โดยพื้นฐานวัฒนธรรมของสังคมนั้น ไม่ได้มองการกระทำดังกล่าวนั้นว่าเป็นการใช้ความรุนแรง เช่น การตัดหรือขลิบอวัยวะเพศหญิง หรือการลงโทษโดยทุบตีต่อร่างกายของเด็ก การกระทำความรุนแรงนี้ถูกมองว่าเป็นการสั่งสอน หรือพิธีกรรมให้หลุดผลจากบาปมากกว่าการรับรู้ว่าเป็นการใช้ความรุนแรง การให้คำนิยามขององค์การอนามัยโลกเกี่ยวกับความรุนแรงได้ครอบคลุมถึงผลที่เกิดขึ้นต่อสุขภาพของผู้ถูกกระทำ โดยไม่คำนึงถึงการรับรู้และความเชื่อทางวัฒนธรรมต่อความรุนแรงนั้น ๆ

4.3.3 การจงใจกระทำความรุนแรงขึ้นอยู่กับระดับของความตั้งใจ ผู้กระทำความรุนแรงบางคนตั้งใจให้เกิดการบาดเจ็บ และจงใจที่จะใช้ความรุนแรง แต่ไม่ได้ต้องการให้เกิดผลขนาดเท่าที่ตนกระทำ เช่น บุคคลที่พยายามจะฆ่าตัวตาย ไม่ได้ต้องการที่จะตายจริง แต่ต้องการเรียกร้องความสนใจช่วยเหลือจากผู้อื่น ในการนิยามความรุนแรงขององค์การอนามัยโลกนั้น มุ่งดูที่ผลลัพธ์ของการกระทำที่เกิดจากเจตนาที่จะทำร้ายโดยไม่คำนึงถึงความตั้งใจกระทำและผลของสุขภาพที่เกิดขึ้นจากนั้นว่า สอดคล้องกันหรือไม่ โดยสรุป ความรุนแรงตามความหมายที่บัญญัติโดยองค์การอนามัยโลกนั้น เน้นที่เจตนาความตั้งใจหรือจงใจกระทำของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลต่อทั้งตนเอง บุคคลอื่น หรือกลุ่มบุคคลอื่น ทั้งที่เกิดขึ้นในบ้าน ในที่ทำงาน ในชุมชน สถาบันต่าง ๆ ในสังคม ไม่ว่าจะกระทำต่อเพศหรือวัยใด ที่มีผลต่อการบดเคี้ยวทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและทางเพศ รวมทั้งการกีดกัน ปิดกั้นสิทธิของบุคคลในด้านต่าง ๆ ซึ่งคำจำกัดความของความรุนแรงตลอดจนประเภทของความรุนแรงที่สามารถใช้เป็นแนวคิดในการศึกษา และเข้าใจถึงรูปแบบของความรุนแรงต่อบุคคล ครอบครัวและชุมชนที่เกิดขึ้นในทุกแห่งทั่วโลกในแต่ละวัน

ลักษณะของความรุนแรง Galtung (อ้างถึงใน ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์, 2545 : 144-148) ได้เสนอแนวความคิดที่แบ่งความรุนแรงออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้คือ 1. ความรุนแรงทางตรง เป็นปรากฏการณ์ที่เห็นได้ชัดเจนและคนทั่วไปน่าจะเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นความรุนแรง เพราะมีร่องรอย

ปรากฏให้เห็นบนร่างกายของมนุษย์ ในรูปของบาดแผล เลือดเนื้อและการสูญเสียชีวิต รวมทั้งความเสียหายต่อวัตถุและทรัพย์สินของผู้คน การทำทารุณกรรมและการทำร้ายร่างกายด้วยวิธีการต่าง ๆ หรือการฆ่าฟันกันของผู้คน จึงเป็นเรื่องของความรุนแรงทางตรงที่เห็นได้ง่ายและชัดเจนที่สุด และการกระทำที่อาจจะไม่ได้ทำให้เกิดการบาดเจ็บทางร่างกาย หรือการสูญเสียชีวิตในทันที แต่กระทบต่อความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ การปิดล้อมดินแดนหรือการห้ามการติดต่อทางการค้า และการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประเทศ ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของคนในประเทศ หรือบริเวณที่ถูกปิดล้อม เพราะการขาดแคลนสินค้าอุปโภคบริโภค ทำให้เกิดสภาพการขาดอาหารและปัญหาด้านสาธารณสุขอื่น ๆ ตามมา การบังคับยึดเยียดกล่อมเกลากลุ่มปลุกฝังระบบความเชื่อ ความหมายและวิถีชีวิตที่เฉพาะเจาะจง ต่อกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมย่อยต่างไปโดยกลุ่มที่เป็นวัฒนธรรมหลักส่งผลต่อความต้องการที่จะดำรงอัตลักษณ์ที่แตกต่างออกไปของคนในกลุ่มวัฒนธรรมย่อย ก็นับว่าเป็นความรุนแรงทางตรงเช่นกัน

2. ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง (Structural Violence) หมายถึงโครงสร้างที่ทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบ ระหว่างคนที่มิตำแหน่งที่แตกต่างกันในโครงสร้างนั้น ผู้ที่มีอำนาจมากกว่าเอารัดเอาเปรียบผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่า ในกระบวนการปฏิสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนระหว่างกัน ความไม่เท่าเทียมในการแลกเปลี่ยนกระทบความอยู่รอดและความเป็นอยู่ของผู้ที่เสียเปรียบในโครงสร้าง ทำให้เกิดคนเหล่านี้ต้องทนทุกข์ทรมานจากความยากจนแร้นแค้น ความอดอยากขาดแคลนอาหาร ยารักษาโรคและบริการด้านสุขภาพที่จำเป็น ความขาดแคลนเช่นนี้กระทบกับความอยู่ดีมีสุขของผู้ที่เป็นฝ่ายเสียเปรียบในโครงสร้าง ปัญหาเหล่านี้มักจะถูกมองว่าเป็นเรื่องของความยากจนอันเป็นผลมาจากความด้อยพัฒนาที่แก้ไขได้โดยกระบวนการพัฒนาหรือทำให้ทันสมัย ทั้งที่สภาพความอดอยากแร้นแค้นที่เป็นอยู่นั้น เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม อย่างที่เป็นอยู่และจะดำรงอยู่ต่อไป ถ้าโครงสร้างยังคงมีลักษณะที่เอื้อต่อคนบางกลุ่ม และทำให้คนบางกลุ่มเสียเปรียบอยู่เช่นเดิม นอกจากผลกระทบทางร่างกายแล้ว ความรุนแรงเชิงโครงสร้างยังมีผลต่อจิตใจและจิตวิญญาณของผู้คนในสังคม ผ่านกระบวนการควบคุมการพัฒนาสำนึกร่วมและการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงทางสังคมของกลุ่มคนที่เป็นฝ่ายเสียเปรียบในโครงสร้างที่เป็นอยู่ กระบวนการดังกล่าวมักจะอยู่ในรูปของการจำกัดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความเป็นไปในสังคมและการผลักดันที่มีอำนาจน้อยไปอยู่ที่ชายขอบของสังคม ทำให้ปัญหาและเรื่องราวของคนกลุ่มนี้กลายเป็นเรื่องเล็ก ๆ ที่ไม่มีความสำคัญ ทำให้คนในสังคมมองไม่เห็นสภาพของการกดขี่เอารัดเอาเปรียบที่เป็นอยู่ กระบวนการเหล่านี้เป็นเครื่องมือหลักในการควบคุมคนในสังคมให้อยู่ในตำแหน่งของตน โดยไม่ต้องคำถามหรือท้าทายโครงสร้างเชิงอำนาจที่มีความไม่เท่าเทียม และการกดขี่ฝังตัวอยู่ ภาพของความรุนแรงเชิงโครงสร้างลักษณะนี้ มักจะถูกใช้เพื่ออธิบายลักษณะในสังคมไทยที่ปรากฏในความแตกต่างระหว่างคนจนคนรวยหรือระหว่างเมืองกับชนบทและโครงสร้างทางสังคมมิติอื่น ๆ เช่น ศาสนา วัฒนธรรมและเพศภาพ เป็นต้น การแบ่งสรรบทบาทหน้าที่ของคนในสังคม เช่น ระหว่างชายหญิงถูกมองว่าเป็นไปโดยสอดคล้องกับลักษณะทางชีวภาพของคน คำอธิบายเช่นนี้ทำให้คนในสังคมมองไม่เห็นการเอารัดเอาเปรียบ หรือความรุนแรงเชิงโครงสร้างหลายรูปแบบ ผู้คนในสังคมจะเลือกมองเห็นหรือจัดว่าปรากฏการณ์หรือการกระทำบางประเภทเป็นความรุนแรง และมองข้ามหรือมองไม่เห็นความรุนแรงอีกหลายประเภท

3. ความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม (Cultural Violence) คือ ระบบความเชื่อความหมายของสังคม มีคำอธิบายที่ทำให้เอารัดเอาเปรียบ รวมทั้งการทำร้ายร่างกายและจิตใจ

ระหว่างคนในสังคม กลายเป็นเรื่องที่ยอมรับได้หรือต้องยอมรับวัฒนธรรมในฐานะที่เป็นกรอบความหมายที่คนใช้ในการทำความเข้าใจตนเองและชีวิตทางสังคม มีแง่มุมที่ให้ความชอบธรรมกับความรุนแรงหลายรูปแบบ ทำให้ปรากฏการณ์ที่เป็นความรุนแรงทางตรงและความรุนแรงเชิงโครงสร้าง กลายเป็นเรื่องที่ยอมรับได้หรือเป็นเรื่องถูกต้อง หลายสิ่งหลายอย่างที่ทำให้เกิดความทุกข์ยากทางกายและทางใจให้กับคนในสังคม จึงไม่ถูกจัดหรือมองเห็นเป็นความรุนแรง เช่น การชกมวยในความเข้าใจของคนทั่วไป การที่คนสองคนต่อสู้กันบนสังเวียน เช่นนี้ไม่นับว่าเป็นความรุนแรง แต่เป็นกีฬาที่เป็นที่ยอมรับและมีผู้สนใจติดตามมากมาย และคนในสังคมก็นั่งดูการต่อสู้ของนักมวยที่บางครั้ง ก็ทำให้บาดเจ็บสาหัสได้อย่างสนุกสนานและภาคภูมิใจ ในหลายกรณีที่นักมวยของประเทศตนได้ใช้ชนะ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าความรุนแรงทางตรงถูกหล่อเลี้ยงอยู่ด้วยความรุนแรงเชิงโครงสร้างและความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม

ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดพฤติกรรมรุนแรง Remschmidt (1993 : 35-40) (อ้างถึงใน ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์, 2545 : 123-125) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดพฤติกรรมรุนแรงดังนี้ 1. ปัจจัยด้านกรรมพันธุ์และร่างกาย ได้แก่กรรมพันธุ์และสภาพแรกเกิด ผลจากระบบประสาทและระบบต่อมไร้ท่อ 2. Cognitive deficit ในระยะหลังได้มีการศึกษาพฤติกรรมรุนแรงในแง่ Cognitive มากขึ้น และพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างการเกิดพฤติกรรมรุนแรงกับความผิดปกติของระบบประสาท (neuropsychological impairment) ความผิดปกติของการทำงานของสมองเป็นเพียงสาเหตุหนึ่งของ Cognitive deficit ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมรุนแรงดังนี้ 2.1 เด็กที่มีพฤติกรรมรุนแรงมักพบมีความจำกัดในการแสดงออกทางภาษา 2.2 ความบกพร่องเฉพาะด้านของ cognitive เช่น dyslexia, perception-impairment, language developmental disorder มีความสัมพันธ์กับการเกิดพฤติกรรมรุนแรง 2.3 พฤติกรรมรุนแรงและก้าวร้าวเกิดในเด็กที่มีสติปัญญาต่ำกว่าในเด็กที่มีสติปัญญาสูง การมี cognitive deficit มีผลลบ 2 ประการ คือ 1. มีการประเมินสถานการณ์รอบตัวผิดไปจากความเป็นจริงอาจประเมินสิ่งเร้ามากขึ้นหรือน้อยลง 2. มีแนวโน้มรู้สึกว้าวุ่นหรือวิตกกังวลมากกว่า ทำให้ปรับตัวด้วยการใช้ความรุนแรง 3. ปัจจัยด้านบุคลิกภาพและจิตพยาธิสภาพ 4. ปัจจัยด้านพัฒนาการและอายุ ได้แก่ พัฒนาการด้านจิตสังคมและความผิดปกติทางจิตเวชในเด็กและวัยรุ่น 5. เพศ 6. สุราและสารเสพติด 7. ปัจจัยด้านจิตสังคม ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อกันและการส่งเสริม ลักษณะและพฤติกรรมของผู้ถูกกระทำรุนแรง อิทธิพลจากการเลี้ยงดูในครอบครัว อิทธิพลจากสังคมในโรงเรียน อิทธิพลจากกลุ่ม การส่งเสริมการใช้ความรุนแรงในสังคม สภาพแวดล้อมประจำวันที่พบเห็น การใช้ความรุนแรงผลกระทบจากสื่อต่าง ๆ และการขาดการควบคุมในสังคม ปัจจัยด้านสังคม นับว่ามีบทบาทสำคัญในการเกิดพฤติกรรมรุนแรง เพราะในการพิจารณาพฤติกรรมรุนแรง ไม่สามารถมองเฉพาะผลลัพธ์ของการเกิดพฤติกรรม หรือให้การดูแลรักษาเฉพาะพฤติกรรม 1. เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจตกต่ำ มีอัตราการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่า เด็กในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง เนื่องจากเด็กกลุ่มแรกถูกลดโทษทางร่างกายบ่อยกว่า ได้รับผลกระทบจากสื่อต่าง ๆ ในทางลบมากกว่า และมีโอกาสสูงที่จะเข้ากลุ่มเด็กที่มีปัญหาอันธพาล 2. ครอบครัวเป็นจุดหนึ่งที่ทำให้พฤติกรรมรุนแรงมีเพิ่มขึ้น ลักษณะครอบครัวที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมรุนแรงได้แก่ มีการใช้ความรุนแรงในสังคม เด็กมีลักษณะบางอย่างที่กระตุ้นให้ถูกทารุณ เช่น พิการ์ อับปลักษณ์ อยู่ไม่นิ่ง หรือ

ครอบครัวที่พ่อแม่ป่วยทางจิต ติดสุรา และครอบครัวที่เลี้ยงดูเด็กอย่างเข้มงวด มีการลงโทษรุนแรง Bandura และ Walters (อ้างถึงใน Renschmidt, 1993) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมของบิดามารดา ที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมรุนแรง ได้แก่ ลงโทษถ้าเด็กไม่สู้คนอื่น ยุยงชักจูงให้เด็กต่อสู้มองคนที่ไม่สู้คนอื่นว่าอ่อนแอ เช่น ไม่เป็นลูกผู้ชาย และเพิกเฉยต่อพฤติกรรมรุนแรงของเด็ก โดยไม่แก้ไขครอบครัวดังกล่าวคือที่มาของการเกิดพฤติกรรมรุนแรงอยู่เรื่อย ๆ และแสดงให้เห็นการถ่ายทอดพฤติกรรมรุนแรงไทยในครอบครัว จากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง 3. ผลกระทบจากสื่อต่าง ๆ การพบเห็นความก้าวร้าวรุนแรงจากสื่อต่าง ๆ มีผลกระทบ คือ กระตุ้นให้อยากแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว หรือยอมรับว่าพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นเรื่องปกติธรรมดา ในชีวิตประจำวันพบว่าการกระทำผิดของวัยรุ่นส่วนหนึ่งเป็นการตามแบบอย่าง que เห็นในโทรทัศน์ Huesmann และคณะ (อ้างถึงใน ชลิตาภรณ์, 2545: 164-166) ได้ให้ข้อเสนอผลกระทบจากสื่อต่าง ๆ ว่า ภาพความรุนแรงกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจ อยากรู้อยากทำตาม ความอยากมีมากขึ้นเมื่อได้เห็นซ้ำ ๆ และเกิดการหาเหตุผลสนับสนุน หรือเกิดการยอมรับว่าความรุนแรงเป็นทางเลือกหนึ่งในการแก้ปัญหา 4. การพัฒนาพฤติกรรมรุนแรงในกลุ่มเด็กด้วยการแสดงความรุนแรงต่อเด็ก เป็นผลจากการตามแบบอย่าง และในขณะเดียวกันก็กระตุ้นความรู้สึกก้าวร้าวร่วมกับการเห็นการใช้ความรุนแรงในผู้ใหญ่ 5. การไปเจอกับสถานการณ์ที่กดดันกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมรุนแรงเพิ่มขึ้นได้ พบว่าเด็กที่เคยผ่านประสบการณ์ที่กดดันต่อจิตใจ มีโอกาสเกิดพฤติกรรมรุนแรงเมื่อโตขึ้นปัจจัยต่อไปนี้อีกว่ามีความกดดันต่อจิตใจ เมื่อเกิดก่อนอายุ 16 ปี ได้แก่ แยกจากพ่อแม่ตั้งแต่แรกเกิด ถูกส่งเข้าสถานสงเคราะห์ ได้รับการเลี้ยงดูในสถานที่ต่างกันมากกว่า 3 แห่ง พ่อแม่หย่าร้าง แยกทางกัน และถูกออกจากโรงเรียน อย่างไรก็ตามปัจจัยเหล่านี้ไม่ได้เฉพาะเจาะจงสำหรับการเกิดพฤติกรรมรุนแรง แต่มีผลร่วมกับปัจจัยอื่น และทำให้เด็กมีความเสี่ยงที่จะเกิดพฤติกรรมรุนแรงภายหลัง 6. ผลกระทบจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดพฤติกรรมรุนแรง ได้แก่ อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เข้มงวดมาก ขาดแคลนด้านวัตถุ อยู่ในสถานการณ์ที่มีความเครียดสูง อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการแข่งขันกันโดยขาดความเห็นอกเห็นใจ และถูกปฏิเสธหรือไม่ยอมรับจากบุคคลรอบข้าง เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว การที่ยังคงมีพฤติกรรมรุนแรงในสังคมอยู่อย่างต่อเนื่องนั้นมีความสัมพันธ์กับปัจจัย 3 ประการ คือ 1. การถ่ายทอดพฤติกรรมรุนแรงภายในครอบครัว พฤติกรรมรุนแรงมีการถ่ายทอดในครอบครัว พ่อแม่ที่กระทำรุนแรงกับเด็กมักมีประวัติในวัยเด็กที่ถูกกระทำรุนแรงเช่นเดียวกัน ทั้งทางร่างกายและทางเพศ 2. การพัฒนาพฤติกรรมรุนแรงในบุคคล ประสบการณ์ชีวิตในแต่ละช่วงวัยของบุคคล ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมรุนแรงในช่วงต่อมา ดังตัวอย่าง เด็กอายุ 14 ปี ฆ่าเด็กอายุ 8 ปี และ 10 ปี หลังกระทำการทารุณทางเพศต่อเด็กทั้งสอง เด็กคนนี้มีประวัติถูกส่งเข้าสถานสงเคราะห์ เนื่องจากมีลักษณะอยู่ไม่นิ่ง วุ่นวาย ซึ่งพ่อแม่เด็กไม่สามารถดูแลได้ขนาดอยู่ในบ้านสงเคราะห์ เด็กถูกทารุณทางเพศจากเด็กที่โต กว่า 3. การเกิดพฤติกรรมรุนแรงที่ขยายวงกว้างในสังคม ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง การเพิ่มขึ้นของพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กวัยรุ่นในสังคมปัจจุบัน ความก้าวร้าวมีต้นกำเนิดจากความคิดการเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในชีวิตประจำวัน เห็นภาพความรุนแรงจากสื่อต่าง ๆ ทุกวันนำไปสู่การยอมรับเอาความรุนแรงเข้ามาเป็นทางเลือกในการแก้ปัญหา นอกจากนั้น การใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ยังเป็นผลพวงจากความกดดันของกลุ่มด้วย เวลารวมกลุ่มกัน คนเรารู้สึกว่าตัวเองเข้มแข็งขึ้น อีกปัจจัยหนึ่งที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมรุนแรงของวัยรุ่นอย่างชัดเจน คือการใช้ยาและสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ร้อยละ 50 ของการกระทำผิดใน

วัยรุ่น เป็นผลเนื่องจากการใช้สารเหล่านี้ Remschmidt 1993 (อ้างถึงใน ชลิตาภรณ์, 2545 : 167-168) ได้กล่าวถึงการเพิ่มขึ้นของพฤติกรรมรุนแรงในวัยรุ่นสาวในสังคมปัจจุบัน ซึ่งพอที่จะสรุปได้ดังนี้ 1. สังคมปัจจุบันส่งเสริมความมีอิสระอย่างไร้ขอบเขต อิสระต้องควบคู่กับขอบเขตและความรับผิดชอบ เด็กต้องการและจำเป็นต้องมีขอบเขต เพื่อให้เกิดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยและมีแนวทางในการปฏิบัติตน การเลี้ยงดูที่ขาดขอบเขตนอกจากจะไม่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ยังไม่มีคุณค่าและไม่เป็นแบบอย่างต่อเด็ก การรู้จักขอบเขตและกฎเกณฑ์นำมาสู่การวางตนอย่างเหมาะสมในด้านการคบหาผู้อื่น และรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น หากปราศจากสิ่งเหล่านี้ คนเราจะไม่คำนึงถึงสิทธิของผู้อื่น และมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมความรุนแรงได้ง่าย ดังนั้นในความมีอิสระจึงต้องมีขอบเขตในความรับผิดชอบสิทธิและหน้าที่ของตน 2. การเลี้ยงดูที่ส่งเสริมการสนใจแต่เรื่องของตนเอง สังคมคงต้องตั้งคำถามว่า การเลี้ยงดูเด็กที่ส่งเสริมความสนใจแต่เรื่องของตนเอง จนไม่สนใจความต้องการ ความปรารถนา หรือความสนใจของคนอื่นนั้นเหมาะสมหรือไม่ พบว่า การเลี้ยงดูเช่นนี้นำไปสู่มุมมองแบบสนใจแต่เรื่องของตนเอง เรียกร้องแสดงความต้องการของตนเอง แทนที่จะเอาใจใส่คำนึงถึงผู้อื่น ประนีประนอมพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่น 3. การขาดแบบอย่างที่ดีในครอบครัว สภาพครอบครัวที่มี 3 รุ่น (ปู่ย่าตายาย พ่อแม่ลูก) แทบไม่มีให้เห็นอีกแล้ว หรือแม้แต่ครอบครัวที่อยู่กันพร้อมหน้าพ่อแม่ลูกก็น้อยลง ในเมืองใหญ่ทุก 2-3 ครอบครัว พ่อแม่แยกทางกัน การแยกทางกันของพ่อแม่เป็นเรื่องเศร้าสำหรับเด็กเสมอ และเด็กจำนวนหนึ่งต้องอยู่ในสภาพขาดแคลนทั้งวัตถุและผู้ใหญ่ทั้ง 2 เพศที่เด็กต้องการเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตัว 4. การสูญเสียกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมในวัยรุ่น ในปัจจุบันความสนใจในศาสนาลดน้อยลง การขาดหลักคุณธรรมศีลธรรมทำให้เด็กวัยรุ่นเหล่านั้นสูญเสียหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ผู้ที่ไม่เคยรู้จักข้อห้าม ไม่สนใจกฎเกณฑ์ทางศีลธรรม ไม่สนใจศาสนาและวัฒนธรรม ไม่รู้จักเคารพสูงต่ำ ก็จะไม่สนใจแต่ความคิดของตนเอง เอาตัวเองเป็นใหญ่ 5. ความยากจน ความขาดแคลน สภาพการตกงาน ทำให้สังคมขาดความมั่นคงและขาดการช่วยเหลือภายในสังคม นำไปสู่ปัญหาการใช้ความรุนแรงในสังคมขึ้น สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2538 : 6-7) ได้กล่าวถึงสภาพสังคมที่นำไปสู่การใช้ความรุนแรงดังนี้ 1. ความยากจน 2. ครอบครัวยากจน มักจะตามมาด้วยความแตกร้าง หย่าร้าง ขาดความอบอุ่น เด็กเลยเข้าร่วมกับแก๊ง ตามมาด้วยการกระทำที่ผิดกฎหมาย 3. ทารุณกรรมเด็ก เช่น ข่าวกามข่มขืนและฆ่าเด็ก ใช้แรงงานเด็กอย่างทารุณและอื่น ๆ ที่ผู้ใหญ่กระทำต่อเด็ก 4. สังคมรุนแรงแทบทุกวันแทบทุกชั่วโมง จะมีข่าวโปรแกรมทางโทรทัศน์วิดีโอ หรือภาพยนตร์แสดงความรุนแรง ทั้งการกระทำและวาจาเป็นจำนวนครั้งและชั่วโมงมากกว่าข่าวด้านความสงบและธรรมะหลายร้อยเท่า 5. ความนิยมในวัตถุ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ รถยนต์ เครื่องประดับ เสื้อผ้าดี ๆ เป็นต้น ซึ่งพยายามให้ได้มาโดยไม่ใครคำนึงว่าวิธีการนั้นจะถูกต้องตามกฎหมายหรือศีลธรรมเพียงใด 6. ความกดดัน ผู้ปกครองหรือพ่อแม่บางคนพยายามจะให้เด็กหลาย ๆ อย่าง ทั้งวัตถุและเงินทอง คาดหวังหรือคาดหวังว่าเด็กจะทำอย่างนั้นทำอย่างนี้ โดยไม่ตระหนักว่าการกระทำเช่นนั้น สร้างความกดดันแก่เด็กเป็นอย่างมาก ผู้ปกครองคงจะลืมว่าเด็กก็คือเด็ก มีความคิดและพฤติกรรมเป็นเด็ก ผู้ปกครองทำด้วยความปรารถนาดี แต่ลืมว่าเด็กคิดอย่างไร เมื่อเด็กมาโรงเรียนเมื่ออายุ 6 ขวบ เด็กก็จะเรียนรู้สภาพเช่นนั้นมาแล้ว เมื่อมาถึงโรงเรียน มักจะก่อให้เกิดปัญหาแก่โรงเรียน มีพฤติกรรมรุนแรงเป็นผลเสียต่อตนเอง เพื่อนนักเรียนและคณะครูมาก Brendtro และ Long 1995 (อ้างถึงใน ชลิตาภรณ์, 2545: 134-135) ได้กล่าวถึงสาเหตุของความรุนแรงในโรงเรียน ที่พบเห็นบ่อย ๆ ไว้ดังนี้ 1. เด็กขาด

ความอบอุ่น ขาดความสัมพันธ์อันดีกับผู้ใหญ่ เด็กเลยขาดโอกาสรับคำนิยามที่ดีเข้าไปในใจของตน ซึ่งมักจะเกิดกับเด็กในครอบครัวหย่าร้าง พ่อหรือแม่ติดยาเสพติด ครอบครัวยากจน หรือครอบครัวที่มีผู้ปกครองติดสุรา มีการทะเลาะเบาะแว้งกันบ่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวเดี่ยวถ้าเป็นครอบครัวขยายความอบอุ่นหรือความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ มักจะมีมากกว่า 2. ความเครียดหรือความขัดแย้ง ความเครียดเล็กน้อยเป็นผลดีต่อการพัฒนาของเด็ก แต่ความเครียดมากจะมีผลเสียต่อสุขภาพจิตของเด็ก สาเหตุของความเครียดมีหลากหลาย เช่น การพัฒนาจากวัยเด็กสู่วัยรุ่น ความยากจน ความขัดแย้งในครอบครัว สภาพแวดล้อมที่เป็นอันตราย เป็นต้น ถ้าเด็กมีความเครียดมาก และเป็นเวลานาน มักจะเกิดอาการต่อต้านผู้ใหญ่ และคิดว่าการจะทำให้ใครยอมรับนับถือต้องใช้กำลัง เมื่อมาถึงโรงเรียน แหล่งความเครียดที่โรงเรียนก็มีพร้อม เช่น การสอบตก เพื่อนเกเร เพื่อนไม่ชอบ เป็นต้น 3. วัฒนธรรมแห่งความรุนแรงในที่นี้หมายถึง ความรุนแรงทั้งที่เป็นจริงในสภาพของอาชญากรรม ความรุนแรงทางการเมือง การกีฬาบางชนิด การรบหรือการสงคราม ความขัดแย้งทางศาสนา และความรุนแรงที่มาจากสื่อมวลชน สื่อเหล่านี้จะเข้ามาในจิตใจของเด็ก ทำให้เด็กนึกถึงความรุนแรงเป็นแนวปฏิบัติ และอาจจะติดตามที่เห็นในโทรทัศน์ว่าแก้ปัญหาไหนทำได้ภายในเวลา 1-2 นาที ซึ่งไม่เป็นความจริงแม้แต่บ่อย 4. ความผิดปกติทางสมอง กว่าจะรู้ก็มักจะสายเสียแล้ว เด็กหนุ่มที่ถูกตัดสินประหารในคุกอเมริการ้อยละ 50 มีสภาพสมองผิดปกติ นอกจากนี้แล้วความผิดปกติทางสมองหรือทางจิตอันเนื่องมาจากแอลกอฮอล์ ยาเสพติด ยาม้า ยาไอ้ และอื่น ๆ ก็มักจะเป็นแหล่งของความรุนแรงอีกทางหนึ่ง เช่น กลุ่มวัยรุ่น ซึ่งพอที่จะสรุปสาเหตุได้ดังนี้ 1. การที่เด็กขาดสัมพันธภาพ ขาดการเอาใจใส่จากผู้ใหญ่ จะทำให้เด็กกลายเป็นเด็กที่ก้าวร้าว มีปัญหาและยากที่จะจัดการ เนื่องด้วยเด็กทุกคนต้องการสัมพันธภาพและความรักที่เข้มแข็ง และต่อเนื่องในการสร้างสมความรู้สึกรับรองปลอดภัย ซึ่งจะพัฒนาไปเป็นความรู้สึกมั่นคงในอารมณ์เวลาเขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ 2. ผู้ปกครองหรือพ่อแม่ ปราศจากแนวทางในการแนะนำสั่งสอน เด็กจึงมักจะมีปัญหาทางพฤติกรรม 3. การที่พ่อแม่ส่งเสริมพฤติกรรมรุนแรงให้เด็กโดยไม่รู้ตัว เช่น ให้เด็กเรียนรู้วิธีการชกมวย การต่อสู้ 4. การทุบตีตบหน้าหรือการลงโทษอย่างรุนแรง จะเป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้ใหญ่ก็ใช้วิธีรุนแรงในการแก้ปัญหา และเป็นการสอนให้เขาใช้วิธีเดียวกันกับผู้อื่น การลงโทษทางร่างกายเป็นการหยุดยั้งพฤติกรรมที่ไม่ต้องการเพียงชั่วคราว แม้จะลงโทษรุนแรงขึ้นเด็กก็จะสามารถปรับตัวได้ ภายในเวลาอันรวดเร็ว 5. การที่พ่อแม่สร้างกฎระเบียบของครอบครัวขึ้นมาแล้วไม่ปฏิบัติตาม จะทำให้เด็กเกิดความสับสนและพยายามหาช่องทางหลีกเลี่ยง 6. การที่เด็กได้เห็นความรุนแรงในครอบครัวหรือสังคม ซึ่งความรุนแรงในบ้านเป็นอันตรายและทำให้เกิดความหวาดกลัวในเด็ก เขาต้องการบรรยากาศของบ้านที่อบอุ่นปลอดภัย โดยที่เขาไม่ต้องเติบโตมาพร้อมกับความกลัว เด็กที่เห็นความรุนแรงอาจจะไม่ใช่คนก้าวร้าว แต่จะเป็นผู้ที่แก้ปัญหาความขัดแย้งโดยใช้ความรุนแรง 7. การพบเห็นความรุนแรงทางสื่อ เช่น โทรทัศน์ภาพยนตร์และวิดีโอเกมส์ อาจทำให้เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าว ปรีชา คัมภีร์ปรภณ (2523 : 55-56) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการเกิดอารมณ์รุนแรงในนักเรียนวัยรุ่นไว้ดังนี้ 1. สาเหตุจากการเปลี่ยนแปลงทางกายสำหรับสาเหตุนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประการคือ 1.1 การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายรวดเร็วเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่่านักเรียนวัยรุ่นเป็นช่วงระยะเวลาที่ร่างกายมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านรูปร่าง สัดสวน และสรีระภายใน จากการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของต่อมไร้ท่อ สิ่งเหล่านี้จะทำให้นักเรียนวัยรุ่นเกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับร่างกายของตน นอกจากนี้วัยนี้ยังเป็นวัยที่ชอบออกกำลัง

กายและต้องการอาหารพักผ่อนอย่างเพียงพอด้วย ถ้าหากขาดอาหารหรือได้รับการพักผ่อนไม่เพียงพอแล้วจะทำให้เกิดอารมณ์เสียได้ง่าย 1.2 การเข้าสู่ภาวะทางเพศหรือสรีระเร็วหรือช้า นักเรียนวัยรุ่นที่เข้าสู่ภาวะทางเพศหรือสรีระช้าหรือเร็วกว่าเพื่อนจะทำให้เกิดอารมณ์วิตกเพราะเกรงว่าตนเองจะผิดไปจากคนอื่นทำให้ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมได้ 2. สาเหตุทางสภาพแวดล้อม จากการศึกษาโดยทั่วไปพบว่าการศึกษาของเด็กนักเรียนวัยรุ่นมีอารมณ์รุนแรงนั้นมีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อมทางสังคมมากกว่าสาเหตุอื่นเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ทั้งในโรงเรียน เพื่อน และสิ่งอื่น การที่ต้องทำดังนี้ ทำให้นักเรียนวัยรุ่นมีความรู้สึกขาดความมั่นคง เปลี่ยนแปลงได้ง่าย สาเหตุที่ทำให้นักเรียนวัยรุ่นมีความรู้สึกเช่นนี้มีดังนี้ 2.1 การปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมใหม่ในระยะตอนต้นของวัยรุ่น คือ ระยะเวลาที่นักเรียนกำลังเริ่มเข้าสู่โรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นระยะที่เด็กต้องปรับตัวค่อนข้างมาก ความจริงในระยะนี้ เด็กยังต้องการความอบอุ่นและความรักจากพ่อแม่ แต่ในขณะเดียวกัน ก็พยายามปิดบังสิ่งเหล่านี้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าตนเป็นอิสระและสามารถช่วยตัวเองได้ สาเหตุนี้บางครั้งก็ทำให้เด็กเกิดความกังวล หงุดหงิดไม่แน่ใจในตัวเอง เกรงว่าจะไม่สามารถทำตามผู้ใหญ่มุ่งหวัง 2.2 ปัญหาที่นักเรียนวัยรุ่นจะมีความวิตกกังวลเป็นอย่างมาก ที่จะทำตัวให้เหมาะสมกับเพศตรงข้าม ทั้งในด้านการพูด การวางตัว จนบางครั้งทำให้เกิดความวิตกกังวลและความเครียด หรือเกิดความตื่นเต้นในบางครั้ง 2.3 ปัญหาทางการศึกษาเล่าเรียน การเรียนในระดับมัธยมศึกษาหรือวิทยาลัย เป็นระดับการศึกษาที่นักเรียนวัยรุ่นจะต้องช่วยตนเองมากกว่า การเรียนในระดับประถมศึกษา การเรียนจะต้องใช้ความพยายามมากขึ้น ยิ่งถ้าหากคิดถึงการเลือกเรียนวิชาชีพในอนาคตด้วยแล้ว ก็ยิ่งจะทำให้เกิดความวิตกกังวลมากขึ้นกลัวว่าจะไม่มีงานทำ หรือได้เงินเดือนน้อย เป็นต้น 2.4 ปัญหาอื่น ๆ อีกหลายประการ เช่น ปัญหาเรื่องการอบรมเลี้ยงดูสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวความสัมพันธ์ภายในครอบครัว เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ย่อมมีผลทำให้นักเรียน วัยรุ่นมีอารมณ์รุนแรงได้จากการตรวจเอกสารเกี่ยวกับพฤติกรรม การใช้ความรุนแรงในเด็กวัยรุ่น สามารถสรุปได้ว่าสิ่งที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงมีดังต่อไปนี้ 1. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวรายได้ต่ำ 2. ลักษณะของครอบครัวที่แตกแยก 3. บิดามารดามีพฤติกรรมที่เสริมความรุนแรงให้แก่อีก 4. การเลียนแบบพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง จากการได้พบเห็นการใช้ความรุนแรงต่อกันในครอบครัว 5. การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมการสนใจแต่เรื่องของตนเองและส่งเสริมความมีอิสระอย่างไร้ขอบเขต 6. การมีอารมณ์รุนแรงรวมทั้งการขาดการควบคุมอารมณ์ในเด็กวัยรุ่น

การวัดความรุนแรงของปัญหาสังคม

การวัดความรุนแรงของปัญหาสังคม เป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นที่จะต้องมีการวัดความรุนแรงของปัญหาสังคม เพื่อจะได้ใช้เป็นเครื่องมือที่จะกำหนดแนวทางการป้องกัน แก้ไขตลอดจนแผนงาน และโครงการที่จะดำเนินการพัฒนาสังคม เป็นการยากที่จะกำหนดลงไปให้แน่นอน ในเรื่องการวัดความรุนแรง หรือทราบสถานการณ์ของปัญหาสังคม เพราะจากข้อเท็จจริงและปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่นำมาใช้นั้นกำหนดตายตัวลงไปได้ยากมาก จึงต้องอาศัยการคาดคะเนเข้าช่วยบ้าง การที่จะรู้ว่าปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น มีความรุนแรงมากน้อยเพียงใด มีวิธีวัดอยู่ 2 วิธีคือ

1. การวัดแบบ Objective (การวัดแบบวัตถุวิสัย) เป็นการวัดโดยดูจากพฤติกรรมที่แสดงออก ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยไม่นำความเอาความคิด หรือความรู้สึกเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เช่น

ดูว่าจำนวนคนที่ได้รับผลกระทบกระเทือนมีมากน้อยเพียงไร ถ้ามีคนได้รับความเดือดร้อนมาก ก็แสดงว่าปัญหานั้นรุนแรง เป็นการวัดโดยใช้วิธีทางสถิติ ซึ่งการวัดทางสถิตินี้เป็นเพียงวิธีหนึ่งเท่านั้น ซึ่งก็อาจจะทำให้เกิดการเข้าใจผิดได้เหมือนกัน จึงมีข้อต้องพึงระวัง เพราะมีเสมอที่ตัวเลขทางสถิติผิดจากความ เป็นจริง ซึ่งก็มีสาเหตุจากหลายประการ คือ

1.1) ความเชื่อถือได้ (Reliability) ของข้อมูล ข้อมูลทางสถิติเป็นปัญหาว่าเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด ในการที่จะใช้วัดพฤติกรรม โดยจะสรุปจากข้อมูลเพียงแห่งใดแห่งหนึ่งไม่ได้เหมือนกัน แต่คนอาจจะมองหรือตีความหมายต่างกันได้ เช่น ถ้าต้องการจะดูว่าเด็กกระทำผิดมากน้อยเพียงไร ก็อาจหาได้จากกองส้วมเด็กและเยาวชน เป็นสถิติที่ได้จากการที่ถูกตำรวจจับกุมทันที แต่บางแห่งก็เพียงว่ากล่าวตักเตือนและปล่อยไป เป็นต้น ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้การรวบรวมตัวเลขทางสถิติให้ความแน่นอนกระทำได้ยาก จึงทำให้เป็นการยากที่จะได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เพราะวิธีการต่าง ๆ ยังไม่มีระเบียบกฎเกณฑ์ที่แน่นอน

1.2) การตีความหรือการประเมินผล (Evaluate) ข้อมูลนั้นจำเป็นต้องอาศัยการพิจารณาหลาย ๆ ด้าน โดยอาศัยดูจากขอบข่ายของปัญหานั้น เช่น จากข้อมูลของเด็กกระทำผิดส่วนหนึ่ง จะทำผิดโดยนิสัยสันดานเดิมอีกส่วนหนึ่ง ทำความผิดเนื่องจากได้รับการเสียมสอนจากผู้อื่น ซึ่งข้อมูลทั้งสองนี้จะรวมอยู่ในสถิติของเด็กกระทำผิด ความแตกต่างของข้อมูลนี้อาจจะทำให้มีพฤติกรรมแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม แม้สถิติจะมีข้อบกพร่องบ้าง เรายังต้องอาศัยสถิติเข้าช่วยในการศึกษาพฤติกรรมบางอย่าง เพราะเราสามารถนำข้อมูลทางสถิติมาตีความได้ เช่น จากสถิติเด็กกระทำผิด เราอาจจะพบว่า เด็กหญิงมักจะไม่น่าสนใจในเรื่องเพศ ซึ่งต้องดูจากปัจจัยอื่นประกอบ เช่น พื้นฐานทางศีลธรรม จรรยาของสังคม อาจจะได้ทราบความแตกต่างของเด็กหญิงต่อเด็กชายได้ดีขึ้น แม้สถิติจะไม่สามารถบอกข้อมูลที่แท้จริงในสังคม แต่ก็สามารถเป็นแนวทางให้เราทราบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม หรือกำลังจะมีปัญหากระทบกระเทือนต่อคนส่วนรวม ซึ่งจำเป็นจะต้องให้ความสนใจและเตรียมการแก้ไขปัญหานั้นต่อไป

2. การวัดแบบ Subjective (การวัดแบบอัตวิสัย) เป็นการวัดโดยดูจากแนวความคิดของคน บางครั้งเรามักจะวัดความรุนแรงของปัญหา ด้วยการให้ความรู้สึกและรสนิยมส่วนตัวเป็นหลักมากกว่าที่จะขึ้นอยู่กับ การดูจากสถิติ ไม่มีการสำรวจหาข้อมูลทำการวิจัย การที่มีปัญหาสังคมเกิดขึ้น แสดงว่าคนในสังคมไม่เคารพเชื่อฟังกฎเกณฑ์บางอย่าง และเมื่อมีบุคคลหนึ่งเกิดความรู้สึกในเรื่องใดขึ้นมา ก็จะทำให้ปัญหาเล็กกลายเป็นปัญหาใหญ่ และสร้างบรรทัดฐานของสังคมขึ้นมา โดยคำนึงถึงความเสมอภาคของบุคคลเป็นหลัก ซึ่งก็นับว่าเป็นการเสี่ยงอย่างยิ่ง เพราะถ้ากฎเกณฑ์ที่ตั้งขึ้นกับค่านิยมของบุคคลอีกกลุ่มหนึ่ง ก็อาจจะเกิดความรู้สึกขัดแย้งกับบรรทัดฐานนั้นได้เช่นเดียวกัน แต่เห็นได้ว่าการเกิดปัญหาสังคมไม่ใช่จะดูเฉพาะแต่ว่ามีบุคคลบางส่วนได้รับความกระทบกระเทือนเท่านั้น แต่ยังต้องดูปัญหาอื่น ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ปัญหาเด็กขาดความอบอุ่น ปัญหาเด็กกระทำผิด เป็นต้น เป็นการแสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวของครอบครัวและสังคมที่มีต่อระดับความเป็นอยู่ของมนุษย์ (โกศล วงศสวรรค์, 2543 : 34-36)

โยฮาน กัลตุง นักทฤษฎีด้านสันติภาพผู้มีชื่อเสียงชาวสวีเดน วิเคราะห์ความรุนแรงโดยจัดเป็น 3 ระดับคือ 1) ความรุนแรงทางตรง 2) ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง และ 3) ความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม 1) ความรุนแรงทางตรง หมายถึง การกระทำ (หรือไม่กระทำ) ที่มีผลให้ตัวเองหรือคนอื่น

ได้รับ บาดเจ็บทางกายหรือทางจิตใจ เป็นความรุนแรงที่เราคุ้นชินกันอยู่ทั่วไป เราบอกได้ไม่ยากว่าใครทำอะไรกับใคร ใครบาดเจ็บ และมากน้อยเพียงใด เช่น สามิตบติภรรยา ครูตินักเรียน ผู้หญิงถูกล่วงละเมิดทางเพศ วัยรุ่นยกพวกตีกันในงานคอนเสิร์ต กลุ่มผู้ชุมนุมปะทะกับกำลังเจ้าหน้าที่ ฯลฯ ความรุนแรงทางตรงนี้เป็นสิ่งที่เราเห็นได้ง่ายและอยู่ในระดับพื้นผิว ที่เป็นข่าวรายวันในหน้าหนังสือพิมพ์ ส่วนมากเป็นความรุนแรงทางตรง 2) ความรุนแรงเชิงโครงสร้างคือ สภาวะความรุนแรงอันเนื่องมาจากนโยบาย กฎหมาย กลไกทางการเมือง และกลไกทางเศรษฐกิจ ที่ไม่เสมอภาค ลิดรอนสิทธิและไม่เป็นธรรม รวมถึงการรวมศูนย์อำนาจทั้งในทางการปกครองและเศรษฐกิจ ที่ทำให้ประชาชนทั่วไปหรือประชาชนบางกลุ่มบางพื้นที่ “ถูกทำร้าย” ด้วยการเลือกปฏิบัติ เอารัดเอาเปรียบ ถูกกดขี่ และถูกกีดกันจากการเข้าถึงทรัพยากรและปัจจัยการดำรงชีพ ส่งผลให้ตกอยู่ในความยากจน เกิดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน และเกิดความขัดแย้งในสังคม สภาพเช่นนี้มักนำไปสู่ความรุนแรงใน รูปของการต่อต้านและการต่อสู้ระหว่างประชาชนกับกลไกของรัฐ หรือระหว่างประชาชนด้วยกันเอง และ สิ่งเหล่านี้ก็อาจนำไปสู่ความรุนแรงทางตรงตามมา ดังที่กำลังเกิดขึ้นเป็นลูกโซ่ในกลุ่มประเทศอาหรับ ความรุนแรงเชิงโครงสร้างมีอยู่ในทุกสังคม ต่างแต่ว่าใครจะมากใครจะน้อยกว่ากันเท่านั้น ในสังคมไทย จะเห็นได้จากการมีกลุ่มหรือองค์กรจัดตั้งในภาคประชาชน ที่ต่อสู้เรียกร้องต่อรัฐในเรื่องต่าง ๆ เช่น กลุ่มสมัชชาคนจน กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่คัดค้านการสร้างเหมืองแร่โปแตช จังหวัดอุดรธานี กลุ่มอนุรักษ์ประชาชนปอนอก และกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม บ้านกรูด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และกลุ่มเครือข่ายคัดค้านโครงการท่อส่งก๊าซ โรงงานแยกก๊าซธรรมชาติไทย-มาเลเซีย และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง จังหวัดสงขลา เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มทางการเมืองอีกมากที่รู้จักกันดีได้แก่ กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) และกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ที่มีการเคลื่อนไหวในลักษณะต่าง ๆ การก่อเกิดของกลุ่มเหล่านี้มีมูลเหตุสำคัญมาจากปัญหาเชิงโครงสร้าง ซึ่งอาจจะกล่าวรวม ๆ ว่าเป็นความไม่เป็นธรรม ความไม่โปร่งใส และความไม่มีธรรมาภิบาลในการปกครองและการบริหารในระดับต่าง ๆ ของสังคมนั่นเอง แต่ความรุนแรงเชิงโครงสร้างก็ไม่ได้แสดงออกมาให้เห็นในรูปของการต่อต้านเท่านั้น รูปธรรมแห่งความรุนแรงอีกส่วนหนึ่งปรากฏให้เห็นในลักษณะของ “ภัยเงียบ” ที่เราอาจไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นภัยด้วยซ้ำ เช่น ถ้าคนส่วนใหญ่ยังยากจนทั้งที่ประเทศร่ำรวยทรัพยากร ความยากจนนั้นก็ถือว่าเป็นอาการที่แสดงออกอย่างหนึ่งของความรุนแรงเชิงโครงสร้าง ในทำนองเดียวกันถ้าประชาชนส่วนใหญ่ยังเจ็บป่วยด้วยโรคที่สามารถป้องกันได้ ทั้งที่ประเทศมีเทคโนโลยีทางการแพทย์ ที่ก้าวหน้า หรือการมีเด็กขาดสารอาหารจำนวนมาก ทั้งที่ประเทศผลิตอาหารได้เหลือเฟือจนขอใครต่อใครว่าเป็นครัวของโลก เหล่านี้ก็คือรูปธรรมอย่างหนึ่งของความรุนแรงที่มีต้นตอมาจากโครงสร้างสังคม เนื่องจากมีรากหยั่งลึกอยู่ในโครงสร้างสังคม ซึ่งเป็นเสมือนเกราะคุ้มกันแก่การกระทำรุนแรง ไม่ว่าจะด้วยความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจของผู้กระทำก็ตาม ความรุนแรงเชิงโครงสร้างจึงไม่สามารถทำให้หมดไปได้ด้วยการกำจัดคนที่ เป็นต้นเหตุแห่งความรุนแรง คนอาจจะเปลี่ยนได้ แต่ตราบโคที่โครงสร้างที่ไม่เป็นธรรมยังอยู่ ความรุนแรงเชิงโครงสร้างก็จะยังมีอยู่ต่อไป (ชินธุทัย กาญจนจิตรและคณะ, 2552) 3) ความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม เป็นความรุนแรงเนื่องจากระบบความเชื่อ วิถีชีวิต แนวปฏิบัติ ที่ฝังแน่นอยู่ในวัฒนธรรมและสืบทอดมายาวนาน เช่น ในศาสนา ขนบประเพณี และอุดมคติของสังคม เป็นต้น เช่นเดียวกับความรุนแรงเชิงโครงสร้าง ความรุนแรงด้านวัฒนธรรมไม่ได้ทำร้ายบุคคลให้ได้รับ

บาดเจ็บทางร่างกายและจิตใจโดยตรง แต่สนับสนุนรองรับและให้ความชอบธรรม แก่ความรุนแรงทางตรงและความรุนแรงเชิงโครงสร้าง ให้คนเห็นว่าการกระทำบางอย่างแม้จะรุนแรงแต่ก็ได้รับการยกเว้น และด้วยเหตุนี้จึงเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ เช่น พ่อแม่ตีลูกได้ ถ้าลูกไม่เชื่อฟัง เพราะถือกันว่าพ่อแม่เป็นผู้มีพระคุณต่อลูก ครูตีนักเรียนได้ ถ้านักเรียนเกเรหรือไม่ตั้งใจเรียน เพราะครูคือผู้อบรมสั่งสอนนักเรียน สามีนั่นใจภรรยาเพื่อมีเพศสัมพันธ์ได้ เพราะภรรยามีหน้าที่สนองความต้องการทางเพศของสามี เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจกับประชาชนได้ เพราะรัฐเป็นผู้ปกครอง เป็นต้น ตามความเห็นของกัลตุง ความรุนแรงทั้ง 3 ลักษณะมีความเชื่อมโยงกันอย่างแยกไม่ออก กล่าวคือ ความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมเป็นผลจากการกำหนดตามมาตรฐานค่านิยม และการยอมรับ ส่งผลให้เกิดความรุนแรงเชิงโครงสร้าง ซึ่งอาจอยู่ในรูปของโครงสร้างอำนาจ โครงสร้างด้านระเบียบกฎหมาย เป็นต้น และสุดท้ายก็นำมาซึ่งความรุนแรงทางตรงนั่นเอง (Johan Galtung, 1955)

สรุป การวัดความรุนแรงของปัญหาสังคม สังเกตได้จากการที่ประชาชนส่วนหนึ่งได้รับความกระทบกระเทือนโดยตรงมากน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นผลจากการที่บุคคลไม่ปฏิบัติตามค่านิยมต่าง ๆ ที่สังคมวางไว้ และละเลยต่อกฎระเบียบต่าง ๆ ของสังคม ซึ่งเป็นการละเมิดต่อกฎเกณฑ์สังคมนั้นเอง

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรุนแรงเชิงสุขภาพ

ทัศนะที่มองความรุนแรงด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจได้จำแนกความรุนแรง เพื่อหาข้อสรุปที่มีผลต่อร่างกายและจิตใจ ตั้งแต่ระดับน้อยไปจนถึงทำให้มนุษย์ถึงแก่ความตาย เป็นการมองที่ผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ องค์การอนามัยโลกให้ความหมายไว้อย่างครอบคลุมว่าคือ “การใช้กำลังหรืออำนาจ ที่บุคคลลงใจกระทำต่อตนเอง ต่อผู้อื่น หรือต่อกลุ่มคนหรือชุมชน และการกระทำเช่นนั้นได้ก่อให้เกิด หรือน่าจะก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย ชีวิต จิตใจ หรือทำให้เกิดการพัฒนาที่ผิดเพี้ยน หรือเป็นการลดรอนสิทธิอันพึงมีของผู้ถูกกระทำ การใช้กำลังนี้ ไม่ว่าจะลงมือทำจริง ๆ หรือเพียงแค่อู้งาก็ถือเป็นความรุนแรง” ตามความหมายนี้ความรุนแรงไม่จำเป็นต้องมาจากการกระทำที่เป็น “กายกรรม” หรือการลงมือทำจริง ๆ แม้ด้วย “วจีกรรม” คือการพูดข่มขู่ว่าจะทำร้าย การเปิดเผยเรื่องส่วนตัว หรือป้ายสีด้วยเรื่องอันเป็นเท็จ ซึ่งก่อให้เกิดความหวาดหวั่น เครียด วิตกกังวล หรือเจ็บปวดทางจิตใจ ในระดับใดระดับหนึ่ง ก็เป็นความรุนแรงเช่นกัน นอกจากนี้แม้การไม่ทำอะไรเลยก็อาจเป็นความรุนแรงอย่างหนึ่ง เช่น การละเลย ไม่ใส่ใจความต้องการที่จำเป็นของเด็ก ผู้สูงอายุ หรือสมาชิกอื่น ๆ ในบ้าน ที่ควรได้รับการเอาใจใส่ เป็นต้น ผลของความรุนแรงไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะการทำให้บาดเจ็บ หรือเป็นอันตรายทางร่างกายโดยตรงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงผลกระทบทางจิตใจด้วย เช่น การทำให้อับอายขายหน้า ถูกดูหมิ่นเหยียดหยามลดรอนสิทธิ จนทำให้สภาพจิตใจแย่งลง หรือทำให้การดำรงชีวิต ผิดไปจากปกติ เหล่านี้ล้วนอยู่ในข่ายของความรุนแรงไม่เฉพาะการใช้กำลังหรืออำนาจต่อผู้อื่นเท่านั้นที่เป็นความรุนแรง แม้การกระทำต่อตนเอง เช่น การฆ่าตัวตาย (ไม่ว่าจะสำเร็จและไม่สำเร็จก็ตาม) หรือการทำร้ายตัวเองให้ได้รับบาดเจ็บทางใดทางหนึ่ง ก็เป็นความรุนแรงด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ ความรุนแรงอาจเป็นการกระทำระหว่างคน ๆ เดียวต่อคนเป็นกลุ่ม หรือระหว่างกลุ่มคนหนึ่งกับอีกกลุ่มหนึ่งก็ได้ เช่น การที่คน ๆ เดียวลอบวางระเบิดในที่สาธารณะ การยกพวกตีกันของวัยรุ่น เหตุการณ์จลาจลของผู้ชุมนุมประท้วง ที่ทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บ หรือทำให้ประชาชนผู้ไม่เกี่ยวข้องได้รับความเดือดร้อน (เช่น ปิดถนน) เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อาวุธปราบปรามฝูงชนที่ชุมนุมกัน

โดยสงบ หรือสงครามระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นอยู่ในบางภูมิภาคของโลกปัจจุบัน เป็นต้น สุดท้าย ความรุนแรงเป็นการกระทำที่ผู้ทำมีความตั้งใจและมีเป้าหมาย แต่ไม่รวมถึงความรุนแรงที่เกิดขึ้น เพราะความประมาท หรือที่เป็นอุบัติเหตุ (วิชัย รูปชาติ, 2554 : 93)

2.5 การป้องกันและแก้ไขปัญหาคความรุนแรง

สาเหตุของปัญหาคความรุนแรงต่อเด็กและสตรี มีความแตกต่างจากความรุนแรงในเรื่องอื่น เนื่องจากมีค่านิยมและเจตคติของสังคม ในเรื่องบทบาทหญิงชายเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยการให้ความสำคัญและคาดหวังเพศชายในฐานะผู้นำผู้ตัดสินใจ ผู้สืบทอดเชื้อสายทางครอบครัว เพราะเพศชายมีร่างกายที่แข็งแรงกว่า สามารถปกป้องผู้อ่อนแอทางร่างกาย คือ เด็กและผู้หญิงได้ จะเห็นได้ชัดเจนในกรณีความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งมาจากความเชื่อที่สังคมมีมาแต่ดั้งเดิมเกี่ยวกับความไม่เท่าเทียมระหว่างหญิงชาย เช่น แนวคิดที่ว่าภรรยาเป็นสมบัติของสามี ลูกเป็นสมบัติของพ่อแม่ ผู้ชายมีอำนาจเหนือสตรี สตรีเป็นวัตถุทางเพศ ผู้ชายจึงมีฐานะเป็นผู้ดูแลคุ้มครองเด็กและสตรี แต่ขณะเดียวกันก็มีสิทธิที่จะใช้อำนาจบังคับ ควบคุมหรือแม้แต่ทำร้ายร่างกาย จิตใจได้ ทั้งนี้ ความเชื่อดังกล่าวยังคงปรากฏอยู่เกือบทุกสังคมทั่วโลก รวมทั้งสังคมไทย สรุปได้ว่าสาเหตุของความรุนแรงเกิดจากปัญหาในระดับและมิติต่าง ๆ ได้แก่

1. จารีตประเพณี แต่ดั้งเดิมยกให้ชายมีอำนาจเหนือหญิงในความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส สามีจึงมีอำนาจเหนือภรรยาและบุตร ที่ต้องการทั้งการปกป้อง คุ้มครองและการควบคุมการใช้ความรุนแรงของชายจึงเป็น เครื่องมือในการรักษาอำนาจที่เหนือกว่า ซึ่งสตรีส่วนใหญ่ก็ยอมรับสถานะภาพที่ด้อยกว่า ผู้ชายซึ่งในครอบครัวและอาณาเขตต่าง ๆ ในสังคมจารีตประเพณีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าสังคมโดยรวมยังยอมรับความไม่เท่าเทียมของหญิงและชาย ซึ่งนำไปสู่การที่สังคมยังไม่ตระหนักว่าความรุนแรงต่อสตรีเป็นปัญหาสำคัญ แต่เป็นเพียงปัญหาภายในครอบครัวที่บุคคลภายนอกไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว

2. โครงสร้างทางสังคม เนื่องจากสังคมในปัจจุบันยังคิดว่าความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว ที่บุคคลภายนอกไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว การเข้าไปยุ่งเกี่ยวอาจจะเป็นการยุยงให้ครอบครัวแตกแยก ดังนั้น จะเห็นว่าผู้ที่กระทำความรุนแรงมิได้รับการแทรกแซง หรือห้ามปรามอย่างจริงจังจากบุคคลอื่น ที่อยู่ร่วมครัวเรือน เพื่อนบ้าน ประชาชนในชุมชนที่อยู่อาศัย สาธารณชน ผู้ร่วมงานและผู้ร่วมอาชีพ นอกจากนั้น ปัญหาทางเศรษฐกิจ สภาวะว่างงาน ความล้มเหลวในทางอาชีพการงาน ก่อให้เกิดความตึงเครียดทางอารมณ์ คับข้องใจ ท้อแท้ สิ้นหวัง นำไปสู่การกระทำความรุนแรงต่อคนในครอบครัว โดยเฉพาะคนที่ต้องอยู่ในภาวะพึ่งพาจนกระทั่งถึงขั้นกระทำการฆาตกรรม ทำร้ายคนในครอบครัว รวมทั้งการทำร้ายตนเองด้วย

3. โครงสร้างทางการเมือง การบริหาร และกฎหมาย ยังมีปัจจัยหลายประการที่เป็นอุปสรรคในการแก้ปัญหาคความรุนแรงต่อสตรี ทั้งในด้านตัวบทกฎหมายและในด้านการบังคับใช้กฎหมาย เช่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 กำหนดว่า “ผู้ใดข่มขืนกระทำชำเราหญิงอื่นซึ่งมิใช่ภริยาของตน โดยขู่เข็ญ ด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยหญิงอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้หญิงเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดพันถึงสี่หมื่นบาท” ซึ่งหมายความว่า สามีข่มขืนภริยาของตนจะไม่มีผิดตาม

มาตรฐานี้ แต่อาจจะมีคามผิดฐานทำร้ายร่างกายได้ ซึ่งในกระบวนการบังคับใช้กฎหมายและการพิจารณาคดี ผู้รักษากฎหมาย มักใช้วิธีการไกล่เกลี่ยประนีประนอม แทนการดำเนินการตามกฎหมายหรือภริยาผู้ถูกระทำความรุนแรงก็มักเก็บเงียบไม่ ขอความช่วยเหลือ หรือดำเนินการตามกฎหมาย เนื่องจากกระบวนการสอบสวนและการพิจารณาทำให้ต้องอับอายและตกเป็นข่าวหรือแม้กระทั่งถูก สังคม ประณามว่าเป็นฝ่ายผิดเสียเอง

4. ปัญหาทางด้านสภาวะทางกายและทางจิต ซึ่งได้แก่ความเจ็บป่วยทางจิต เช่น ลักษณะนิสัยเฉพาะตัวของผู้กระทำผิดที่เป็นคนอ่อนแอ มีความบกพร่องในบทบาททางเพศ มีความผิดปกติทางจิต มีความกดดันความคับข้องใจ หรือตกอยู่ในภาวะกดดันหรือตึงเครียดจากปัญหาทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในช่วงสภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำและมีรายได้น้อย สภาพที่อยู่อาศัยไม่ดี แออัด และความโดดเดี่ยวทางสังคม ทำให้เกิดความท้อแท้สิ้นหวังในชีวิต มีภาวะตึงเครียด ซึ่งอาจเป็นแรงผลักดันให้เกิดความรุนแรงขึ้นได้ รวมถึงความไม่พร้อมที่จะมีครอบครัว ส่งผลให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวได้เช่นกัน

5. การกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายนอก สภาพแวดล้อมในสังคมเต็มไปด้วยยาเสพติด สุรา สื่อเร้าความรุนแรงและส่งเสริมพฤติกรรมทางเพศที่ผิดเป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่ง เช่น

1) การที่สามีดื่มสุราหรือเสพยาเสพติดจนมึนเมา ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ มักจะมีพฤติกรรมหุนหันและทำร้ายทางเพศที่รุนแรงกับภรรยาเสมอ

2) สื่อที่ผลิตในรูปแบบต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนรู้ บุคคลอาจเรียนรู้การกระทำความรุนแรงจากสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ติดต่อกันนาน ๆ เข้าจนกลายเป็นค่านิยมหรือความชินชาที่รู้สึกว่าการกระทำนั้นเป็นเรื่องปกติ ธรรมดา ไม่เป็นความผิด แต่อย่างไร โดยสามารถถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งได้ เช่น ความรุนแรงจากสื่อสิ่งพิมพ์ ภาพยนตร์ ทีวี วีดีโอ เป็นต้น

การป้องกันความรุนแรงในโรงเรียนในปัจจุบันชั่วคราวเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรง แก้ปัญหาเป็นเรื่องที่พบเห็น และได้ยินได้ฟังอย่างสม่ำเสมอในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นจากสื่อวิทยุ โทรทัศน์ ข่าวหนังสือพิมพ์ หรือแม้แต่พบเห็นเหตุการณ์ด้วยตนเอง ความรุนแรงที่แสดงออกเป็นไปได้ ตั้งแต่การทะเลาะเบาะแว้ง ใช้กำลังทำร้าย หรืออาจรุนแรงถึงขั้นฆ่าผู้อื่นตาย ชาวคราวเกี่ยวกับความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ เหล่านี้ สามารถนำมาใช้เป็นอุทาหรณ์ หรือ บทเรียนสำหรับนักเรียนได้โดยที่เราอาจจัดบทเรียนเพื่อประยุกต์ใช้ในชั่วโมงที่เหมาะสม เช่นในชั่วโมงสำหรับวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หรือชั่วโมงแนะแนวก็ตามโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนตระหนักถึง บทบาทของตนเอง ในการป้องกันความรุนแรงตลอดจนสามารถ วิเคราะห์ปัจจัยที่จะนำไปสู่ความรุนแรง และมีทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า โดยที่นักเรียนควรได้รับการสอนให้ตระหนักว่า การใช้ความรุนแรงแก้ปัญหาไม่ใช่หนทาง ที่ควรนำมาใช้จัดการกับความรู้สึกโกรธของตนเอง ซึ่งในที่นี้การใช้ความรุนแรงหมายถึงความพยายามที่จะใช้กำลังเพื่อทำร้ายผู้อื่น ซึ่งความรุนแรงดังกล่าว อาจนำไปสู่การฆ่าผู้อื่นและถือว่าเป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรง แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรง การกระทำที่ใช้ความรุนแรงซึ่งเกิดขึ้นในช่วงเวลาอันสั้นโดยไม่ได้คาดคิด โดยมากมักจะเป็นผลจากความโกรธ ที่บุคคลไม่สามารถควบคุมได้ จนกลายเป็นเรื่องที่ทำลายอนาคต คนที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ให้ย่อยยับลงได้ในพริบตา การแก้ปัญหาความรู้สึกโกรธ หรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้นควรใช้การสื่อ และหาทางออกถึงความรู้สึกโกรธอย่างเหมาะสม และฝึกทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เมื่อมีความขัดแย้ง หรือมีความรู้สึก

โกรธเกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา มีการจัดหลักสูตรการป้องกันความรุนแรง สำหรับวัยรุ่นที่เน้นการสอน และฝึกทักษะให้แก่เด็ก โดยเฉพาะการป้องกันการก่อเหตุฆ่าผู้อื่น โดยมีสมมุติฐานว่ามีปัจจัยเบื้องต้น 3 ประการที่มักนำไปสู่การก่อเหตุรุนแรงนั้นคือความโกรธเคือง หรือการทะเลาะเบาะแว้งกัน เหล้าหรือยาเสพติด และการมีอาวุธในครอบครอง ดังนั้นหลักสูตรนี้มุ่งเน้นการสอนเพื่อทำให้นักเรียน เข้าใจถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยแวดล้อม และพฤติกรรมของตนเองที่มีส่วนส่งเสริมให้เกิด การก่อเหตุ ส่งเสริมให้เกิดการก่อเหตุรุนแรงหรือ ช่วยลดความรุนแรงของเหตุการณ์ลงได้ ในหลักสูตรจะใช้การ สอนด้วยกิจกรรมกลุ่ม ที่เน้นหลักการพื้นฐานของการแก้ปัญหาความขัดแย้งใด ๆ ด้วย ท่าที่อันสงบซึ่ง ประกอบด้วยหลักปฏิบัติสำคัญ ๆ ในขณะเกิดปัญหาดังนี้

1. ให้พยายามอยู่ในภาวะควบคุมความโกรธของตนเองเสมอ
2. ให้อารมณ์สงบ พยายามรักษาระดับเสียงให้ราบเรียบ และสงบ
3. ให้พยายามเข้าใจ และเห็นอกเห็นใจฝ่ายที่เป็นคู่กรณี

ส่วนกลวิธีเฉพาะที่ใช้เพื่อแก้ปัญหาการเผชิญหน้า ประกอบด้วย

1. ช่วยหาทางออกให้ฝ่ายที่เป็นคู่กรณี
2. รมัตรีวาทะการพูดจาของตน พยายามให้เรื่องที่พูดกันนั้นเป็นเรื่องเบา ๆ หรือพยายามใช้อารมณ์ขันเข้าช่วย
3. ให้รู้จักการใช้คำขอโทษ และการให้อภัย

แนวทางในการป้องกันการใช้อุบายรุนแรงในครอบครัวและสังคม มีดังนี้

1. ปลูกฝังความรักและความเข้าใจกันในครอบครัว พูดจากันด้วยเหตุผล เห็นใจผู้อื่นอ่อนแอ กว่า ไม่ใช้ความรุนแรงต่อกัน

2. หลีกเลี่ยงปัจจัยที่อาจก่อให้เกิดความรุนแรง เช่น การดื่มสุรา การคบชู้ เล่นการพนัน การทะเลาะเบาะแว้งมีเรื่องกันปัจจัยเหล่านี้ก่อให้เกิดความรุนแรงได้

3. จัดการกับอารมณ์และความเครียด เพราะเมื่อเกิดอารมณ์ไม่ดีอาจก่อให้เกิดการใช้อุบายรุนแรง

4. มีค่านิยมที่ถูกต้อง เช่น ผู้ชายไม่ถืออำนาจและทำรุนแรงกับผู้หญิง ไม่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร รู้จักใช้ถุงยางอนามัย และไม่ก่อคดีข่มขืน

5. เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องให้ความร่วมมือ โดยควบคุมและป้องกันปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นให้น้อยที่สุด

เมื่อเกิดความรุนแรงในครอบครัว และสังคม ควรปฏิบัติดังนี้

1. พาผู้บาดเจ็บไปรับการรักษาจากแพทย์
2. พาผู้ป่วยไปพบจิตแพทย์ ถ้าเป็นความกระทบกระเทือนทางจิตใจ เช่น ถูกข่มขืน ถูกทำร้ายร่างกายจนเสียชีวิต ถูกชู้ฆ่าตาย ถูกหน่วงเหนี่ยวกักขังจนเป็นเหตุให้เสียสุขภาพจิตควรไปพบแพทย์
3. พาผู้ที่ชอบใช้อุบายรุนแรงไปพบจิตแพทย์ เพื่อตรวจสอบความผิดปกติของเขาวัดว่ามี ความผิดปกติทางจิตหรือไม่

4. ควรมีการไกล่เกลี่ยประนีประนอมกัน เช่น ให้ทั้งสองฝ่ายปรึกษากับคนที่ตนนับถือ หรือ พบเจ้าหน้าที่ตำรวจ แม้ว่าจะมีปัญหาความรุนแรงเกิดขึ้นแล้วก็ตาม ทั้งนี้เพื่อมิให้เกิดความรุนแรงขึ้นอีก

5. แจ้งความดำเนินคดีเอาผิดกับผู้ก่อความรุนแรง เพื่อให้เขตเทศบาล จะได้ไม่ก่อความรุนแรงซ้ำอีก (<https://sites.google.com/site/hlikleiyngkhwamkhadyaeng/payha-kar-chi-khwam-runraeng-ni-khrxbkhrav-laesa-sangkham/naewthang-pxngkan-laesa-kaekhi-kar-chi-khwam-runraeng-ni-khrxbkhrav-laesa-sangkham>, วันที่สืบค้น 20 มิถุนายน 2566)

2.6 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

“การที่ประชาชนเป็นผู้ทำทุกอย่าง ไม่ใช่หน่วยงานภายนอกกำหนดไป แล้วให้ประชาชนมาร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของประชาชนที่จะต้องคิดขึ้นมาเอง เพื่อสังคมของชุมชนนั้นได้เห็นหรือเข้าใจสภาพการมีส่วนร่วมได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง ตรงกับความเป็นจริง” (อศิน ทรัพย์พัฒน์, 2527 : 320) โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และการร่วมมีรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง (ยูวัฒน์ วุฒิเมธี, 2546 : 139) สิ่งที่สำคัญของการมีส่วนร่วม คือ การที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ ได้เสียสละทรัพยากรส่วนตัว เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน เงินทุน วัสดุ เข้าไปมีบทบาทในขั้นตอนต่าง ๆ ของกิจกรรมด้านการจัดการควบคุม การใช้และการกระจายทรัพยากรตลอดจนปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2544 : 12)

ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมมี 4 ขั้นตอนคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ทุกขั้นตอนมีความสัมพันธ์โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมที่ขั้นตอนการตัดสินใจเป็นประการสำคัญซึ่งในแนวทางการมีส่วนร่วมที่มุ่งให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหาเป็นผู้ที่มีบทบาทในทุก ๆ เรื่องไม่ใช่ที่กำหนดให้ประชาชนปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของประชาชนที่จะคิดซึ่งแนวความคิดนี้มีกรอบพื้นฐานและวิเคราะห์การมีส่วนร่วมดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ การริเริ่มตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจ และการตัดสินใจปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริการ และการประสานขอความช่วยเหลือ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็ประโยชน์ทางวัตถุ ผลประโยชน์ทางด้านสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของการดำเนินโครงการ เริ่มตั้งขึ้นวางแผน ระบุปัญหาและความต้องการ ขั้นปฏิบัติการการประเมินผลและบำรุงรักษา สรุปเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมได้ คือ ร่วมในการตัดสินใจ ร่วมปรึกษา ร่วมปฏิบัติการ และร่วมผลประโยชน์ (Cohen & Uphoff, 1980 : 213-218)

สถาบันพระปกเกล้า (2540 : 24) แบ่งกระบวนการของการมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นพลวัตหรือขั้นตอนการมีส่วนร่วมในลักษณะเป็นกระบวนการต่อเนื่อง 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน ประกอบด้วย การรับรู้ การเข้าถึงเกี่ยวกับการวางแผน และร่วมวางแผนกิจกรรม
2. การปฏิบัติการ/ดำเนินการ ประกอบด้วย การเกี่ยวข้องกับการดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ และการตัดสินใจ
3. การจัดสรรผลประโยชน์ร่วมกัน เป็นการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์หรือผลกิจกรรม หรือผลของการตัดสินใจที่เกิดขึ้น
4. การติดตามประเมินผลเกี่ยวข้องกับการพยายามที่จะประเมินประสิทธิผลกิจกรรมต่าง ๆ และพิจารณาวิธีการที่จะดำเนินการต่อเนื่องต่อไป ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการคิดเกณฑ์ในการประเมินกิจกรรม

โคเฮน และ อัฟฮอฟ (Cohen, John M., and Up Hoff Norman T.) ได้กล่าวถึงแนวคิดการมีส่วนร่วมโดย มีรายละเอียดเป็นขั้นตอนดังนี้

1. การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน (Planning) คือ การมีส่วนร่วมในการประชุม ให้ความคิดเห็นในกระบวนการจัดวางแผนงาน โครงการ การกำหนดเป้าหมาย การดำเนินงาน งบประมาณ และทรัพยากรการดำเนินการล่วงหน้าของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 2. การมีส่วนร่วมด้านการจัดสรรหาทรัพยากร (Allocation) คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการช่วยเหลือ จัดหา หรือสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์หรือเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการต่าง ๆ ร่วมกับโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 3. การมีส่วนร่วมในการร่วมมือประสานงาน (Co-ordination) คือ การมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือ ปฏิบัติงาน ติดต่อสื่อสาร รับผิดชอบร่วมกับโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 4. การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล (Evaluation) คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์รูปแบบ ตรวจสอบการทำงานตามแผนงาน โครงการต่าง ๆ ร่วมกับโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (Cohen, John M., and Up Hoff Norman T. 1980 : 213 – 235)
- การมีส่วนร่วมโดยสรุป ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน (Planning) 2) การมีส่วนร่วมด้านการจัดสรรหาทรัพยากร (Allocation) 3) การมีส่วนร่วมในการร่วมมือประสานงาน (Co-ordination) 4) การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล (Evaluation)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอาชีพการงานประเภทใด สรุปได้ว่า หน้าที่หรืออาชีพเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งในการที่จะเข้าถึงธรรม การที่จะรู้จักโลกหรือสิ่งทั้งหลายทั้งปวงดีว่าอะไรเป็นอะไร จำต้องมีการทำหน้าที่ของตนโดยเฉพาะ เช่น อาชีพให้ลูกลงไปด้วยดีเสียก่อน การที่คนหนึ่งทำหน้าที่โดยตรงของตนโดยไม่มีมลทินต่างพร้อย ย่อมเป็นการเพียงพอที่จะทำให้รู้จักว่าอะไรเป็นอะไร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ก็จะมีชีวิตจิตใจตนเองว่าหมายความว่าอย่างไร เป็นสิ่งที่ควรยึดถือหลงใหลเพียงไร เป็นต้น ถ้าหากว่าไม่ได้ทำอะไรจริง ๆ จัง ๆ ให้ดีที่สุด ให้ถูกต้องตามอุดมคติของอาชีพหรือของหน้าที่นั้น ๆ แล้วมันยังน้อยเกินไปสำหรับที่จะรู้จักตัวเอง รู้จักจักโลก รู้จักกิเลส รู้จักทุกข์ และรู้จักความดับทุกข์ เป็นต้น (พุทธทาสภิกขุ, 2543 : 253)

การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน เรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน จึงอยากจะโยงเรื่องประสิทธิภาพนี้ไปถึงพระพุทธเจ้า พูดถึงประสิทธิภาพการทำงานของพระพุทธเจ้าเพราะตอนนี้จะพูดถึงธรรมะของพระองค์ที่ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ก็ต้องแสดงให้เห็นว่าพระพุทธเจ้านั้น ทรงมีประสิทธิภาพในการทำงานมาก ชีวิตของพระองค์เป็นตัวอย่างของการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อพระองค์มีประสิทธิภาพในการทำงานแล้ว คำสั่งสอนของพระองค์ที่ว่าจะช่วยให้มีประสิทธิภาพในการทำงานนั้น จึงจะน่าเชื่อถือจริงเพราะฉะนั้นจะเริ่มด้วยข้อความที่แสดงว่าพระพุทธเจ้าทรงมีประสิทธิภาพในการทำงานในแง่ที่เป็นประวัติของพระองค์เองอย่างไรก่อน หรือว่าพระพุทธเจ้าตรัสไว้เกี่ยวกับผลสำเร็จแห่งงานของพระองค์อย่างไร (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), 2543 : 253) โดยที่การปฏิบัติงานของบุคคลในองค์การเป็นผลมาจากองค์ประกอบหลายประการ ทั้งองค์ประกอบภายนอกตัวบุคคล ซึ่งได้แก่สิ่งแวดล้อมซึ่งอาจจะเป็นบุคคล สิ่งของ เหตุการณ์ต่าง ๆ และองค์ประกอบภายในตัวบุคคล ได้แก่ กระบวนการทางจิตวิทยา ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ ค่านิยมและแรงจูงใจ (เทพพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ, 2529 : 6)

ในการปฏิบัติงานนั้นจะมีผลรวมของความสัมพันธระหว่ง

- 1) วัฒนธรรมประเพณีและความปรารถนาของสังคมที่ผู้นั้นดำรงตำแหน่ง
- 2) ลักษณะขององค์การที่ผู้นั้นดำรงตำแหน่ง
- 3) ตัวบุคคลบุคลิกภาพและความต้องการหรือความจำเป็นเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล

(Getzels and Guba, 1973 : 164-175)

ทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

การศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนับว่ามีความสำคัญยิ่ง โดยเฉพาะปัจจัยที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรมีผลการปฏิบัติงานที่ดีมีประสิทธิภาพ และทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานที่สำคัญๆ ดังนี้

ทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ (Maslow)

การรู้วิธีจูงใจคนให้ทำงานอย่างมุ่งมั่น พุ่มเท เสียสละ ศิลปะในการจูงใจขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำ และผู้บริหารการรู้ถึงจุดแข็งจุดอ่อนของลูกน้องก็เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณาเสมอก่อนมอบหมายให้ไปทำงาน หากมอบหมายผิดคนย่อมส่งผลให้งานล้มเหลว เมื่อเลือกคนได้แล้วจะทำอย่างไรที่เขาจะพุ่มเทศักยภาพของเขาให้กับการทำงานได้เต็มที่ เป็นเรื่องท้าทายความสามารถของผู้บริหารอย่างยิ่งผู้บริหารจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ปัจจัยอะไรที่จะสามารถจูงใจคนประเภทไหนจึงจะได้ผลโดยทั่วไปความต้องการของมนุษย์ตามความหมายของมาสโลว์ นิสัยแต่ละคนมีความแตกต่างในความต้องการ ดังนั้น ผู้บริหารต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละคนและถูกกาลเทศะการสร้างอิทธิพล (Influence) ต่อคนเพื่อผลของงานสามารถใช้ทั้งด้านบวก (Positive Reinforcement) และด้านลบ (Negative Reinforcement) ขึ้นกับลักษณะของบุคคลนั้นแรงจูงใจหรือความต้องการของบุคลากรเป็นสิ่งที่ผู้บริหารควรทราบเนื่องจากพฤติกรรมของคนจะถูกกำหนดและควบคุมโดยแรงจูงใจต่าง ๆ แรงจูงใจเหล่านี้ยังมีลักษณะแตกต่างกันไปแต่ละคนอีกด้วยมาสโลว์ได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ไว้ดังนี้ (ธงชัย สันติวงษ์, 2543 : 113-115)

- 1) คนทุกคนมีความต้องการ และความต้องการนี้จะมีตลอดเวลาไม่มีที่สิ้นสุดนับตั้งแต่เกิดจนถึงตาย

2) ความต้องการได้รับการตอบสนองแล้วจะมีใจแรงจูงใจสำหรับพฤติกรรมอีกต่อไป

3) ความต้องการของคนจะเป็นลำดับขั้นโดยเริ่มจากความต้องการพื้นฐานที่จำเป็นสู่ความต้องการไปในระดับสูงขึ้นและความต้องการในระดับต้นจะเป็นพื้นฐานของความต้องการในระดับสูงขึ้นไปคนจึงจำเป็นต้องได้รับการตอบสนองความต้องการเป็นลำดับขั้นจึงจะพัฒนาความต้องการในระดับสูงขึ้น ตามลำดับดังนี้

(1) ความต้องการของร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตเช่นความต้องการน้ำอาหารและยารักษาโรคเป็นต้นเพราะเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการอยู่รอดของชีวิตการได้งานทำเพื่อมีรายได้จากค่าจ้างเงินเดือนสำหรับไปจัดหาสิ่งจำเป็นต่าง ๆ มาสนองตอบความต้องการนี้

(2) ความต้องการความมั่นคงหรือความปลอดภัย (Security or Safety Needs) หลังจากร่างกายได้รับการตอบสนองในสิ่งจำเป็นต่าง ๆ แล้วมนุษย์ก็คิดถึงความปลอดภัยและความมั่นคง เช่น การต้องการได้รับสวัสดิการทางการแพทย์การประกันภัยการมีรายได้บำนาญบำเหน็จบำนาญเมื่อเกษียณอายุเป็นต้นแผนงานสวัสดิการและการให้ประโยชน์เกื้อกูลต่าง ๆ แก่พนักงานจึงเป็นเครื่องจูงใจผู้มีความสามารถได้

(3) ความต้องการทางสังคม (Social or Belonging Needs) เป็นความต้องการที่จะมีโอกาสเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรต่าง ๆ โดยอยากจะสมาคมกับบุคคลอื่นรวมทั้งจะได้รับมิตรภาพการยอมรับและความเห็นใจจากกลุ่มเพื่อนฝูงซึ่งจะเป็นความต้องการทางด้านจิตใจมากขึ้น

(4) ความต้องการที่จะมีฐานะเด่นในสังคม (Esteem or Status Needs) เป็นความต้องการที่จะประสบความสำเร็จจนเป็นที่ยอมรับในความรู้ความสามารถและความสำคัญในตัวของตัวเองรวมตลอดทั้งการมีฐานะเด่นเป็นที่ยอมรับและยกย่องของบุคคลอื่น

(5) ความต้องการความสำเร็จตามความนึกคิดทุกอย่าง (Self Actualization or Self Realization) เป็นความต้องการที่สูงสุดของมนุษย์มีลักษณะกว้างขวางมากแต่ทุกคนจะมีแตกต่างกันไปตามที่แต่ละคนจะนึกคิดและถือเป็น “ความฝันอันสูงสุด” จากทฤษฎีของมาสโลว์เห็นว่ามนุษย์มีความต้องการที่เริ่มต้นจากต่ำไปหาสูงคือความต้องการขั้นพื้นฐานทางร่างกายความต้องการความมั่นคงหรือความปลอดภัยความต้องการความผูกพันหรือการยอมรับความต้องการการยกย่องความต้องการความสำเร็จในชีวิต

เมื่อกกล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน อาศัยทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ (Maslow)

1) คนทุกคนมีความต้องการ และความต้องการนี้จะมีตลอดเวลาไม่มีที่สิ้นสุดนับตั้งแต่เกิดจนถึงตาย
2) ความต้องการได้รับการตอบสนองแล้วจะมีใจแรงจูงใจสำหรับพฤติกรรมอีกต่อไป 3) ความต้องการของคนจะเป็นลำดับขั้นโดยเริ่มจากความต้องการพื้นฐานที่จำเป็นสู่ความต้องการไปในระดับสูงขึ้น

(1) ความต้องการของร่างกาย (2) ความต้องการความมั่นคงหรือความปลอดภัย (3) ความต้องการทางสังคม

(4) ความต้องการที่จะมีฐานะเด่นในสังคม (5) ความต้องการความสำเร็จตามความนึกคิดทุกอย่าง

ทฤษฎีการจูงใจของเฮริชเบิร์ก (Herzberg)

ทฤษฎีการจูงใจในการทำงานของเฮริชเบิร์ก. ซึ่งทำให้เข้าใจว่าแรงจูงใจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากแต่ละคนและมีได้ขึ้นอยู่กับผู้บริหารโดยตรง. และปัจจัยที่จะใช้บำรุงจิตใจนั้นสามารถช่วยขจัดความไม่พอใจต่าง ๆ ได้แต่ไม่สามารถใช้สร้างสรรค์ความพอใจได้ดังนั้นการจะสร้างให้เกิดแรงจูงใจที่ดีจึงต้องมีการจัดและกำหนดปัจจัยทั้งที่ใช้บำรุงจิตใจและที่ใช้จูงใจให้มีทั้งสองอย่างควบคู่กันแยกได้ดังนี้ (Herzberg, 1957 : 153)

1) ปัจจัยที่ใช้จูงใจ (Motivators) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่ดีและมีผลต่อความพอใจเกี่ยวกับงานที่ทำคือความสำเร็จความรับผิดชอบความก้าวหน้าและคุณลักษณะของงานนั้น ๆ ปัจจัยดังกล่าวทำให้บุคคลมีความรู้สึกนึกคิดในด้านดีซึ่งจัดเป็นความต้องการในขั้นที่ 4 และขั้นที่ 5 ของทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ คือ ความต้องการการยกย่องนับถือและต้องการความสำเร็จ

2) ปัจจัยที่เกี่ยวกับการบำรุงรักษาจิตใจ (Hygiene or Maintenance Factors) เป็นปัจจัยที่ป้องกันไม่ให้เกิดความรู้สึกไม่พอใจในงานที่ทำปัจจัยเหล่านี้ไม่สามารถสร้างแรงจูงใจได้ซึ่งมีแนวโน้มเป็นผลที่ไม่ดีที่มักจะเกิดขึ้นภายใต้เหตุการณ์ของงานที่ทำอยู่คือ ฐานะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับหัวหน้างานกับเพื่อร่วมงานและกับลูกน้องเทคนิคในการบังคับบัญชานโยบายของหน่วยงาน ความมั่นคงในงานสภาพการทำงาน เงินเดือนและเรื่องส่วนตัวที่ถูกกระทบโดยสภาพของงานที่สอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ ซึ่งเฮริชเบิร์ก ได้แก้ไขปัญหาเรื่องการจูงใจโดยพัฒนาและเพิ่มเนื้อหาของงานเพื่อให้ค่างานสูงขึ้นการปรับปรุงงานและการออกแบบงานใหม่จะทาให้งานต่าง ๆ มีความหมายมากขึ้นท้าทายความสำเร็จมากขึ้นมีการยอมรับมากขึ้นมีความรับผิดชอบสูงขึ้นก้าวหน้ามากขึ้นและส่งเสริมความก้าวหน้าแต่ละคนได้ซึ่งมีผลต่อการจูงใจมากในขณะที่ปัจจัยที่มีผลทำให้ขวัญและกำลังใจตกต่ำนั้นผู้บริหารก็จะเพิ่มความระมัดระวังป้องกันมิให้เกิดการมองข้ามไม่สนใจจนกลายเป็นปัญหากระทบขวัญกำลังใจการทำงาน

ทฤษฎีการจูงใจของเฮริชเบิร์ก เป็นความต้องการทางด้านการจูงใจประกอบด้วยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรงกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้านการบำรุงรักษาซึ่งมีความสำคัญ พอสรุปได้ดังนี้

1) งานที่มีความท้าทายที่ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับความสำเร็จของงานเกิดความรับผิดชอบมีความรู้สึกก้าวหน้าได้รับการยกย่องและเกิดความเพลิดเพลินในงานเหล่านี้ถือเป็นสิ่งจูงใจพนักงานให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2) กฎในการทำงานแสงสว่างเวลาหยุดพักสิทธิของความอาวุโสค่าจ้างผลประโยชน์พิเศษและอื่น ๆ ไม่เหมาะสมอาจเป็นสิ่งที่ทำให้พนักงานเกิดความไม่พอใจในการทำงานได้

3) พนักงานจะเกิดความไม่พอใจเมื่อโอกาสที่เขาจะได้รับความรู้สึกเกี่ยวกับความสำเร็จของงานถูกขจัดออกไปทำให้มีความรู้สึกที่ไม่ดีเกิดขึ้นและหาข้อผิดพลาดจากสภาพแวดล้อม

4) เมื่อปัจจัยด้านการจูงใจเช่นความก้าวหน้าความสำเร็จความรับผิดชอบและการยกย่องไม่ได้รับการตอบสนองผู้ปฏิบัติงานจะแสวงหาการตอบสนองความพอใจจากปัจจัยด้านการบำรุงรักษา

5) ความต้องการด้านการบำรุงรักษาจะลดลงหากความต้องการด้านการจูงใจได้รับการตอบสนองความพอใจแล้ว

การนำทฤษฎีเฮริชเบิร์ก มาใช้เพื่อให้เกิดการจูงใจในการทำงานอยู่ในระดับสูงจะต้องดำเนินการดังนี้

- 1) ให้นักงานแต่ละคนมีความพอใจขณะทำงานโดยพนักงานจะได้รับปัจจัยความต้องการขั้นพื้นฐานอย่างพอเพียงโดยพิจารณาค่าจ้างในอัตราที่เหมาะสม
- 2) จะต้องป้องกันไม่ให้นักงานเกิดความรู้สึกไม่พอใจในการทำงานมีการจัดระบบการสื่อสารติดต่อกันทั้ง 2 ทางคือจากผู้บริหารถึงพนักงานและจากพนักงานกลับมายังผู้บริหาร
- 3) จัดให้นักงานมีขวัญและกำลังใจสูงในการทำงานด้วยการจ่ายค่าจ้างในอัตราสูงมีหลักประกันในอาชีพมีอาชีพการทำงานที่ดี
- 4) จัดให้นักงานมีโอกาสเจริญก้าวหน้าในอาชีพซึ่งจะต้องมีทั้งโอกาสตำแหน่งหน้าที่และมีจำนวนเพียงพอสำหรับความก้าวหน้าของพนักงานที่มีผลงานดีความประพฤติดีเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารที่จะมีการวางแผนจัดกรอบอัตราค่าจ้างของบริษัทไว้เป็นแผนระยะสั้น 1-3 ปี และแผนระยะยาว 5 ปี

กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีการจูงใจในการทำงานของเฮริชเบิร์ก. ดังนี้ 1) งานที่มีความท้าทายที่ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับความสำเร็จของงานเกิดความรับผิดชอบมีความรู้สึกก้าวหน้าได้รับการยกย่องและเกิดความเพลิดเพลินในงานเหล่านี้ถือเป็นสิ่งจูงใจพนักงานให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ 2) กฎในการทำงานแสงสว่างเวลาหยุดพักสิทธิของควมอาวุโสค่าจ้างผลประโยชน์พิเศษและอื่น ๆ ไม่เหมาะสมอาจเป็นสิ่งที่ทำให้นักงานเกิดความไม่พอใจในการทำงานได้ 3) พนักงานจะเกิดความไม่พอใจเมื่อโอกาสที่เขาจะได้รับความรู้สึกเกี่ยวกับความสำเร็จของงานถูกขจัดออกไปทำให้มีความรู้สึกที่ไม่ดีเกิดขึ้นและหาข้อผิดพลาดจากสภาพแวดล้อม 4) เมื่อปัจจัยด้านการจูงใจเช่นความก้าวหน้าความสำเร็จความรับผิดชอบและการยกย่องไม่ได้รับการตอบสนองผู้ปฏิบัติงานจะแสวงหาการตอบสนองความพอใจจากปัจจัยด้านการบำรุงรักษา 5) ความต้องการด้านการบำรุงรักษาจะลดลงหากความต้องการด้านการจูงใจได้รับการตอบสนองความพอใจแล้ว

2.7 หลักทวาราวาสธรรม 4

แนวคิดทวาราวาสธรรม 4 แนวคิดทวาราวาสธรรมหรือธรรมสำหรับชีวิตครองเรือน 4 ประการ

1. สัจจะ ความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกันเป็นหลักสำคัญที่จะให้เกิดความไว้วางใจและไม่ตรีจิตสนิทต่อกันขาดสัจจะเมื่อใดย่อมเป็นเหตุให้เกิดความหวาดระแวงแคลงใจกันเป็นจุดเริ่มต้นแห่งความริ้วราน ซึ่งยากนักที่จะประสานให้คืนดีได้ดังเดิม

2. ทมะ การรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ข่มใจระงับความรู้สึกต่อเหตุบกพร่องของกันและกัน รู้จักฝึกฝนปรับปรุงตน แก้ไขข้อบกพร่อง ปรับนิสัยและอัธยาศัยให้กลมกลืนประสานเข้าหากันได้ไม่เป็นคนตื้อด้านเอาแต่ใจและอารมณ์ของตน คนที่ขาดธรรมข้อนี้ ย่อมปล่อยให้ข้อแตกต่างปลีกย่อยทางอุปนิสัยและการอบรม กลายเป็นเหตุแตกแยกสามัคคีใหญ่โต และถ้าไม่สามารถปรับตนเข้าหากันได้ก็เป็นอันต้องทลายชีวิตคู่ครองแยกทางขาดจากกัน

3. ขันติความอดทน อดกลั้น ต่อความหนักและความร้ายแรงทั้งหลาย ชีวิตของผู้อยู่ร่วมกัน นอกจากมีข้อแตกต่างขัดแย้งทางอุปนิสัย การอบรม และความต้องการบางอย่าง ซึ่งจะต้องหาทางปรับปรุงเข้าหากันแล้วบางรายอาจจะมีเหตุล่วงเกินรุนแรง แสดงออกจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นถ้อยคำหรือกิริยาอาการ จะโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม เมื่อเกิดเหตุเช่นนี้อีกฝ่ายหนึ่งจะต้องรู้จักอดกลั้นระงับใจ ไม่ก่อเหตุให้เรื่องลุกลามกว้างขยายต่อไปความร้ายจึงจะระงับลงไปนอกจากนี้ ยังจะต้อง

มีความอดทนต่อความลำบากตรากตรำ และเรื่องหนักใจต่าง ๆ ในการประกอบการทำงานอาชีพเป็นต้น โดยเฉพาะเมื่อเกิดภัยพิบัติ ความตกต่ำคับขัน ไม้ดีโพลิตพาย แต่มีสติอดกลั้นคิดอุบายใช้ปัญญาหาทางแก้ไขเหตุการณ์ให้ลุกล่วงไปด้วยดีชีวิตของคู่ครองที่ขาดความอดทน ย่อมไม่อาจประคับประคองพากันให้รอดพ้นเหตุร้ายต่าง ๆ อันเป็นประจุมรสุมแห่งชีวิตไปได้

4. จาคะ ความเสียสละ ความเผื่อแผ่ แบ่งปันตลอดถึงความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกันชีวิตบุคคลที่จะมีความสุข จะต้องรู้จักความเป็นผู้ให้ด้วย มิใช่คอยจ้องแต่จะเป็นผู้รับเอาฝ่ายเดียว การให้ในที่นี้มิใช่หมายถึงแต่เพียงการเผื่อแผ่แบ่งปันสิ่งของอันเป็นเรื่องที่มองเห็นและเข้าใจได้ง่าย ๆ เท่านั้น แต่ยังหมายถึงการให้น้ำใจแก่กัน การแสดงน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกัน ตลอดจนการเสียสละความพอใจและความสุขส่วนตนได้ เช่น ในคราวที่คู่ครองประสบความทุกข์ความเจ็บไข้หรือมีธุรกิจใหญ่เป็นต้น ก็เสียสละความสุขความพอใจของตน ขวนขวายช่วยเหลือ เอาใจใส่ดูแล เป็นที่พึ่งอาศัย เป็นกำลังส่งเสริม หรือช่วยให้กำลังใจได้โดยประการใดประการหนึ่ง ตามความเหมาะสมรวมความว่า เป็นผู้จิตใจกว้างขวาง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสียสละ ไม่คับแคบเห็นแก่ตัวชีวิตครอบครัวที่ขาดจาคะ ก็คล้ายการลงทุนที่ปราศจากผลกำไรมาเพิ่มเติม ส่วนที่มีมาแต่เดิมก็คงที่หรือค่อยร่อยหรอพร่องไป หรือเหมือนต้นไม้ที่ไม่ได้รับการบำรุง ก็มีแต่อบเฉา ร่วงโรย ไม่มีความสดชื่นงอกงาม

ขรราวาสธรรม 4 ประการคือ สัจจะคือความซื่อสัตย์ จริใจต่อกันเป็นหลักสำคัญที่จะให้เกิดความไว้วางใจและไม่ตรีจิตสนิทต่อกัน ทมะ การรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ข่มใจระงับความรู้สึกต่อเหตุบกพร่องของกันและกัน รู้จักฝึกฝนปรับปรุงตน แก้ไขข้อบกพร่องปรับนิสัยและอัธยาศัยให้กลมกลืนประสานเข้าหากันได้ ชั้นดี ความอดทน อดกลั้น ต่อความหนักและความร้ายแรงทั้งหลาย จาคะ ความเสียสละ ความเผื่อแผ่ แบ่งปันตลอดถึงความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกัน จากที่ได้ศึกษามาข้างต้นนี้มีใช้ประสงค์เป็นข้อปฏิบัติจำกัดเฉพาะในระหว่างคู่ครองเพียง 2 คนเท่านั้น แต่มุ่งหมายให้ใช้ทั่วไปในชีวิตการครองเรือนทั้งหมดโดยยึดถือเป็นคุณธรรมพื้นฐานของจิตใจ ในการที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีงามกับคนทั้งหลายที่อยู่ร่วมหรือติดต่อกันให้เหมาะสมตามฐานะนั้น ๆ เพื่อประโยชน์สุขทั้งแก่ชีวิตของตนเอง และแก่ชีวิตของคนอื่น ๆ ในสังคัม (ส.ส. 15/845/316)

สรุปได้ว่า การนำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย อันประกอบไปด้วย แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท ความรุนแรง และหลักขรราวาสธรรม เพื่อนำมาสนับสนุนให้การศึกษางานวิจัยฉบับนี้พียงมองเห็นโทษของปัญหาความรุนแรง ซึ่งขยายวงกว้างในสังคัมได้อย่างน่ากลัว การนำหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนามาบูรณาการใช้เพื่อลดปัญหาความรุนแรง และปัญหาอื่น ๆ ได้ย่อมจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและผู้ที่น่าไปใช้ได้เป็นอย่างดี

2.8 สภาพพื้นที่ที่ทำวิจัย

สำหรับงานวิจัยนี้ได้ศึกษาชุมชนวัดม่วง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร โดยมีลักษณะชุมชนเป็นชุมชนเมืองกึ่งเกษตรกรรม ประชาชนมีหลากหลายอาชีพ เช่น ทำสวนกล้วยไม้ สวนผัก ค้าขาย ธุรกิจขนาดย่อม อาทิเช่น ร้านอาหาร ร้านซ่อมรถยนต์ การคมนาคมสะดวก เป็นเส้นทางลัดไปยังเขตบางบอน เขตหนองแขม สามารถเดินทางได้ทั้งทางบกและทางเรือ โดยใช้คลองภาษีเจริญ มีโรงเรียนมัธยมในเขตพื้นที่ คือ โรงเรียนปัญญาวรคุณ และภูมิปัญญาในท้องถิ่นที่โรงเรียนได้รับความร่วมมือในด้านการสอนศิลปะป้องกันตัว และดนตรีไทย จากสถานการณ์สะท้อนขวัญอีกคดีที่สังคมให้ความสำคัญ

สนใจ มีการถกเถียงในข้อกฎหมายว่าเป็นการกระทำเกินกว่าเหตุหรือไม่ เมื่อแก๊งวัยรุ่น 6 คน ยกพวกมาด่าทอและปาของหน้าบ้าน ภายในหมู่บ้านสุขสันต์ 6 ซอย 39 ชุมชนวัดม่วง แขวงหลักสอง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร จากปมกระทบกระทั่งในการซ้อมเตอร์ไซค์ ก่อนเปิดฉากตะลุมบอนจากภาพที่ปรากฏในกล้องวงจรปิด เป็นเหตุให้ฝ่ายที่บุกมาและมีพวกมากกว่าเสียชีวิต 2 ศพ เพราะถูกมือมืดใช้มีดสปาด้า และมีดปลายแหลม โละแทงจนในที่สุดตกเป็นผู้ต้องหา ถูกตั้งข้อหาฆ่าคนตาย และพยายามฆ่า แต่ด้วยมือมืดต่อสู้เพียงลำพังคนเดียวกับอีกฝ่ายที่มีถึง 6 คน ได้เกิดเรื่องตราบาปถกเถียงในสังคม โดยบางส่วนแสดงความเห็นอกเห็นใจมือมืด มองว่าเป็นการป้องกันตัว และอีกมุมมองว่าสมครใจทะเลาะวิวาท หรือกระทำเกินกว่าเหตุ เพราะบันดาลโทสะ แต่เมื่อเรื่องราวแพร่กระจายออกไป ซึ่งเห็นว่ามือมืด ถูกหาเรื่องก่อนจากหลักฐานที่ปรากฏชัดเจน เกรงว่าจะไม่ได้รับความเป็นธรรม ได้มีบุคคลยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือ พร้อมทั้งทนายความ และออกหลักทรัพย์เงินสด 5 แสนบาท ยื่นประกันตัว และในที่สุดศาลอาญาธนบุรี ได้พิจารณาอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว ล่าสุดตำรวจได้แจ้งข้อหาคุณกรณีของมือมืดทั้ง 4 คน ร่วมกันทำร้ายร่างกายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ในแง่ของคดีตำรวจอธิบายว่า การป้องกันตัวเองเป็นภัยที่ใกล้จะถึงตัว แต่กรณีนี้ไม่ได้เข้าถึงรั้วบ้าน จะอ้างป้องกันตัวไม่ได้ แต่ได้วิ่งออกไปเพื่อร่วมก่อเหตุ ซึ่งไม่มีมูลบอกเหตุ และพฤติกรรมของคดียังไม่ใช่ โดยพฤติกรรมมือมืดออกไปจากบ้าน ไม่จำเป็นต้องออกไปไล่แทง ทำให้ในมุมมองตำรวจมองว่าร่วมก่อเหตุด้วย พร้อมย้ำว่าการป้องกันตัวต้องสมควรต่อเหตุด้วย แม้แต่การที่คนร้ายปืนไปปลักทรัพย์ในบ้าน โดยเจ้าบ้านใช้ปืนยิงก็เกินกว่าเหตุ การป้องกันตัวต้องสมเหตุสมผล ไม่ใช่เอามัดมาแทง และรู้ได้อย่างไรว่าคน 6 คนจะเข้ามาทำร้าย แม้จะบอกว่าโดนรุมทำร้ายก็คือข้ออ้าง ท้ายสุดเป็นอำนาจของศาลในการพิจารณาลงโทษอาจน้อยลงก็ได้ หรือลงโทษอย่างไรก็ได้

อาณาเขตพื้นที่และเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อ แขวงบางแคเหนือ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร

ทิศใต้ ติดต่อ แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

ทิศตะวันออก ติดต่อ แขวงบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร

ทิศตะวันตก ติดต่อ แขวงหนองแขม เขตบางแค กรุงเทพมหานคร

สถานศึกษาและหน่วยงานใกล้เคียง

สถานศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐและเอกชน ประกอบไปด้วย วัด มูลนิธิกลุ่มประชาชน ชมรมต่าง ๆ สถานีตำรวจ โรงพยาบาล และศูนย์อนามัยสาธารณสุขที่สามารถประสานงานเป็นเครือข่าย เพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกันในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนในเขตพื้นที่แยกประเภทและสังกัด ดังนี้

1. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 3 กรุงเทพมหานคร จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนปัญญาารคุณ โรงเรียนราชวินิต โรงเรียนวัดรางบัว และโรงเรียนวัดนวลนรดิษฐ์

2. โรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 9 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนมณีวัฒนา โรงเรียนกรพิทักษ์ศึกษา โรงเรียนสารสาสน์วิเทศบางบอน โรงเรียนสารสาสน์วิเทศหนองแขม โรงเรียนอานวยศิลป์ธนบุรี โรงเรียนอนุบาลเด่นหล้า โรงเรียนอนุบาลเลิศหล้า โรงเรียนกสิณธรวิทยา โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี โรงเรียนภาษาอนุสรณ์บางแค

3. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ระดับอาชีวศึกษา จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ เทคโนโลยีกรุงธน วิทยาลัยเทคโนโลยีหมู่บ้านครู

4. โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 2 เครือข่าย คือ 78 และ 79 เปิดสอน ระดับอนุบาล – ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และขยายโอกาส ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รวมทั้งสิ้น 12 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานขำอนุสรณ์) โรงเรียนวัดราชบุรุษบำรุง (งามศิริ วิทยาการ) โรงเรียนหมู่บ้านเศรษฐกิจ (พุ่มประดับราชบุรุษสามัคคี) โรงเรียนบางแค (เนื่องสังวาลย์ อนุสรณ์) โรงเรียนเพชรเกษม (จตุรงค์สงครามอนุสรณ์) โรงเรียนบางแคเหนือ (ชั้น-จำนงค์ ฉ่องสวน อ้อย) โรงเรียนบางเขินกษัตริย์ (พูนบำเพ็ญอนุสรณ์) โรงเรียนบางไผ่ (บ้านนายพันแก้วขาว) โรงเรียนวัดบุญประดิษฐ์ โรงเรียนวัดพรหมสุวรรณสามัคคี และโรงเรียนวัดศาลาแดง

5. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี และมหาวิทยาลัยธนบุรี

6. วัดม่วง เป็นวัดประจำชุมชนชาววัดม่วง และมีรูปปั้นเกจิอาจารย์ชื่อดัง เพื่อให้เป็นที่สักการบูชาของ พุทธศาสนิกชนชาววัดม่วงและชุมชนใกล้เคียง วัดม่วง ตั้งอยู่ริมถนนเพชรเกษม 63 แขวงหลักสอง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร วัดม่วง สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ตามประวัติวัดสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2366 ปลายรัชกาลที่ 2 โดยมีพระภิกษุรูปหนึ่ง นามว่า “หลวงปู่เฒ่า” ชุดงค์พายเรืออี่แปะ มาด้วยตนเอง จนมาพักจำวัดบริเวณที่ตั้งวัดม่วงในปัจจุบัน เจ้าอาวาสวัดม่วงในปัจจุบัน คือ พระพิพัฒน์ศาสนธำรง เจ้าคณะเขตหนองแขม เจ้าอาวาสวัดม่วง

7. ศูนย์เยาวชนบางแค (เรื่องสอน) เป็นของสำนักสวัสดิการสังคมกรุงเทพมหานคร ซึ่งบริการด้าน กีฬาทุกประเภทให้เยาวชนที่เป็นสมาชิก มีกิจกรรมกายบริหารสำหรับบุคคลทั่วไปและมีการสอนลีลาศเพื่อสุขภาพ

8. สถานีตำรวจเพชรเกษม เป็นหน่วยงานที่ให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการให้ความรู้ด้านการจราจรเบื้องต้นให้แก่นักเรียนโรงเรียนวัดม่วง

9. โรงพยาบาล จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลเกษมราษฎร์ โรงพยาบาลเพชรเกษม 2 และโรงพยาบาลบุญญาเวช

10. ศูนย์อนามัยวิจิตรา เป็นหน่วยงานที่บริการด้านสุขภาพให้แก่นักเรียน ภาวการณ์เจริญเติบโตและการรักษาพยาบาลให้แก่นักเรียนและบุคคลทั่วไป

อาชีพส่วนใหญ่ของผู้ปกครอง ได้แก่ รับจ้าง ธุรกิจส่วนตัว ค้าขาย รับราชการ และอื่น ๆ ศาสนา/วัฒนธรรม/ประเพณี ได้แก่ พุทธ อิสลามและคริสต์ (<https://saronline.bangkok.go.th/web/portal.htm?mode=community&pid=780> วันที่สืบค้น 20 มิถุนายน 2566)

2.9 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยนี้เป็นการศึกษา “บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร” ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้างานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และงานวิจัยเชิงสำรวจหรืองานวิจัยภาคสนาม (Survey Research or Field Research) อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

รัฐวิษณุ อริยพัชร์พลและคณะ (2563) ศึกษาเรื่อง การแก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของไทย พบว่า ปัญหาและการแก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว 1) ด้านกายภาพ การที่ผู้ชายทำร้ายผู้หญิง เนื่องจากโครงสร้างอำนาจ ควรแก้ปัญหาโดยการรณรงค์เพิ่มความรู้เกี่ยวกับความรุนแรงเริ่มตั้งแต่ในครอบครัว 2) ด้านเพศ การล่วงละเมิดต่อร่างกาย การล่วงละเมิดทางเพศสภาพ ควรแก้ปัญหาโดยการให้ความรู้แก่เด็ก ในเรื่องสำคัญที่ละเอียดอ่อน เช่น เพศ และควรปรับเปลี่ยนกฎหมายให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคม 3) ด้านจิตใจ การดูคำใช้อำนาจทำร้ายจิตใจ ควรแก้ปัญหาโดยการสร้างค่านิยมที่ดีตั้งแต่เด็ก ปลูกฝังการทำความดีให้เด็กตั้งแต่ในโรงเรียน 4) ด้านสภาพการเงิน เกิดจากครอบครัวที่ยากจน การไม่ได้รับการเลี้ยงดูตามอัตภาพ ควรแก้ปัญหาโดยการสนับสนุนการสร้างอาชีพ การจัดหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำตลอดจนการสร้างเครือข่ายส่งเสริมสินค้าชุมชน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดกลยุทธ์ การแก้ปัญหาความรุนแรงได้ 5 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายการพัฒนาสตรี 2) กลยุทธ์การพัฒนาตนเอง 3) กลยุทธ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาครอบครัว 4) กลยุทธ์การส่งเสริมพัฒนาชุมชนและสังคม 5) กลยุทธ์การพัฒนา และการบังคับใช้กฎหมาย

พระอธิการสุรศักดิ์ สุขมาโลและอนุวัต กระสังข์ (2562) ศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเพื่อลดปัญหาความรุนแรงในสังคมไทย ผลการศึกษาพบว่า ประเทศไทยนั้นเป็นสังคมหนึ่งที่ยอมรับพระพุทธศาสนา และได้รับการหล่อหลอมจากหลักธรรม คำสอนในพระพุทธศาสนามายาวนาน วิถีชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่ตั้งแต่กำเนิดจนถึงตาย จึงเกี่ยวโยงสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับพระพุทธศาสนา แต่เมื่อสังคมโลกเปิดกว้างขึ้นทั้งในด้านสื่อสารมวลชน เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่นำพาให้สังคมไทยเข้าไปสู่กระแสแห่งยุคโลกาภิวัตน์ จึงเห็นได้ว่าสังคมไทยในปัจจุบันพบปัญหาพฤติกรรมความรุนแรงของคนในสังคมเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ และคนสูงอายุ ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยในปัจจุบันเกิดขึ้นจากปัจจัยทางสังคมหลายอย่างไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางครอบครัว สภาพแวดล้อม และเศรษฐกิจ ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้อาจเพราะคนในสังคมเอาเวลาส่วนใหญ่ไปกับการทำงาน หรืออาจจะเกิดจากการที่ยุคปัจจุบันเราใช้อินเทอร์เน็ตกันอย่างแพร่หลายทำให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมความรุนแรงได้ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาอะไรเกิดขึ้นสังคมไทยในอดีตจนถึงปัจจุบันคนไทยจะหันหน้าเข้าหาพระพุทธศาสนาเพื่อนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาขัดเกลาจิตใจทำให้จิตใจสงบ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาอาจมีส่วนสำคัญในการลดปัญหาความรุนแรงได้

พระมหาศวิภรณ์ เปมสีโล (ตั้งคำ) และคณะ (2561) ศึกษาเรื่อง การบูรณาการหลักขรรวาศธรรมกับการปฏิบัติตนของครอบครัวไทยยุคไทยแลนด์ 4.0 ผลการศึกษาพบว่า 1) หลักขรรวาศธรรม ได้แก่ สัจจะ ทมะ ขันติ และจาคะ 2) การปฏิบัติตนของครอบครัวไทยยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ด้านมั่นคงภายในครอบครัว และด้านสังคมและประเทศชาติ 3) หลักขรรวาศธรรมที่นำมาบูรณาการกับการปฏิบัติตนของครอบครัวไทยยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้แก่ หลักขรรวาศธรรมด้านสัจจะ หลักขรรวาศธรรมด้านทมะ หลักขรรวาศธรรมด้านขันติ และหลักขรรวาศธรรมด้านจาคะ 4) สร้างองค์ความรู้ใหม่และรูปแบบการบูรณาการหลักขรรวาศธรรมกับการปฏิบัติตนของครอบครัวไทยยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้แก่ การนำหลักขรรวาศธรรม

ปลูกฝังกับการปฏิบัติในครอบครัว การใช้ตัวกลั่นกรองผ่านทางกาย จิต ปัญญา และสังคมเป็นตัวเชื่อม การสร้างกรอบในการยึดถือธรรมโดยใช้ศีลธรรม (เน้นปฏิบัติ) คุณธรรม (เน้นจิตใจ) และจริยธรรม (เน้นความรู้) ฝึกปฏิบัติจนนำไปสู่การพัฒนาความรู้เท่าทัน (รู้จิตตนเอง) ปฏิบัติถูกต้อง (ทักษะชีวิต) ตั้งมั่นอยู่ในความดี (ละอายบาปทั้งปวง) และมีสุขภาวะที่ดี (สุขแท้) เพื่อเกิดการพัฒนาทั้งทางร่างกาย และจิตใจ แก่นแท้ของหลักปฏิบัติตนโดยใช้หลักฆราวาสธรรมกับการปฏิบัติตนสู่ความดีงาม และพัฒนาตนสู่ความเจริญแก่ครอบครัว

วิชัย รูปขำดี (2554) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทาง สังคม ผลการศึกษาพบว่า ความรุนแรง ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยปัจจุบัน นับว่ามีขอบข่ายเชิง ปรากฏการณ์ที่แผ่กว้าง หลายเรื่องมีแนวโน้มที่รุนแรงและหลากหลายรูปแบบมากขึ้น อันจะนำมาซึ่ง การดำเนินงานแก้ไขที่กว้างขวาง ต้องการหน่วยงาน สถาบัน และองค์กรเข้าร่วมดำเนินงานอย่าง หลากหลายรูปแบบด้วยเช่นกัน โดยมีการผสมผสานบทบาทหน้าที่กันอย่างเป็นระบบและจริงจังกล่าวคือ ความรุนแรงเป็นผลจากความขัดแย้ง โดยมีปัจจัยด้านทัศนคติและพฤติกรรมระดับบุคคล ภายใต้ ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง ความรุนแรงจึงปรากฏให้เห็น ตั้งแต่ระดับตัวบุคคล เช่น การฆ่าตัวตาย ระดับระหว่างบุคคล เช่น ความรุนแรงในครอบครัวระดับ ระหว่างกลุ่ม เช่น การยกพวกตีกันของนักเรียนอาชีวะ และการชิงมอเตอร์ไซค์ของกลุ่มวัยรุ่น ระดับ กลุ่มการเมือง เช่น การเก็บหัวคะแนนในช่วงเลือกตั้ง ระดับกลุ่มทางสังคม เช่น การกระทำรุนแรงใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ระดับกลุ่มฝูงชน เช่น ความรุนแรงจากการเดินขบวนเรียกร้องการเปลี่ยนแปลง ทางการเมือง ไปจนถึงระดับระหว่างประเทศกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น การปะทะกันทางทหาร บริเวณชายแดนที่มีปัญหา เป็นต้น ภายใต้สถานการณ์เช่นนี้ หากมองเป็นเรื่องปกติที่เป็นมามากใช้ กลไกเดิมที่รับผิดชอบทำหน้าที่ดำเนินการแก้ไขไป อันได้แก่ รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ปฏิบัติ อยู่แล้ว แต่หากมองเป็นเรื่องวิกฤตก็จำเป็นต้องใช้กลไกใหม่ ๆ หรือใช้กลไกที่มีอยู่เดิมในลักษณะใหม่ ๆ องค์กรปกครองส่วนประชาชนที่มีร่องรับอยู่ทุกพื้นที่ทั่วประเทศ จึงเป็นกลไกสำคัญที่ควรได้รับการ เสริมสร้างบทบาท และพัฒนาขีดความสามารถทั้งโดยศักยภาพขององค์กรเอง และโดยการเชื่อมโยง กับชุมชนและประชาสังคม ทั้งนี้เพื่อช่วยเสริมแรงให้แก่งทั้งรัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ที่อยู่ห่างไกลตามไม่ทันกับขนาดและความรุนแรงของปัญหาที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องความรุนแรงทางสังคมในกรณีการแก้ไขเกี่ยวกับความรุนแรงนี้ อาจกล่าวได้ว่าสถาบัน พระปกเกล้า ได้นำร่องด้านการสนับสนุนส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนประชาชนคิดค้นหานวัตกรรม การบริหารจัดการ เพื่อลดหรือขจัดความรุนแรงอันเกิดจากความขัดแย้ง โดยการกำหนดประเภท รางวัลขึ้นใหม่อีก 2 ประเภทคือ 1) รางวัลด้านการเสริมสร้างสันติสุขและสมานฉันท์ และ 2) รางวัล ด้านการเสริมสร้างเครือข่ายรัฐ เอกชน และประชาสังคม ให้แก่องค์กรปกครองส่วนประชาชนที่มี ผลงาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 เป็นต้นมา

ธีรวุฒิ นิลเพชร และกัญญ์ฐิตา ศรีภา (2562 : 236-237) ศึกษาเรื่อง สภาพการณ์ความ รุนแรงในครอบครัวและการพัฒนาบทบาทหน้าที่ของตำรวจในการรับมือปัญหาความรุนแรง: ศึกษา เฉพาะกรณีกองบังคับการตำรวจนครบาล 9 ผลการวิจัยพบว่า การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สภาพการณ์ รูปแบบ เส้นทาง และเงื่อนไขของการเกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ศึกษาบทบาท และปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัวและ

ค้นหาแนวทางในการพัฒนาบทบาทตำรวจในการรับมือปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยเน้นการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว เจ้าหน้าที่ตำรวจจากสถานีตำรวจในเขตพื้นที่กองบังคับการตำรวจนครบาล 9 และเจ้าหน้าที่ บุคลากร ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ แนวการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และประเด็นการสังเกต พฤติกรรมผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพการณ์ความรุนแรง พบว่า 1) ผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวมีมากขึ้น 2) มีการกระทำที่รุนแรงขึ้น 3) พบความรุนแรงหลากหลายลักษณะและแตกต่างกันไปตามช่วงอายุ และ 4) ความรุนแรงในครอบครัวกับการใช้สุราและยาเสพติดมีมาด้วยกัน รูปแบบความรุนแรงมีทั้งความรุนแรงต่อร่างกาย ความรุนแรงต่อสภาพจิตใจ และความรุนแรงทางเพศ เส้นทางการรุนแรงในครอบครัวมีการปรับเปลี่ยนจากเริ่มต้นมีสัมพันธภาพในครอบครัวค่อนข้างดี จนเริ่มมีการใช้คำพูดที่รุนแรงไปจนถึงขั้นใช้กำลังทำร้ายร่างกาย จากถูกกระทำครั้งแรกไปจนถึงถูกกระทำซ้ำแล้วซ้ำอีก และหลุดจากวงจรความรุนแรงได้เมื่อแสวงหาแหล่งช่วยเหลือ ส่วนปัจจัยเงื่อนไขในการถูกกระทำรุนแรงในครอบครัวนั้น มีทั้งเงื่อนไขที่ทำให้เกิดความรุนแรง และเงื่อนไขที่ทำให้เกิดความรุนแรงซ้ำแล้วซ้ำอีก สำหรับแนวทางในการพัฒนาบทบาทตำรวจและการบูรณาการความร่วมมือ นั้น ควรพัฒนาบทบาทตำรวจใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริการ สอบสวน และดำเนินคดี 2) ด้านการป้องกัน ปรามปราม 3) การรณรงค์ป้องกันปัญหา 4) การพิจารณาหน่วยเฉพาะคดีความรุนแรงในครอบครัว และ 5) การพัฒนาด้านการศึกษาและฝึกอบรมให้กับตำรวจ ในส่วนการบูรณาการความร่วมมือนั้น ควรส่งเสริมการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานเครือข่าย การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในชุมชน และ ส่งเสริมการบูรณาการความร่วมมือด้านการศึกษาและสังคม

ชลาศัย กันมินทร์ (2562 : 984) ศึกษาเรื่อง ความรุนแรงในครอบครัว: ปัญหาและแนวทางป้องกัน ผลการวิจัยพบว่า ความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้ในทุกสังคม รวมทั้งสังคมไทย ผลกระทบของความรุนแรงในครอบครัวทำให้เกิดความทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจแก่ผู้ถูกกระทำ ความรุนแรง ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมีสาเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการทั้งสาเหตุส่วนบุคคลคือความผิดปกติของจิตและบุคลิกภาพสาเหตุทางภาวะสังคมจิตวิทยาสาเหตุจากสังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะความเชื่อและค่านิยมเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบทบาทของชายและหญิงการยอมรับความแตกต่างเชิงอำนาจ แนวทางการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว แบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ 1) การป้องกันปัญหาในระดับบุคคลโดยการปลูกฝังให้บุคคลใช้เหตุผลอย่างเหมาะสม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และให้บุคคลเรียนรู้ผ่านตัวแบบที่เหมาะสม 2) การป้องกันปัญหาความรุนแรงในระดับครอบครัว เน้นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว การปลูกฝังความเชื่อและค่านิยมที่เหมาะสม 3) การป้องกันปัญหาความรุนแรงในระดับชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และการจัดสภาพแวดล้อมในชุมชนเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงและ 4) การป้องกันความรุนแรงในระดับชาติ เน้นการบูรณาการการดำเนินงานของทุกภาคส่วนให้ทำงานไปพร้อมกันอย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่น่าเสนอทั้งหมดนี้

จะส่งเสริมให้สังคมไทยมีความมั่นคงในสถาบันครอบครัวและลดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้อย่างยั่งยืนสืบไป

สุกัญญา สดศรี (2562 : 600) ศึกษาเรื่อง ปัญหาการใช้ความรุนแรงของครอบครัวในสังคมไทย ผลการวิจัยพบว่า บทความนี้ต้องการนำเสนอปัญหาการใช้ความรุนแรงของครอบครัวในสังคมไทย รวบรวมข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับความคิดของผู้เขียนมารวมกันเพื่อเป็นแนวทางในการอธิบายในประเด็นต่าง ๆ ของปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัว สาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เพื่อทราบถึงปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมากยิ่งขึ้น ทำให้สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม ในการนำเสนอในครั้ง ผู้เขียนจะนำเสนอในประเด็น ได้แก่ สาเหตุของปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรุนแรงในครอบครัว ลักษณะของพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว กรณีตัวอย่างความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว ผลกระทบที่เกิดจากการใช้ความรุนแรงในครอบครัว และแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัว

จินตนา วัชรสินธุ์และคณะ (2561 : 159) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรุนแรงในครอบครัวของเด็กวัยเรียน ผลการวิจัยพบว่า การวิจัยเชิงพรรณานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยครอบครัวกับความรุนแรงในครอบครัวของเด็กวัยเรียน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครอบครัวของเด็กวัยเรียนที่อาศัยอยู่ในชุมชนอุตสาหกรรมเกษตรกรรมประมง และท่องเที่ยว จังหวัดชลบุรี จำนวน 269 ครอบครัว เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามความสัมพันธ์ในครอบครัว แบบสอบถามการสื่อสารในครอบครัว แบบสอบถามความเครียดของการเป็นบิดามารดา และแบบสอบถามความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งแบบสอบถามการสื่อสารในครอบครัว ผู้วิจัยพัฒนาและผ่านการตรวจสอบเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ได้ค่า CVI เท่ากับ .87 และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .80 - .85 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านประวัติความรุนแรงในครอบครัวด้านวาจา ประวัติการทะเลาะวิวาทในครอบครัว และความเครียดของการเป็นบิดามารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับความรุนแรงในครอบครัวของเด็กวัยเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=.19, p<.01$; $r=.23, p<.05$ และ $r=.19, p<.01$ ตามลำดับ) ส่วนปัจจัยด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวและการสื่อสารในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำกับความรุนแรงในครอบครัวของเด็กวัยเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=-.35, p<.01$ และ $-.20, p<.01$) ดังนั้นพยาบาลและบุคลากรทางสุขภาพอื่น ควรช่วยป้องกันความรุนแรงในครอบครัวของเด็กวัยเรียนโดยทำความเข้าใจบริบทของครอบครัวโดยเฉพาะอย่างยิ่งประวัติความรุนแรงในครอบครัว ด้านวาจา ประวัติการทะเลาะวิวาทในครอบครัว ความเครียดของการเป็นบิดามารดา ความสัมพันธ์ในครอบครัว และการสื่อสารในครอบครัว เพื่อที่จะพัฒนาโปรแกรมการป้องกันความรุนแรงในครอบครัวเด็กวัยเรียนได้อย่างเหมาะสม

กนกพร กระจ่างแสง (2561 : 97) ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงต่อผู้อื่นของวัยรุ่นตอนกลาง การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงต่อผู้อื่นของวัยรุ่นตอนกลางประชากร คือกลุ่มวัยรุ่นตอนกลางที่มีอายุตั้งแต่ 17-19

ปี ในเขตกรุงเทพมหานครกลุ่มตัวอย่างคือวัยรุ่นที่มีอายุตั้งแต่ 17 –19 ปี จาก 50 เขตการปกครองของกรุงเทพมหานครจำนวน 383 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของวัยรุ่นตอนกลางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์พบว่าค่า chi-square = 0.18, P-value = 0.672, GFI = 1.00, AGFI = 1.00, CFI = 1.00, RMSEA = 0.000, RMR = 0.003 และองค์ประกอบของปัจจัยทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงต่อผู้อื่นของวัยรุ่นตอนกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.327-0.732 และรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาตามทฤษฎีนั้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการลอกเลียนแบบได้ร้อยละ 63 ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อพฤติกรรมการลอกเลียนแบบมากที่สุด คือ บริบททางสังคม และการรับชมสื่อที่ใช้ความรุนแรง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าน้ำหนักความสำคัญ เท่ากับ 0.31 และ 0.16 ตามลำดับ สำหรับตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงต่อผู้อื่นของวัยรุ่นตอนกลาง ได้แก่ สถาบันครอบครัว รองลงมาพฤติกรรมการลอกเลียนแบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 โดยมีค่าน้ำหนักเท่ากับ -0.21 และ 0.54 ตามลำดับ

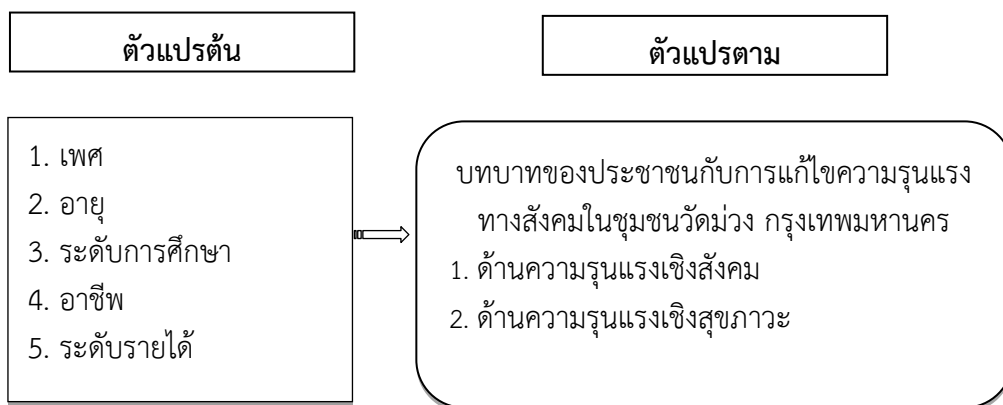
พระครูสังฆรักษ์แดนชัย อภิขโย (2564 : 24-25) การใช้หลักฆราวาสธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการใช้หลักฆราวาสธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา 2) เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักฆราวาสธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการใช้หลักฆราวาสธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา จำนวนทั้งสิ้น 2,946 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie และMorgan ได้กลุ่มตัวอย่าง 341 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์คือ ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้สถิติทดสอบสมมติฐานโดยใช้ การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ทดสอบความแตกต่าง และค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method) ผลการวิจัย พบว่า 1) การใช้หลักฆราวาสธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา โดยภาพรวม อยู่ในระดั้มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านขันติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านทมะ และด้านจาคะ ส่วนด้านสัจจะ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และเมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา มีการใช้หลักฆราวาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิต อยู่ในระดั้มาก 2) ผลการเปรียบเทียบ การใช้หลักฆราวาส

ธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลสิงห์พระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการใช้หลักธรรมาธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีการใช้หลักธรรมาธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในเขตเทศบาลตำบลสิงห์พระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลสิงห์พระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา พบว่า ประชาชนได้เสนอแนะปัญหา ด้านจาคะ มากที่สุด โดยได้เสนอแนะ ได้แก่ ประชาชนมีความเสียสละ มีน้ำใจแบ่งปันให้ผู้อื่น ทำให้เราได้ดำรงชีวิตอยู่ได้ และยังได้รับการยอมรับจากสังคมที่เราอยู่ด้วยและด้านขันติ ประชาชนได้เสนอแนะ ให้รู้จักอดทน อดทน แล้วจะสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข ส่วนด้านทมะ ประชาชนได้เสนอแนะให้การควบคุมสมาธิ และจิตใจก็สามารถทำให้เราดำรงชีวิตได้ และด้านสัจจะ ประชาชนได้เสนอแนะการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน เพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ ต้องพัฒนาหลาย ๆ ด้าน ประกอบกัน เช่น นิสย การมีความสัมพันธ์ที่มีต่อผู้อื่น การเอาใจเขามาใส่ใจเรา

สรุปได้ว่า จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้พบข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นพบว่า ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ด้านกายภาพ ด้านเพศ ด้านจิตใจ ต้องมีกลยุทธ์ด้านต่าง ๆ มาแก้ไขปัญหา สำหรับการบูรณาการหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเพื่อลดปัญหาความรุนแรงในสังคมให้เบาบางลง ซึ่งหลักคำธรรมคำสอนสามารถขัดเกลาจิตใจทำให้จิตใจสงบได้ หลักธรรมาธรรม เป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ ความมั่นคงระหว่างสมาชิกองค์กรปกครองส่วนประชาชนเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมบทบาทของประชาชนในการลดหรือขจัดความรุนแรงลงได้ และเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการนำไปใช้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้าแล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา ให้สอดคล้องกับการวิจัยที่จะศึกษาต่อไป

2.10 สรุปกรอบแนวความคิด

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรุนแรงเชิงสังคม (WHO, 2002) และทบทวนแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรุนแรงเชิงสุขภาพ (วิชัย รูปขำดี, 2554 : 93) มากำหนดกรอบแนวความคิดดังนี้

รูปภาพที่ 2.1 สรุปกรอบแนวความคิด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร” นี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) พื้นที่วิจัย คือ ชุมชนวัดม่วง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิด คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม คณะผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น การวิจัยเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอด้วยตาราง และอธิบายได้ตาราง สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์ข้อคำถามปลายเปิดด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) หลังจากนั้นทำการสังเคราะห์ สรุปจากแบบสำรวจ และการสัมภาษณ์ แล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ
 - 3.1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
 - 3.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 3.1.3 การสร้างเครื่องมือ
 - 3.1.4 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
 - 3.1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 3.1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.2 การวิจัยเชิงปริมาณ
 - 3.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 3.2.3 ลักษณะของเครื่องมือ
 - 3.2.4 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
 - 3.2.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 3.2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.3 การขอเอกสารรับรองจริยธรรมการวิจัยในคน
- 3.4 การนำเสนอผลการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ

3.1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยในครั้งนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย จำนวน 8 คน

3.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบปลายเปิด จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักธรรมาภิบาล 4

ตอนที่ 3 สัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักธรรมาภิบาล 4

3.1.3 การสร้างเครื่องมือ

โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1) กำหนดประเด็นหลักในการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ระบุรายการข้อมูลที่ต้องการในแต่ละประเด็น

2) จัดทำร่างแบบสัมภาษณ์และรายการข้อคำถามแต่ละประเด็น

3) ตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ โดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและการใช้ภาษา จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4) แก้ไขและปรับปรุงให้เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์

3.1.4 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1) นำแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักธรรมาภิบาล 4 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านตรวจสอบ แนะนำเพิ่มเติม ปรับปรุงแก้ไขสำนวนภาษา และตัดข้อความที่สื่อความหมายไม่ชัดเจนหรือไม่จำเป็นออกไป เพื่อให้ได้ข้อความที่สื่อความหมายชัดเจน เข้าใจง่ายตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือจำนวน 5 ท่าน ดังนี้

(1) ดร. บานชื่น นักการเรือน

วุฒิการศึกษา Ph.D. (Political Sociology)

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

(2) ผศ. ดร. ยุทธนา ปราณีต

วุฒิการศึกษา Ph.D. (Political Sciences)

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(3) ดร. กาญจนา คำจตุ

วุฒิการศึกษา Ph.D. (Political Sciences)

ตำแหน่ง อาจารย์ ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(4) ดร. อัญธิษฐา อักษรศรี

วุฒิการศึกษา Ph.D. (Political Sciences)

ตำแหน่ง อาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี

(5) ผศ.ดร. วิญญู กิณะเสน

วุฒิการศึกษา Ph.D. (Buddhist Studies)

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

2) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบแล้วมาปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3) เสนอสถาบันการวิจัยญาณสังวรเพื่อขอเอกสารรับรองการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยในคนจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

3.1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์ (Interview) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่มีคำถามกำหนดไว้ชัดเจน เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักขรรวาสธรรม 4 ในพื้นที่ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักขรรวาสธรรม 4 ซึ่งผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์ด้วยตนเอง

การวิจัยครั้งนี้ใช้ทั้งการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ (Semi-Formal Interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรทั้งหมด จึงมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

(1) **ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์** ได้แก่ ก่อนลงภาคสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เริ่มต้นด้วยการนัดหมาย วัน เวลา ที่จะสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมกับขอเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักขรรวาสธรรม 4 พร้อมกันนั้น ผู้วิจัยจะต้องศึกษาประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล เตรียมสมุดจดบันทึกและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

(2) **ขั้นดำเนินการสัมภาษณ์** ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการในการสัมภาษณ์หลากหลายช่องทาง ได้แก่ ลงพื้นที่สัมภาษณ์ด้วยตนเอง สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ สัมภาษณ์โดยใช้วิดีโอคอล และการสัมภาษณ์ผ่านช่องทางสื่อเทคโนโลยี เช่น เฟสบุ๊ก และไลน์ และก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสนทนาสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้สัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุผลและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะที่สัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่าข้อมูลต่าง ๆ ที่บันทึกเสียงไว้ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ หากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์ที่จะให้บันทึกเสียงในช่วงใด ผู้วิจัยก็จะไม่บันทึกเสียงเลย

3.1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกระบวนการเริ่มต้นในการศึกษาเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปและการจัดทำรายงาน ซึ่ง Creswell อ้างว่า การได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลในระยะเดียวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลจะเป็นประโยชน์ในด้านการช่วยให้เห็นภาพหรือโครงสร้างของการศึกษา ดังนั้นเมื่อสัมภาษณ์เสร็จ จึงควรมีการถอดเทปออกมาให้รวดเร็วและทำการวิเคราะห์เพื่อให้ข้อมูลสามารถสนับสนุน และอ้างอิงในส่วนต่าง ๆ ไปพร้อม ๆ กัน โดยใช้คำถามการวิจัยเป็นตัวตั้ง ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลโดยทั่ว ๆ ไปต้องมี

ความเชื่อมโยง และบูรณาการสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การตีความและอภิปรายผลที่เป็นเอกภาพ (Creswell, J., Plano Clark, v. Gutmann, M.L., & Hanson, W.E., 2003 : 299)

3.2 การวิจัยเชิงปริมาณ

เพื่อให้เกิดความเชื่อถือในเชิงประจักษ์ข้อมูล และวิเคราะห์ให้ทราบถึงเหตุผลที่มีส่วนสัมพันธ์กันกับข้อมูลเชิงคุณภาพ และลดข้อจืดจางของข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ไว้ดังนี้

3.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนตามบัญชีรายชื่อในชุมชนวัดม่วง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร จำนวน 38,793 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยนำจำนวนประชากรมาหาขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) ให้มีความคลาดเคลื่อนได้ 0.05 (ยุทพงษ์ กัยวรรณ, 2543 : 79) ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 0.05)

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } n &= \frac{38,793}{1 + 38,793 \times (0.05)^2} \\ &= \frac{38,793}{1 + 38,793 \times 0.0025} \\ &= \frac{38,793}{38,793 \times 0.0025} \\ &= \frac{38,793}{96.982} \end{aligned}$$

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง = 400.00

ดังนั้น จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีขั้นตอน ลักษณะ และการตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้

1. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักทฤษฎีอาชญากรรม 4

1.2 กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

1.3 กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

1.4 สร้างเครื่องมือการวิจัย

1.5 นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

1.6 นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อจะดำเนินการวิจัยหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือการวิจัย

1.7 นำมาปรับปรุงแก้ไข

1.8 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3.2.3 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักทฤษฎีอาชญากรรม 4 เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระดับรายได้ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึงระดับ **มากที่สุด**

4 หมายถึงระดับ **มาก**

3 หมายถึงระดับ **ปานกลาง**

2 หมายถึงระดับ **น้อย**

1 หมายถึงระดับ **น้อยที่สุด**

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์ (ประกอบ กรรณสูตร, 2542 : 108) ดังนี้

ช่วงค่าเฉลี่ย		การแปลผล
4.50 ขึ้นไป	ระดับบทบาท	มากที่สุด
3.50 – 4.49	ระดับบทบาท	มาก
2.50 – 3.49	ระดับบทบาท	ปานกลาง
1.50 – 2.49	ระดับบทบาท	น้อย
1.00 – 1.49	ระดับบทบาท	น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา ความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบ ปลายเปิด (Open Ended Question)

3.2.4 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้
2. หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์รายข้อ (Index of Item-Objective Congruence) (ประกอบ กรรณสูตร, 2542 : 243-244) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.8 ถึง 1.0 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือจำนวน 5 ท่าน ดังนี้

(1) ดร. บานชื่น นักการเรือน

วุฒิการศึกษา Ph.D. (Political Sociology)

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

(2) ผศ. ดร. ยุทธนา ปราณีต

วุฒิการศึกษา Ph.D. (Political Sciences)

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(3) ดร. กาญจนา คำจตุ

วุฒิการศึกษา Ph.D. (Political Sciences)

ตำแหน่ง อาจารย์ ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(4) ดร. อัญธิษฐา อักษรศรี

วุฒิการศึกษา Ph.D. (Political Sciences)

ตำแหน่ง อาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี

(5) ผศ.ดร. วิญญู กิณะเสน

วุฒิการศึกษา Ph.D. (Buddhist Studies)

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบแก้ไขความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญ มาคำนวณหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตร (ธีระศักดิ์ อุ่ณอารมณเลิศ, 2549 : 65) ดังนี้

สูตร	IOC	=	$\frac{\sum x}{N}$
เมื่อ	IOC		แทนดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์
	$\sum X$		แทนผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ
	N		แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ
โดยที่	+1		แน่ใจว่าสอดคล้อง
	0		ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง
	-1		แน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเรื่อง “บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักฆราวาสธรรม 4” ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องแบบ IOC ที่มีค่าตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป ซึ่งชี้ให้เห็นว่าคำถามแต่ละข้อมีความตรงเชิงเนื้อหา และสามารถนำแบบทดสอบนี้ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Try-Out) ได้

4. หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มประชาชนที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของคอนบราค (Cronbach) (Lee J. Cronbach, 1971 : 67) สำหรับงานวิจัยฉบับนี้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ คือ 0.964

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อที่ประชุมคณะนักวิจัยเพื่อขอความเห็นชอบ พร้อมทั้งยื่นคำร้องขอหนังสือรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนต่อสถาบันการวิจัยญาณสังวร และจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการวิจัย

3.2.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1) ขออนุญาตแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล จากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2) ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามตามที่กำหนดไว้ผ่านทาง Google Form โดยขอความร่วมมือเจ้าหน้าที่ในสำนักงานราชการ และส่งลิงค์เพื่อขอความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนวัดม่วง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 ชุด

3) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบให้สมบูรณ์

4) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

5) ประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

3.2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลนั้นผู้วิจัยหาความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นและตัวแปรตามโดยการใช่การประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์เสนอข้อมูล ดังนี้

(1) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency)

และค่าร้อยละ (Percentage)

(2) ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักทฤษฎี 4 ใช้การวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) การวิเคราะห์ข้อมูลทดสอบที (t-test) เปรียบเทียบแบบรวมกลุ่ม Compare means ด้วย independent t-test และ การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ด้วยวิธี The Sheffe's Post hoc Comparison (Sheffe')

(3) ข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิด นำมาจับกลุ่มคำตอบวิเคราะห์รายข้อ วิเคราะห์โดยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Techniques) นำเสนอข้อมูลโดยเขียนเป็นความเรียงในลักษณะเชิงบรรยาย

(4) เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคม ดังนี้

ช่วงค่าเฉลี่ย	การแปลผล	
4.50 – ขึ้นไป	ระดับบทบาท	มากที่สุด
3.50 – 4.49	ระดับบทบาท	มาก
2.50 – 3.49	ระดับบทบาท	ปานกลาง
1.50 – 2.49	ระดับบทบาท	น้อย
1.00 – 1.49	ระดับบทบาท	น้อยที่สุด

3.3 การขอเอกสารรับรองจริยธรรมการวิจัยในคน

1) ยื่นเอกสาร แบบคำร้องทั่วไป (วจ. 1) เรื่อง ขอรับการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนประจำสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

2) กรอกรายละเอียดในแบบขอรับการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในคนจากสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย MBU-YIRB Submission Form (วจ. 2)

3) นำเสนอสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พร้อมเอกสารที่ส่งให้คณะกรรมการจริยธรรม เพื่อพิจารณา (List of documents submitted to MBU-YIRB for reviewing) ได้แก่ โครงการวิจัย (Research proposal) เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย (Participant information sheet) เอกสารแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย (Informed consent document) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล (เช่น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แนวทางการสัมภาษณ์หรือสังเกต) Research tools (i.e. questionnaire, interview/observation guideline) เอกสารแสดงการได้รับอนุญาตให้ใช้ข้อมูลจากเจ้าของข้อมูล (ถ้าใช้ข้อมูลทุติยภูมิ) Letter of permission to use the data (if secondary data is used) หลักฐานการโอนเงินค่าธรรมเนียมการพิจารณา (Transaction record of payment for review) (ถ้ามี) และใบรับรองการผ่านการอบรมจริยธรรมการวิจัยในคน (Certificate Training in Human Research)

4) นำเสนอเข้าที่ประชุมคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

- 5) แก้ไขตามมติที่ประชุมจนเสร็จสมบูรณ์ นำส่งคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เพื่อนำเข้าที่ประชุมอีกครั้ง
- 6) ชำระค่าธรรมเนียมการพิจารณาพร้อมส่งหลักฐานการโอนเงิน
- 7) ได้รับเอกสารรับรองผลการพิจารณาการวิจัยในคน จากสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- 8) นำเอกสารทั้งหมดลงพื้นที่เก็บข้อมูลต่อไป

3.4 การนำเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง ส่วนข้อมูลที่เป็นเชิงคุณภาพได้เขียนอธิบายและบรรยายตามความเป็นจริง เพื่อตอบโจทย์วิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร” นี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ไว้ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขความรุนแรงทางสังคม และ 2) เพื่อพัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักทฤษฎีธรรม 4 ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ เพื่อคำนวณหาค่าสถิติ นำข้อมูลเชิงลึกมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ได้เขียนอธิบายและบรรยายตามความเป็นจริง เพื่อตอบโจทย์วิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้ครบถ้วนตามที่ตั้งไว้

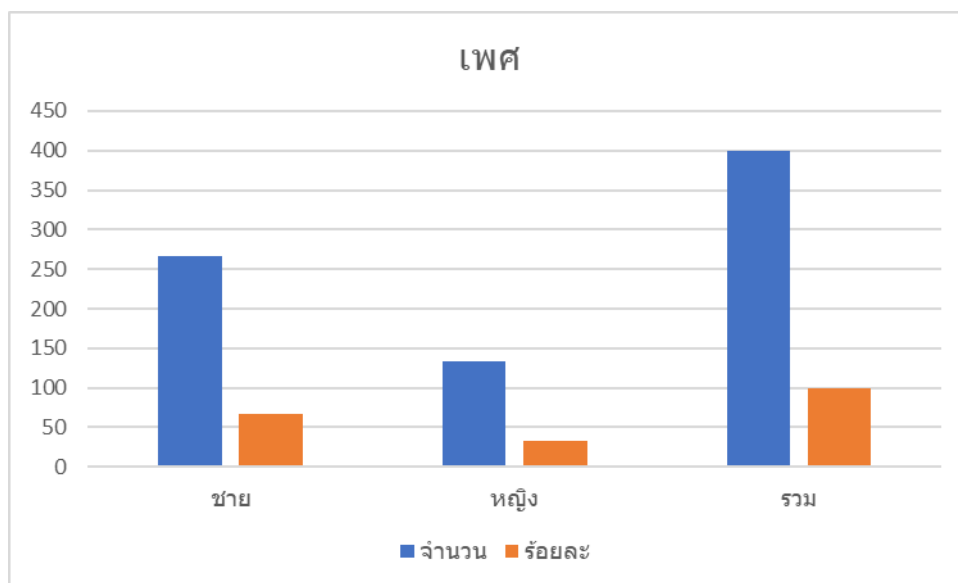
4.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในการวิจัยเรื่องนี้ ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ประชาชนตามบัญชีรายชื่อในชุมชนวัดม่วง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ใช้การวิเคราะห์หาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละประชาชนในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	266	66.50
หญิง	134	33.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ประชาชน เพศชาย ร้อยละ 66.50 และเพศหญิง ร้อยละ 33.50 ซึ่งปรากฏดังแผนภูมิที่ 4.1

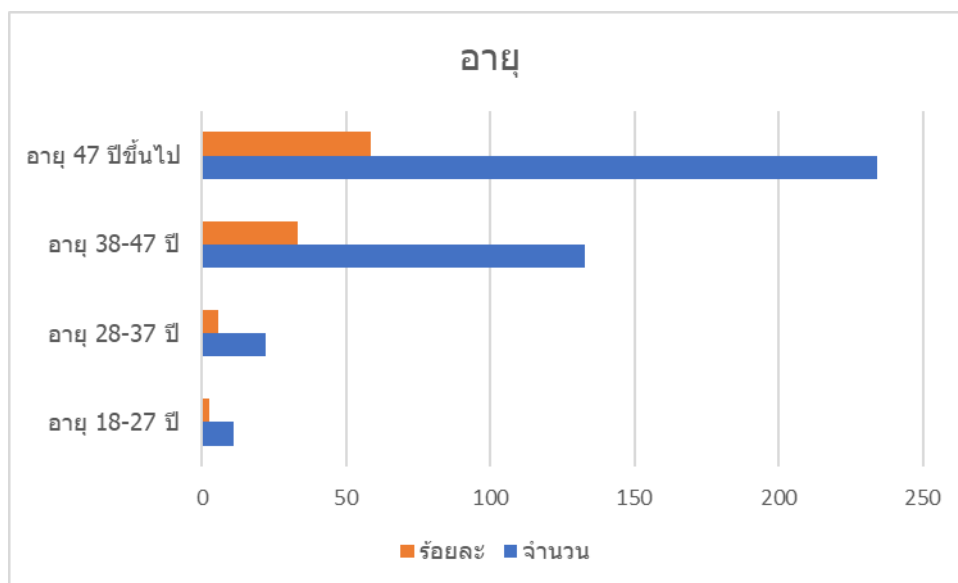

แผนภูมิที่ 4.1 จำนวนร้อยละของประชาชนในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละประชาชนในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
อายุ 18-27 ปี	11	2.70
อายุ 28-37 ปี	22	5.50
อายุ 38-47 ปี	133	33.30
อายุ 47 ปีขึ้นไป	234	58.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ประชาชนอายุ 47 ปีขึ้นไป ร้อยละ 58.50 รองลงมาอายุ 38-47 ปี ร้อยละ 33.30 ซึ่งปรากฏดังแผนภูมิที่ 4.2

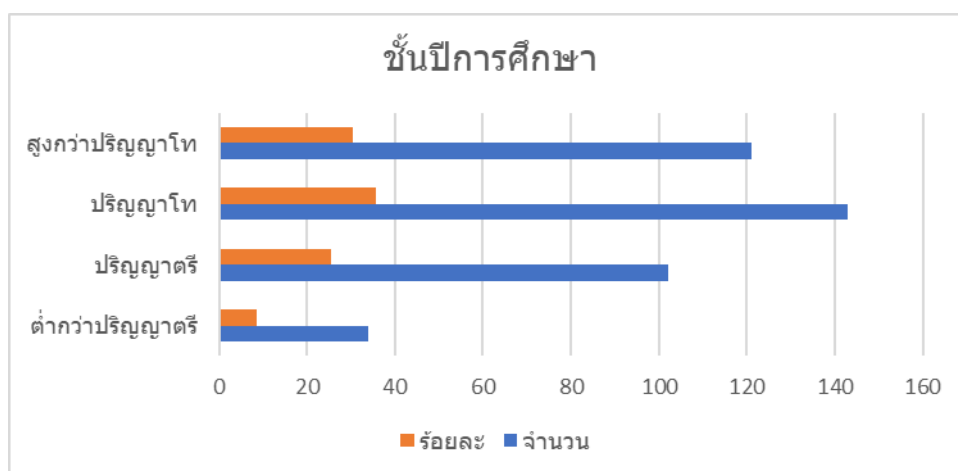

แผนภูมิที่ 4.2 จำนวนร้อยละของประชาชนในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละประชาชนในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

ชั้นปีการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	34	8.50
ปริญญาตรี	102	25.50
ปริญญาโท	143	35.70
สูงกว่าปริญญาโท	121	30.30
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาโท ร้อยละ 35.70 และสูงกว่าปริญญาโท ร้อยละ 30.30 ซึ่งปรากฏดังแผนภูมิที่ 4.3

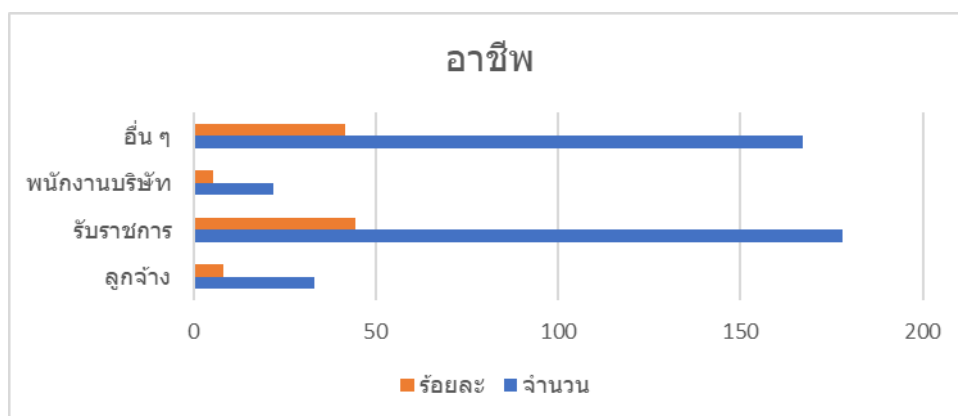

แผนภูมิที่ 4.3 จำนวนร้อยละของประชาชนในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละประชาชนในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ลูกจ้าง	33	8.30
รับราชการ	178	44.50
พนักงานบริษัท	22	5.50
อื่น ๆ	167	41.70
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ประชาชนอาชีพรับราชการ ร้อยละ 44.50 และอื่น ๆ ร้อยละ 41.70 ซึ่งปรากฏดังแผนภูมิที่ 4.4

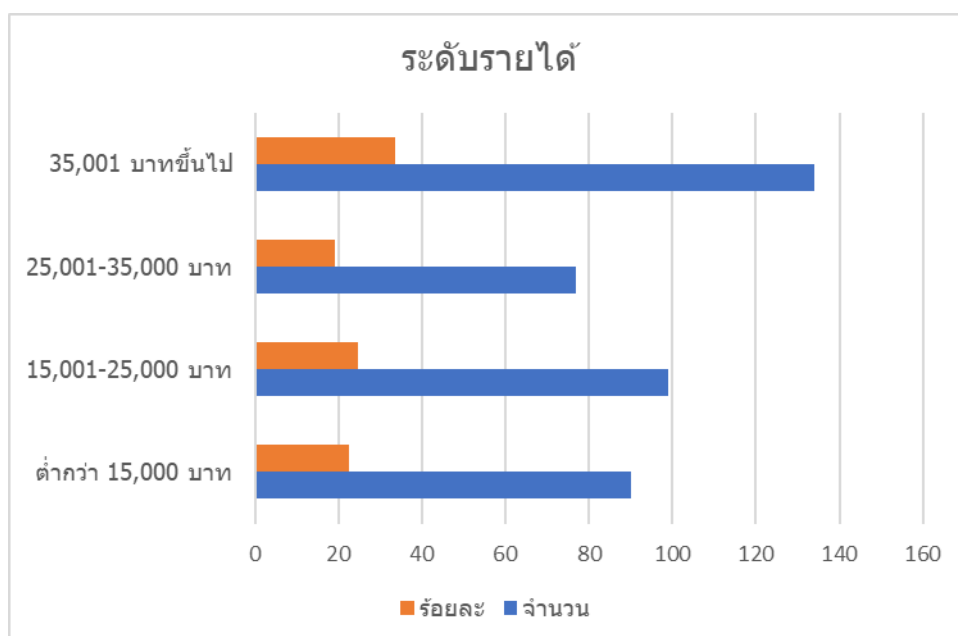

แผนภูมิที่ 4.4 จำนวนร้อยละของประชาชนในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอาชีพ

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละประชาชนในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับรายได้

ระดับรายได้	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 15,000 บาท	90	22.50
15,001-25,000 บาท	99	24.70
25,001-35,000 บาท	77	19.30
35,001 บาทขึ้นไป	134	33.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ 35,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 33.50 และ 15,001-25,000 บาท ร้อยละ 24.70 ซึ่งปรากฏดังแผนภูมิที่ 4.5

แผนภูมิที่ 4.5 จำนวนร้อยละของประชาชนในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับรายได้

4.2 บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร

การศึกษาวិเคราะห์บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย มีปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร โดยรวมทั้ง 2 ด้าน

บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคม 2 ด้าน	ระดับของบทบาท		
	\bar{X}	SD	แปลผล
1. ด้านความรุนแรงเชิงสังคม	2.36	.92	น้อย
2. ด้านความรุนแรงเชิงสุภาพ	2.38	.95	น้อย
รวม	2.37	.92	น้อย

จากตารางที่ 4.6 พบว่า บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร โดยรวมทั้ง 2 ด้าน อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.37$, $SD = .92$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร ด้านความรุนแรงเชิงสุภาพ อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.38$, $SD = .95$) รองลงมาคือด้านความรุนแรงเชิงสังคม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.36$, $SD = .92$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร ด้านความรุนแรงเชิงสังคม

ด้านความรุนแรงเชิงสังคม	ระดับของบทบาท					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานครั้ง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ท่านมีบทบาทในการวางแผนเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม	-	67 (16.80)	89 (22.30)	133 (33.30)	111 (27.80)	2.28	1.04	น้อย
2. ท่านมีบทบาทในการดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม	-	89 (22.3)	90 (22.50)	111 (27.80)	110 (27.50)	2.40	1.11	น้อย
3. ท่านมีบทบาทในการจัดการตามแผนเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม	-	45 (11.30)	122 (30.50)	145 (36.30)	88 (22.00)	2.31	.93	น้อย
4. ท่านมีบทบาทในการกำกับเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม	-	67 (16.80)	145 (36.30)	100 (25.00)	88 (22.00)	2.48	1.01	น้อย
5. ท่านมีบทบาทในการติดตามเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม	-	56 (14.00)	112 (28.00)	155 (38.80)	77 (19.30)	2.37	.94	น้อย
รวม						2.36	.92	น้อย

จากตารางที่ 4.7 พบว่า บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร ด้านความรุนแรงเชิงสังคม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.36, SD = .92$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ประชาชนมีบทบาทในการกำกับเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.48, SD = 1.01$) รองลงมาคือประชาชนมีบทบาทในการดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.40, SD = 1.11$) และสุดท้ายคือประชาชนมีบทบาทในการวางแผนเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.28, SD = 1.04$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ

ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ	ระดับของบทบาท					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานครั้ง	น้อย	น้อยที่สุด			
6.ท่านมีบทบาทในการวางแผนเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสุขภาพ	12 (3.00)	55 (13.80)	100 (25.00)	155 (38.80)	78 (19.50)	2.42	1.04	น้อย
7.ท่านมีบทบาทในการดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสุขภาพ	12 (3.00)	44 (11.00)	112 (28.00)	155 (38.80)	77 (19.30)	2.40	1.01	น้อย
8.ท่านมีบทบาทในการจัดการตามแผนเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม	12 (3.00)	55 (13.80)	78 (19.50)	167 (41.80)	88 (22.00)	2.34	1.05	น้อย
9.ท่านมีบทบาทในการกำกับเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม	12 (3.00)	44 (11.00)	101 (25.30)	166 (41.50)	77 (19.30)	2.37	1.01	น้อย
10.ท่านมีบทบาทในการติดตามเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม	12 (3.00)	44 (11.00)	123 (30.80)	133 (33.30)	88 (22.00)	2.40	1.04	น้อย
รวม						2.38	.95	น้อย

จากตารางที่ 4.8 พบว่า บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.38, SD = .95$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ประชาชนมีบทบาทในการวางแผนเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสุขภาพ อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.42, SD = 1.04$) รองลงมาคือประชาชนมีบทบาทในการดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสุขภาพ อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.40, SD = 1.01$) และสุดท้ายคือประชาชนมีบทบาทในการจัดการตามแผนเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.34, SD = 1.05$) ตามลำดับ

4.3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า การพัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักฆราวาสธรรม 4 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีผลแตกต่างกัน ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.9 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยการพัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักฆราวาสธรรม 4 ด้านความรุนแรงเชิงสังคม ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ และโดยรวมทั้ง 2 ด้าน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	SD	แปลผล
ด้านความรุนแรงเชิงสังคม				
ชาย	266	2.36	.96	น้อย
หญิง	134	2.36	.84	น้อย
รวม	400	2.36	.92	น้อย
ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ				
ชาย	266	2.31	.90	น้อย
หญิง	134	2.52	1.04	ปานกลาง
รวม	400	2.38	.95	น้อย
โดยรวมทั้ง 2 ด้าน				
ชาย	266	2.34	.922	น้อย
หญิง	134	2.44	.929	น้อย
รวม	400	2.37	.92	น้อย

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ประชาชนจำแนกตามเพศโดยรวมมีบทบาท อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาแยกตามเพศ พบว่า ประชาชน เพศชายและเพศหญิงมีการนำไปใช้ออยู่ในระดับน้อย ทุกด้าน

ตารางที่ 4.10 การเปรียบเทียบความแตกต่างการพัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักขรวาธรรม 4 ด้านความรุนแรงเชิงสังคม ด้านความรุนแรงเชิงสุภาพะ และโดยรวมทั้ง 2 ด้าน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	SD	t-test	df	Sig.
ด้านความรุนแรงเชิงสังคม						
ชาย	266	2.366	.96	.005	300.84	.94
หญิง	134	2.365	.84			
รวม	400	2.36	.92			
ด้านความรุนแรงเชิงสุภาพะ						
ชาย	266	2.31	.90	-1.93	234.29	.00*
หญิง	134	2.52	1.04			
รวม	400	2.38	.95			
โดยรวมทั้ง 2 ด้าน						
ชาย	266	2.34	.922	-1.03	264.75	.34
หญิง	134	2.44	.929			
รวม	400	2.37	.92			

*P<.05

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ประชาชน ที่มีเพศ ต่างกัน มีบทบาทการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักขรวาธรรม 4 ด้านความรุนแรงเชิงสุภาพะ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.12 การวิเคราะห์ความแปรปรวนการพัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักขบวนการ 4 ด้าน ความรุนแรงเชิงสังคม ด้านความรุนแรงเชิงสุภาพ และโดยรวมทั้ง 2 ด้าน จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ด้านความรุนแรงเชิงสังคม					
ระหว่างกลุ่ม	28.25	3	9.41	11.99	.00*
ภายในกลุ่ม	310.88	396	.78		
รวม	339.13	399			
ด้านความรุนแรงเชิงสุภาพ					
ระหว่างกลุ่ม	36.28	3	12.09	14.61	.00*
ภายในกลุ่ม	327.70	396	.82		
รวม	363.99	399			
โดยรวมทั้ง 2 ด้าน					
ระหว่างกลุ่ม	31.88	3	10.63	13.60	.00*
ภายในกลุ่ม	309.31	396	.81		
รวม	341.20	399			

*P<.05

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีบทบาทการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักขบวนการ 4 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffé) ดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 การวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่การพัฒนাবทบาทของประชาชนกับการแก้ไข ความรุนแรงทางสังคมตามหลักทฤษฎี 4 ด้าน ความรุนแรงเชิงสังคม ด้าน ความรุนแรงเชิงสุขภาพ และโดยรวมทั้ง 2 ด้าน ที่มีอายุแตกต่างกัน ด้วยวิธีการ ของ เชฟเฟ (Scheffé)

อายุ	\bar{X}	อายุ 18-27 ปี	อายุ 28-37 ปี	อายุ 38-47 ปี	อายุ 47 ปีขึ้นไป
ด้านความรุนแรงเชิงสังคม					
อายุ 18-27 ปี	1.90	-			
อายุ 28-37 ปี	1.90	.00*	-		
อายุ 38-47 ปี	1.50	.40*	.40*	-	
อายุ 47 ปีขึ้นไป	1.41	.49*	.49*	.49*	-
ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ					
อายุ 18-27 ปี	2.20	-			
อายุ 28-37 ปี	2.20	.00*	-		
อายุ 38-47 ปี	1.62	.58*	.58*	-	
อายุ 47 ปีขึ้นไป	1.62	.58*	.58*	.00*	-
โดยรวมทั้ง 2 ด้าน					
อายุ 18-27 ปี	2.05	-			
อายุ 28-37 ปี	2.05	.00*	-		
อายุ 38-47 ปี	1.56	.49*	.49*	-	
อายุ 47 ปีขึ้นไป	1.52	.53*	.53*	.04*	-

*P<.05

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ประชาชนที่มีอายุ 18-27 ปี มีบทบาทการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักทฤษฎี 4 ด้าน ความรุนแรงเชิงสังคม ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ และโดยรวม ทั้ง 2 ด้าน แตกต่างกับอายุ 28-37 ปี อายุ 38-47 ปี และ อายุ 47 ปีขึ้นไป และอายุ 28-37 ปีแตกต่างกับอายุ 38-47 ปี และอายุ 47 ปีขึ้นไป อายุ 38-47 ปีแตกต่างกับอายุ 47 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.14 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการพัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักฆราวาสธรรม 4 ด้าน ความรุนแรงเชิงสังคม ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ และโดยรวมทั้ง 2 ด้าน จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

ชั้นปีการศึกษา	n	\bar{X}	SD	แปลผล
ด้านความรุนแรงเชิงสังคม				
ต่ำกว่าปริญญาตรี	34	2.37	1.00	น้อย
ปริญญาตรี	102	2.10	.73	น้อย
ปริญญาโท	143	2.36	.95	น้อย
สูงกว่าปริญญาโท	121	2.58	.94	ปานกลาง
รวม	400	2.36	.92	น้อย
ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ				
ต่ำกว่าปริญญาตรี	34	2.65	1.33	ปานกลาง
ปริญญาตรี	102	2.10	.75	น้อย
ปริญญาโท	143	2.40	.94	น้อย
สูงกว่าปริญญาโท	121	2.52	.94	ปานกลาง
รวม	400	2.38	.95	น้อย
โดยรวมทั้ง 2 ด้าน				
ต่ำกว่าปริญญาตรี	34	2.51	1.16	ปานกลาง
ปริญญาตรี	102	2.10	.74	น้อย
ปริญญาโท	143	2.38	.94	น้อย
สูงกว่าปริญญาโท	121	2.55	.92	ปานกลาง
รวม	400	2.37	.92	น้อย

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ประชาชนจำแนกตามชั้นปีการศึกษาโดยรวม มีบทบาทการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักฆราวาสธรรม 4 ทุกด้าน อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาแยกตามชั้นปีการศึกษา พบว่า ด้านความรุนแรงเชิงสังคม ประชาชนที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี อยู่ในระดับปานกลาง และด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ ประชาชนที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาโท มีบทบาท อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.15 การวิเคราะห์ความแปรปรวนการพัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักทฤษฎีอาชญากรรม 4 ด้านความรุนแรงเชิงสังคม ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ และโดยรวมทั้ง 2 ด้าน จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ด้านความรุนแรงเชิงสังคม					
ระหว่างกลุ่ม	12.64	3	4.21	5.11	.00*
ภายในกลุ่ม	326.49	396	.82		
รวม	339.13	399			
ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ					
ระหว่างกลุ่ม	12.86	3	4.29	4.83	.00*
ภายในกลุ่ม	351.12	396	.88		
รวม	363.99	399			
โดยรวมทั้ง 2 ด้าน					
ระหว่างกลุ่ม	11.99	3	3.99	4.80	.00*
ภายในกลุ่ม	329.20	396	.83		
รวม	341.20	399			

*P<.05

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ประชาชนที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีบทบาทการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักทฤษฎีอาชญากรรม 4 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffé) ดังตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 การวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่การพัฒนาศักยภาพของประชาชนกับการแก้ไข ความรุนแรงทางสังคมตามหลักธรรมาภิบาล 4 ด้าน ความรุนแรงเชิงสังคม ด้าน ความรุนแรงเชิงสุขภาพ และโดยรวมทั้ง 2 ด้าน จำแนกตามชั้นปีการศึกษา ด้วย วิธีการของ เชฟเฟ (Scheffé)

ชั้นปีการศึกษา	\bar{X}	ต่ำกว่า ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	สูงกว่า ปริญญาโท
ด้านความรุนแรงเชิงสังคม					
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2.37	-			
ปริญญาตรี	2.10	.27	-		
ปริญญาโท	2.36	-.01	-.26	-	
สูงกว่าปริญญาโท	2.58	-.21	-.48	-.22*	-
ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ					
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2.65	-			
ปริญญาตรี	2.10	.55*	-		
ปริญญาโท	2.40	.25	-.30	-	
สูงกว่าปริญญาโท	2.52	.13	-.41*	-.12	-
โดยรวมทั้ง 2 ด้าน					
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2.51	-			
ปริญญาตรี	2.10	.41	-		
ปริญญาโท	2.38	.13	.02	-	
สูงกว่าปริญญาโท	2.55	-.04	-.45*	-.17	-

*P<.05

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาปริญญาตรี มีบทบาทการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักธรรมาภิบาล 4 ด้าน ความรุนแรงเชิงสังคม ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ และโดยรวมทั้ง 2 ด้าน แตกต่างกับปริญญาโทและสูงกว่าปริญญาโท อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วน นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.17 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยการพัฒนabatบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักทวารวาสธรรม 4 ด้านความรุนแรงเชิงสังคม ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ และโดยรวมทั้ง 2 ด้าน จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	\bar{X}	SD	แปลผล
ด้านความรุนแรงเชิงสังคม				
ลูกจ้าง	33	1.86	.19	น้อย
รับราชการ	178	2.34	.99	น้อย
พนักงานบริษัท	22	2.20	1.22	น้อย
อื่น ๆ	167	2.50	.84	ปานกลาง
รวม	400	2.36	.92	น้อย
ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ				
ลูกจ้าง	33	1.93	.09	น้อย
รับราชการ	178	2.38	1.00	น้อย
พนักงานบริษัท	22	2.10	1.12	น้อย
อื่น ๆ	167	2.51	.94	ปานกลาง
รวม	400	2.38	.95	น้อย
โดยรวมทั้ง 2 ด้าน				
ลูกจ้าง	33	1.90	.14	น้อย
รับราชการ	178	2.36	.98	น้อย
พนักงานบริษัท	22	2.15	1.17	น้อย
อื่น ๆ	167	2.50	.87	ปานกลาง
รวม	400	2.37	.92	น้อย

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ประชาชนจำแนกตามอาชีพโดยรวม ตริ มีบทบาทการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักทวารวาสธรรม 4 ทุกด้าน อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาแยกตามช่วงอายุ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพอื่น ๆ ด้านความรุนแรงเชิงสังคม ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ และโดยรวมทั้ง 2 ด้าน มีบทบาท อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.18 การวิเคราะห์ความแปรปรวนการพัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักขบวนการ 4 ด้าน ความรุนแรงเชิงสังคม ด้านความรุนแรงเชิงสุภาพ และโดยรวมทั้ง 2 ด้าน จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ด้านความรุนแรงเชิงสังคม					
ระหว่างกลุ่ม	12.07	3	4.02	4.87	.00*
ภายในกลุ่ม	327.06	396	.82		
รวม	339.13	399			
ด้านความรุนแรงเชิงสุภาพ					
ระหว่างกลุ่ม	11.13	3	3.71	4.16	.00*
ภายในกลุ่ม	352.85	396	.89		
รวม	363.99	399			
โดยรวมทั้ง 2 ด้าน					
ระหว่างกลุ่ม	11.48	3	3.82	4.59	.00*
ภายในกลุ่ม	329.71	396	.83		
รวม	341.20	399			

*P<.05

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีบทบาทการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักขบวนการ 4 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé) ดังตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 การวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่การพัฒนাবทบาทของประชาชนกับการแก้ไข ความรุนแรงทางสังคมตามหลักขบวนการ 4 ด้าน ความรุนแรงเชิงสังคม ด้าน ความรุนแรงเชิงสุขภาพ และโดยรวมทั้ง 2 ด้าน ที่มีอาชีพแตกต่างกัน ด้วยวิธีการ ของ เชฟเฟ้ (Scheffé)

อาชีพ	\bar{X}	ลูกจ้าง	รับราชการ	พนักงานบริษัท	อื่น ๆ
ด้านความรุนแรงเชิงสังคม					
ลูกจ้าง	1.86	-			
รับราชการ	2.34	-.48	-		
พนักงานบริษัท	2.20	-.34	.14	-	
อื่น ๆ	2.50	-.64*	-.16	-.30	-
ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ					
ลูกจ้าง	1.93	-			
รับราชการ	2.38	-.45	-		
พนักงานบริษัท	2.10	-.17	.28	-	
อื่น ๆ	2.51	-.58*	-.13	-.41	-
โดยรวมทั้ง 2 ด้าน					
ลูกจ้าง	1.90	-			
รับราชการ	2.36	-.46	-		
พนักงานบริษัท	2.15	-.25	.21	-	
อื่น ๆ	2.50	-.60*	-.14	-.35	-

*P<.05

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพลูกจ้าง มีบทบาทการแก้ไขความรุนแรงทางสังคม ตามหลักขบวนการ 4 ด้าน ความรุนแรงเชิงสังคม ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ และโดยรวมทั้ง 2 ด้าน แตกต่างกับอาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.21 การวิเคราะห์ความแปรปรวนการพัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักทฤษฎี 4 ด้าน ความรุนแรงเชิงสังคม ด้านความรุนแรงเชิงสภาวะ และโดยรวมทั้ง 2 ด้าน จำแนกตามระดับรายได้

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ด้านความรุนแรงเชิงสังคม					
ระหว่างกลุ่ม	38.79	3	12.93	17.04	.00*
ภายในกลุ่ม	300.34	396	.75		
รวม	339.13	399			
ด้านความรุนแรงเชิงสภาวะ					
ระหว่างกลุ่ม	48.84	3	16.28	20.45	.00*
ภายในกลุ่ม	315.14	396	.79		
รวม	363.99	399			
โดยรวมทั้ง 2 ด้าน					
ระหว่างกลุ่ม	42.68	3	14.22	18.87	.00*
ภายในกลุ่ม	298.51	396	.75		
รวม	341.20	399			

*P<.05

จากตารางที่ 4.21 พบว่า ประชาชนที่มีระดับรายได้ต่างกัน มีบทบาทการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักทฤษฎี 4 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffé) ดังตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 การวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่การพัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักทฤษฎีการวิเคราะห์ 4 ด้านความรุนแรงเชิงสังคม ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ และโดยรวมทั้ง 2 ด้าน ที่มีระดับรายได้แตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffé)

อายุ	\bar{X}	ต่ำกว่า 15,000 บาท	15,001- 25,000 บาท	25,001- 35,000 บาท	35,001 บาท ขึ้นไป
ด้านความรุนแรงเชิงสังคม					
ต่ำกว่า 15,000 บาท	2.76	-			
15,001-25,000 บาท	1.88	.88*	-		
25,001-35,000 บาท	2.31	.45*	-.43*	-	
35,001 บาทขึ้นไป	2.48	.28	-.06*	-.17	-
ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ					
ต่ำกว่า 15,000 บาท	2.87	-			
15,001-25,000 บาท	1.86	1.01*	-		
25,001-35,000 บาท	2.48	.39	-.62*	-	
35,001 บาทขึ้นไป	2.38	.49	-.52*	.01	-
โดยรวมทั้ง 2 ด้าน					
ต่ำกว่า 15,000 บาท	2.81	-			
15,001-25,000 บาท	1.87	.94*	-		
25,001-35,000 บาท	2.40	.41*	-.53*	-	
35,001 บาทขึ้นไป	2.43	.38*	-.56*	-.03	-

*P<.05

จากตารางที่ 4.22 พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท มีบทบาทการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักทฤษฎีการวิเคราะห์ 4 ด้านความรุนแรงเชิงสังคม ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ และโดยรวมทั้ง 2 ด้าน แตกต่างกับ 15,001-25,000 บาท และ 25,001-35,000 บาท และ 25,001-35,000 บาท แตกต่างกับ 35,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

4.4 ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานครตามหลักขรรวาทธรรม 4 (ขันติ สัจจะ ทมะ จาคะ)

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) สำหรับให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานครตามหลักขรรวาทธรรม 4 (ขันติ สัจจะ ทมะ จาคะ) โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาแล้ว และนำเสนอในรูปแบบการเขียนเชิงบรรยาย ปรากฏดังต่อไปนี้

ปัญหาด้านความรุนแรงเชิงสังคมในชุมชนที่ท่านอยู่อาศัย มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเป็นสาเหตุจะนำปัญหาด้านอื่น ๆ ตามมา เช่น ความปลอดภัยด้านชีวิตและทรัพย์สิน ความยากจน มีปัญหาด้านสภาพแวดล้อม เช่น ฝุ่น น้ำเสีย ทำให้คุณภาพชีวิตแย่ ความเหลื่อมล้ำในองค์กร ความขัดแย้งทางความคิดเกิดขึ้นกับทุกชุมชน เช่น ความขัดแย้งเรื่องความคิดเห็นทางการเมืองและผลประโยชน์ไม่ลงตัวนำมาซึ่งความขัดแย้งในชุมชน ชุมชนขัดแย้งกันที่จอดรถ การเลี้ยงชีพดำรงอยู่อย่างยากลำบากขึ้นในภาวะสถานการณ์โรคโควิดมีผลกระทบมากยิ่งขึ้น คนที่สร้างปัญหาขาดความอดทนอดกลั้น การทะเลาะวิวาท อารมณ์ร้อน มีปัญหาครอบครัว ขาดขันติคือความอดทน

แนวทางแก้ไขปัญหาความรุนแรงทางสังคมตามหลักขรรวาทธรรม 4 (ขันติ สัจจะ ทมะ จาคะ) จะต้องมีความอดทนต่อสภาพแวดล้อม และปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม หากมีโอกาสก็ให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม เช่น แนะนำแลกเปลี่ยนวิถีชีวิต การแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน แจ้งให้ทราบถึงส่วนงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไขร่วมกัน มองปัญหาให้ถ่องแท้ อดทน และให้อภัย ต้องอดทนต่อปัญหาที่เกิดขึ้น และขอความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งเอกชน ภาครัฐ รวมถึงตัวแทนของประชาชน สส. ในพื้นที่ ร่วมกันหาทางแก้ไข โดยด่วน อาจจะต้องมีการอบรมและสั่งสอนเยาวชน เพื่อให้เชื่อฟังและเคารพกฎระเบียบของสังคมในหมู่ชนที่อยู่ร่วมกัน อาจทำให้ความรุนแรงมีน้อยเพราะประชาชนในหมู่บ้านเข้าวัดทำบุญสวดมนต์นำคำสอนทางพระพุทธศาสนาใช้ในการดำเนินชีวิต ขันติ คือ ให้อดทน ต่อสิ่งที่มากระทบบางที่ไม่พอใจ ควรจะอดทน และ สัจจะ คือ ควรเป็นคนดีของสังคม มีคุณธรรม ช่วยกันสอดส่องดูแลชุมชนอย่างจริงจัง หากเกิดปัญหาความรุนแรง ควรใช้หลักความอดทน และ ทมะ การข่มใจ สามารถลดความรุนแรงลงได้ การได้รับฟังความจริงที่มีผลของความถูกต้องที่ตรงกันจะยุติปัญหา ซึ่งต้องมีความอดทนอดกลั้นต่ออารมณ์ทุกด้าน มีน้ำใจเพื่อแม่เมตตา พยายามข่มจิตใจให้สงบเพื่อลดความรุนแรงต่อเพื่อนมนุษย์ร่วมสังคม

ปัญหาด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพในชุมชน ความหวาดกลัวต่อความไม่มั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน การใช้ชีวิตที่กดดันจากปัญหาครอบครัว เสี่ยงสุขภาพจิต ผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพทางกาย สุขภาวะของคนในชุมชนถูกลิดรอนจากพฤติกรรมของคนในชุมชน ภาวะทางเสียงอาจนำมาสู่การเสียสุขภาพจิตได้ บางครั้งขาดคนรับผิดชอบและระบบที่จะบริหารจัดการที่ดี

แนวทางแก้ไขปัญหา ความรุนแรงทางสังคมตามหลักขรรวาทธรรม 4 (ขันติ สัจจะ ทมะ จาคะ) ควรสร้างร้วบ้านให้เกิดขึ้นในชุมชน คือ การมีเพื่อนบ้านที่เป็นมิตร ช่วยกันเป็นหูเป็นตา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่จะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ต้องมีการอบรมสั่งสอนด้านจิตใจ ด้านร่างกายและคุณธรรม เพื่อไม่ให้ปัญหาของสังคม และองค์กรที่ท่านได้ปฏิบัติงานอยู่ด้วยการอาศัยหลักธรรมแห่งความเกื้อกูลหรือมีจิตอาสาการอยู่ร่วมกันด้วยหลักเมตตานำพาสังคมผ่านความยากลำบากไปได้

ต้องรู้อดทน ช่มใจ และเรียนรู้ที่จะอยู่อย่างปลอดภัยใช้หลักโยนิโสมนสิการทุกครั้ง ต้องมีจาคะ คือ เสียสละ พยายามอุทิศตน เพื่อประโยชน์และความสุขแก่คนอื่น ควรรู้จักเสียสละแบ่งปันเห็นอกเห็นใจ ผู้อื่น เน้นหลักความซื่อสัตย์ ความจริงใจซื่อตรง ฝึกการอบรมงานไม่ชมเชยผู้อื่น การฝึกจิตใจรักษา ใจผู้อื่น ควบคุมอารมณ์นิสัยที่ติงาม ตามหลักแห่งความอดทนและไม่เป็นคนท้อแท้มีความขยัน ฝึกฝนแก้ไขอยู่เสมอด้วยปัญญาน้ำจิตน้ำใจจิตอาสา จาคะเป็นพุทธธรรมเลิศล้ำจริง ๆ ควรทำความเข้าใจ ให้ความรู้ จัดกิจกรรมให้มากขึ้น เพื่อสร้างความสามัคคี ให้หน่วยงานภาครัฐช่วยเหลือ ต้องพัฒนาตนให้อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงมีความซื่อสัตย์สุจริตหมั่นฝึกฝนตนเองให้มีความ อดทน เสียสละ การปลูกจิตสำนึกตั้งแต่เด็ก ฝึกให้มีความอดทน และรับผิดชอบต่อส่วนรวมและสังคม ทำให้ทราบถึงผลที่ใช้ความรุนแรงว่ามีข้อเสียหายนามากเพียงไร

4.5 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นปัญหาที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้มีดังนี้

1) บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม

1.1) ท่านมีความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกันที่จะให้เกิดความไว้วางใจและไม่ตรีจิตในการแก้ไข ความรุนแรงเชิงสังคม (สังจะ) อย่างไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 กล่าวว่า “ต้องซื่อสัตย์ต่อกัน มีเหตุผล รักษาคำพูดทั้งต่อหน้าและลับ หลัง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 กล่าวว่า “ต้องมีความซื่อสัตย์อย่างแท้จริง ทั้งทางกายและวาจา”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 กล่าวว่า “ไม่พูดเท็จ มีความไว้วางใจต่อผู้อื่น อย่างซื่อสัตย์”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 กล่าวว่า “ไม่พูดเท็จ มีความซื่อสัตย์ และมีสติอยู่เสมอ”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 กล่าวว่า “ควรมีสัจจะ เช่น การที่ไปหยิบยืมเงินคนอื่น แล้วไม่นำมา คืน เมื่อทวงถาม ก็เริ่มมีปัญหา ฉะนั้นการแก้ไขปัญหาค่าพุดแล้วไม่ให้คืน ควรมีปัญญาแยกแยะ ให้คนที่มีความซื่อสัตย์ รักษาคำพุด ไม่ไปปดมดเท็จเพื่อเอาตัวรอด”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6 กล่าวว่า “ต้องมีสัจจะต่อกัน ไม่เสแสร้งแก่ง้งทำ ให้ทุกอย่างเป็นไป ตามที่ธรรมชาติ ไม่เสกสรรปั้นแต่ง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7 กล่าวว่า “ไม่พูดยุแหยงใส่ร้ายซึ่งกันและกัน จะพูดเรื่องจริงที่มี ประโยชน์ แม้ว่าจะเป็นเพียงส่วนเล็กน้อย ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8 กล่าวว่า “จะต้องรักษาคำมั่นสัญญาในสิ่งที่คิดว่าตนเองสามารถ ปฏิบัติและกระทำได้จริงทั้งต่อตนเอง เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน และบุคคลรอบข้าง ถ้าเป็นคนไม่รักษาคำมั่นสัญญา ปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงจะตามมา”

จากการสัมภาษณ์ บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม เกี่ยวกับความ ซื่อสัตย์ จริงใจต่อกันที่จะให้เกิดความไว้วางใจและไม่ตรีจิตในการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม (สังจะ) จะต้องมีเหตุผล รักษาคำพุดทั้งต่อหน้าและลับหลัง มีความไว้วางใจต่อผู้อื่น มีสติ รักษาคำมั่นสัญญา ในสิ่งที่คิดว่าตนเองสามารถปฏิบัติและกระทำได้จริงทั้งต่อตนเอง เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน และบุคคล รอบข้าง

1.2) ท่านรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ข่มใจระงับความรู้สึกต่อเหตุบกพร่องของกันและกัน รู้จักฝึกฝนปรับปรุงตน แก้ไขข้อบกพร่องปรับนิสัยและอัธยาศัยให้กลมกลืนประสานเข้าหากันได้ในการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม (ทมะ) อย่างไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 กล่าวว่า “ต้องใจเย็น ๆ คิดให้รอบคอบก่อนทำ คิดถึงที่จะตามมาภายหลัง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 กล่าวว่า “การบังคับควบคุมตนเอง การข่มใจ ต้องมีความรักในการฝึกฝนตนเอง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 กล่าวว่า “มีความอดทน มีสติ คำนึงถึงผลที่จะตามมาในภายหลัง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 กล่าวว่า “ควรมีสติ คิดก่อนทำ รู้จักหักห้ามใจตัวเอง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 กล่าวว่า “ต้องรักษาใจ รักษาสัจจะ รักษาความดีแก่กันและกันเพื่อลดความรุนแรงทางอารมณ์ทั้งสองฝ่าย เช่น การแก้ไขปัญหา การรักษาจิตใจระหว่างสามีภรรยาที่อยู่ด้วยกัน ใช้ชีวิตด้วยกัน จะต้องเอาใจเขามาใส่ใจเรา ไม่ข่มเหงใจกัน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6 กล่าวว่า “ควรฝึกฝนตนเองให้รู้จักข่มใจ อดทนต่อความไม่ได้ตั้งใจ เพื่อให้ตนเองได้ความรู้ มีความสามารถ และได้สร้างเสริมความดีในตนเอง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7 กล่าวว่า “พูดน้อย ๆ ยิ้มเยาะ ๆ แสดงออกในความรัก ความเมตตาต่อกันบ่อย ๆ แสดงน้ำใจต่อเพื่อนมนุษย์ในสังคม”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8 กล่าวว่า “เมื่อบุคคลรอบข้างเกิดปัญหา พยายามแยกตัวเองออกจากความขัดแย้ง จะต้องมีสติ ปล่อยวางในบางปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองและคนรอบตัว ต้องไม่ยุ่งส่งเสริมให้ตัดสินใจปัญหาด้วยการยั่วยุซึ่งใจปลุกปั่น ”

จากการสัมภาษณ์ บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม เกี่ยวกับการรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ข่มใจระงับความรู้สึกต่อเหตุบกพร่องของกันและกัน รู้จักฝึกฝนปรับปรุงตน แก้ไขข้อบกพร่องปรับนิสัยและอัธยาศัยให้กลมกลืนประสานเข้าหากันได้ในการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม (ทมะ) จะต้องบังคับควบคุมตนเอง การข่มใจ คิดให้รอบคอบก่อนทำ ควรฝึกฝนตนเองให้รู้จักข่มใจ อดทนต่อความไม่ได้ตั้งใจ เพื่อให้ตนเองได้ความรู้ มีความสามารถ และได้สร้างเสริมความดีในตนเอง

1.3) ท่านมีความอดทน อดกลั้น ต่อความหนักและความร้ายแรงทั้งหลายในการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม (ขันติ) อย่างไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 กล่าวว่า “มีสติและปัญญา มีความอดทนต่อความเหนื่อยล้าจากการทำงาน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 กล่าวว่า “ความอดกลั้นต่อสิ่งที่ไม่พอใจ มีความอดทน ไม่หวั่นไหวต่อสิ่งที่มากระทบต่อจิตใจ”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 กล่าวว่า “มีสติ คิดก่อนทำเพราะไม่สามารถย้อนกลับไปแก้ไขอดีตได้”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 กล่าวว่า “ต้องมีสติปัญญา รู้จักอดทนอดกลั้น ไม่ตอบโต้”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 กล่าวว่า “ในสภาพสังคมปัจจุบันจะต้องมีความอดทนสูง เช่น ในการทำงาน จะต้องอดทนต่อความยากลำบาก อดกลั้นต่อคำพูดของผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน

ซึ่งอาจจะใช้คำพูดที่รุนแรงทำร้ายจิตใจของอีกฝ่าย จะต้องหนักแน่นไม่หวั่นไหวเพราะอาจจะทำให้เสียงาน เสียโอกาสดี ๆ ในชีวิตก็ได้”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6 กล่าวว่า “ตัวเองจะต้องมีความอดทนอดกลั้น รักษาปกติภาวะของตนไว้ ไม่ว่าจะถูกกระทบกระทั่งด้วยสิ่งอันที่พึงปรารถนา หรือไม่พึงปรารถนาก็ตาม จะต้องสร้างคุณงามความดีต่อไป”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7 กล่าวว่า “ค้นหาคำตอบกับสิ่งที่เผชิญอย่างมีสติ มีเหตุผล ยอมรับปรับเปลี่ยน และทำความเข้าใจกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์ในสังคม”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8 กล่าวว่า “ไม่ตัดสินปัญหาใด ๆ ด้วยการใช้อารมณ์ โดยไม่ยับยั้งชั่งใจ จงมีสติ มีเหตุผลต่อปัญหาก่อนทุกครั้ง พยายามควบคุมอารมณ์ไม่ให้อยู่เหนือเหตุและผลแห่งปัญหานั้น ๆ”

จากการสัมภาษณ์ บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม การมีความอดทน อดกลั้น ต่อความหนักและความร้ายแรงทั้งหลายในการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม (ขั้นต้น) จะต้องมีสติปัญญา รู้จักอดทนอดกลั้น ไม่ตัดสินปัญหาใด ๆ ด้วยการใช้อารมณ์ โดยไม่ยับยั้งชั่งใจ จงมีสติ มีเหตุผลต่อปัญหาก่อนทุกครั้ง พยายามควบคุมอารมณ์ไม่ให้อยู่เหนือเหตุและผลแห่งปัญหานั้น ๆ

1.4) ท่านมีความเสียสละ ความเอื้อเฟื้อ แบ่งปันตลอดถึงความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกันในการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม (จาละ) อย่างไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 กล่าวว่า “อะไรที่ช่วยเหลือกันได้ก็ควรช่วย ปรับความเข้าใจกัน บริจาคของที่เราไม่ได้ใช้แล้ว”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 กล่าวว่า “ต้องมีความเสียสละ หมายความว่าถึงการสละทั้งกิเลสทั้งปวง สละทั้งความโลภด้วย”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 กล่าวว่า “มีเหตุผล คำนึงถึงว่าควรหรือไม่ควรที่จะกระทำ”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 กล่าวว่า “มีน้ำใจให้ถูกที่ถูกเวลา เป็นผู้รู้จักกาลเทศะ ช่วยเหลือผู้อื่น ตามกำลัง ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ตนเองและผู้อื่น”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 กล่าวว่า “สถานการณ์ในสังคมมีความเหลื่อมล้ำสูง ขาดความเท่าเทียม ฉะนั้นความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นสิ่งที่ดี เช่น การบริจคน้ำดื่ม เครื่องอุปโภคบริโภค ยารักษาโรคแก่ชุมชน คนด้อยโอกาสทางสังคม จะก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม เป็นที่ชื่นหน้าชูตา เป็นเกียรติแก่ครอบครัว”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6 กล่าวว่า “จะต้องมีความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักแบ่งปัน เช่น การสละสิ่งของ สละความสุขส่วนตนเพื่อสร้างประโยชน์สุขแก่ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7 กล่าวว่า “ควรเสียสละสิ่งทีพอจะทำได้เพื่อช่วยเหลือสังคมในสภาวะที่ขาดแคลน เช่น การบริจาคสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่าง ๆ”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8 กล่าวว่า “เมื่อพบหรือประสบปัญหาใด ๆ ที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัว พยายามดึงคู่ขัดแย้งออกให้มากที่สุด และถ้าสามารถไกล่เกลี่ยด้วยเหตุผล เพื่อลดความขัดแย้งได้ก็พึงกระทำ แต่ไม่ควรนำตนเองเข้าสู่ความขัดแย้งนั้น”

จากการสัมภาษณ์ บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม การมีความเสียสละ ความเอื้อเฟื้อ แบ่งปันตลอดถึงความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกันในการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม

(จาคะ) ควรเมื่อน้ำใจให้ถูกที่ถูกเวลา เป็นผู้รู้จักกาลเทศะ ช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลัง ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ตนเองและผู้อื่น เมื่อพบหรือประสบปัญหาใด ๆ ที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัว พยายามดึงคู่ขัดแย้งออกให้มากที่สุด และถ้าสามารถไกล่เกลี่ยด้วยเหตุผล เพื่อลดความขัดแย้งได้ก็พึงกระทำ แต่ไม่ควรนำตนเองเข้าสู่ความขัดแย้งนั้น

2) บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสุขภาพ

2.1) ท่านมีความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกันที่จะให้เกิดความไว้วางใจและเมตริจิตในการแก้ไขความรุนแรงเชิงสุขภาพ (สัจจะ) อย่างไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 กล่าวว่า “ไม่แสดงท่าทางและวาจาที่ไม่สุภาพ และรักษาคำพูดตรงไปตรงมา”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 กล่าวว่า “ต้องมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ไม่โกหกหลอกลวง ไม่พูดไปปิดมดเท็จ”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 กล่าวว่า “ทุกคนควรมีความซื่อสัตย์ต่อกัน มีน้ำใจคอยช่วยเหลือกันยามเดือดร้อน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 กล่าวว่า “ควรสำรวมกริยาทางกาย วาจา มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีเหตุและผล”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 กล่าวว่า “โอกาสที่จะแก้ไขความรุนแรงเชิงสุขภาพจะต้องมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ทำให้เพื่อนมนุษย์ในสังคมมีความสมบูรณ์ทั้งทางกาย จิตใจ ปัญญา เพิ่มโอกาสสร้างสุขในสังคมได้ระดับหนึ่ง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6 กล่าวว่า “ต้องมีความซื่อสัตย์ต่อกัน ไม่โกหกหลอกลวง ต้องมีความจริงใจ ไว้วางใจซึ่งกันและกัน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7 กล่าวว่า “ควรหลีกเลี่ยงไม่ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่คนสังคมรังเกียจและไม่ยอมรับ เป็นผู้รู้จักชุมชน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8 กล่าวว่า “ต้องไม่นินทาผู้อื่นทั้งต่อหน้าและลับหลังเพื่อนำตนเองและบุคคลรอบข้างเข้าสู่ความขัดแย้ง ต้องซื่อสัตย์ รักษาคำพูดของตนเอง อย่าพูดพาดพิงคนอื่นในทางลบ อาจจะเป็นมูลเหตุของปัญหาที่จะตามมาอีกมากมาย”

จากการสัมภาษณ์ บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสุขภาพ เกี่ยวกับความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกันที่จะให้เกิดความไว้วางใจและเมตริจิตในการแก้ไขความรุนแรงเชิงสุขภาพ (สัจจะ) จะต้องมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ทำให้เพื่อนมนุษย์ในสังคมมีความสมบูรณ์ทั้งทางกาย จิตใจ ปัญญา เพิ่มโอกาสสร้างสุขในสังคมได้ระดับหนึ่ง ควรหลีกเลี่ยงไม่ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่คนสังคมรังเกียจและไม่ยอมรับ เป็นผู้รู้จักชุมชน

2.2) ท่านรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ข่มใจระงับความรู้สึกต่อเหตุบกพร่องของกันและกัน รู้จักฝึกฝนปรับปรุงตน แก้ไขข้อบกพร่องปรับนิสัยและอัธยาศัยให้กลมกลืนประสานเข้าหากันได้ในการความรุนแรงเชิงสุขภาพ (ทมะ) อย่างไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 กล่าวว่า “ควรมีเหตุผล สงบสติอารมณ์ ควบคุมตนเอง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 กล่าวว่า “ต้องฝึกควบคุมตนเอง ไม่หวั่นไหว ข่มอารมณ์โกรธได้ด้วยตนเอง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 กล่าวว่า “ต้องมีจิตใจที่สงบ มีเหตุและผล แก้ไขปัญหาให้ตรงจุด”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 กล่าวว่า “ควรมีสติ ต้องวิเคราะห์หาเหตุผลของความบกพร่องของเรื่องนั้น ๆ พุดคุยกันอย่างมีเหตุผล”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 กล่าวว่า “รู้จักฝึกตนเองให้ข่มจิตใจให้สงบเพื่อแก้ไข้ปัญหา เช่น การมีความอดทน ข่มใจตนเองในการงดเหล้า บุหรี่ เพื่อรักษาสุขภาพตนเอง เพื่อความสุขของคนในครอบครัว เพื่อความสงบสุขของชุมชนและสังคมได้”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6 กล่าวว่า “ต้องรู้จักคิด และพิจารณา วิเคราะห์แยกแยะอย่างมีสติ มีความรอบรู้ ความเข้าใจ ฝึกตน ข่มจิตใจ รักษาสุขภาพจิตใจ เพื่อลด ละ กิเลสทั้งปวง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7 กล่าวว่า “พุดน้อย ๆ ยิ้มเยอะ ๆ หลีกเลี้ยงปัญหากับบุคคลอื่น”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8 กล่าวว่า “เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งใด ๆ ควรลดทิฐิ รู้จักผ่อนปรน ไม่พยายามเอาชนะคนอื่นโดยไร้เหตุผล เพราะถ้าในสังคมต่างคนต่างต้องการเอาชนะคะคานกันโดยไม่ฟังเหตุผล สังคมนั้นจะอยู่อย่างยากลำบาก”

จากการสัมภาษณ์บทบาทของประชาชนกับการแก้ไข้ความรุนแรงเชิงสุขภาพะ เกี่ยวกับการรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ข่มใจระงับความรู้สึกต่อเหตุบกพร่องของกันและกัน รู้จักฝึกฝนปรับปรุงตนแก้ไข้ข้อบกพร่องปรับนิสัยและอัธยาศัยให้กลมกลืนประสานเข้าหากันได้ในการความรุนแรงเชิงสุขภาพะ (ทมะ) ต้องรู้จักฝึกตนเองให้ข่มจิตใจให้สงบเพื่อแก้ไข้ปัญหา เช่น การมีความอดทน ข่มใจตนเองในการงดเหล้า บุหรี่ เพื่อรักษาสุขภาพตนเอง เพื่อความสุขของคนในครอบครัว เพื่อความสงบสุขของชุมชนและสังคมได้ เป็นต้น

2.3) ท่านมีความอดทน อดกลั้น ต่อความหนักและความร้ายแรงทั้งหลายในการแก้ไข้ความรุนแรงเชิงสุขภาพะ (ขันติ) อย่างไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 กล่าวว่า “ต้องรู้จักระงับอารมณ์ของตนเอง เพื่อไม่ให้เกิดความเดือดร้อนกับตนเอง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 กล่าวว่า “ทุกคนควรมีความอดทนอดกลั้น รู้จักหักห้ามใจ ข่มจิตใจตนเอง ไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 กล่าวว่า “มีสติปัญญาไตร่ตรอง มีความอดทน คิดถึงผลที่จะตามมาในภายหลัง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 กล่าวว่า “มีความอดทน รู้จักไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นตามมาในภายหลัง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 กล่าวว่า “ในสภาพสังคมปัจจุบันมีแต่ความเร่งรีบ การแข่งขันสูงทำให้ผู้คนมีความอดทนอดกลั้นน้อยลง ขาดขันติ มักจะใช้อารมณ์และความรุนแรงในการแก้ไข้ปัญหา เช่น การขับรถยนต์บนท้องถนน ไม่มีน้ำใจต่อใจ ปาดหน้าปาดหลัง จนก่อให้เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6 กล่าวว่า “ต้องอดทนต่อความไม่ปรองดองของฝ่ายการเมืองต้องอดทนอดกลั้นไว้ ย่อมได้ชื่อว่าเป็นความงดงาม”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7 กล่าวว่า “รู้ใจตัวเอง มีเหตุผล ไม่พุดหรือทำให้เกิดเหตุที่จะก่อให้เกิดความรุนแรงกว่าเดิม”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8 กล่าวว่า “รู้จักผ่อนปรนปัญหา แก้ไขสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งกับตนเอง และผู้อื่นด้วยสติ รู้จักเป็นผู้รับฟังผู้อื่นด้วยเหตุและผล”

จากการสัมภาษณ์บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสุขภาพ เกี่ยวกับความอดทน อดกลั้น ต่อความหนักและความร้ายแรงทั้งหลายในการแก้ไขความรุนแรงเชิงสุขภาพ (ชนิด) จะต้องรู้จักผ่อนปรนปัญหา แก้ไขสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งกับตนเองและผู้อื่นด้วยสติ รู้จักเป็นผู้รับฟังผู้อื่นด้วยเหตุและผล

2.4) ท่านมีความเสียสละ ความเผื่อแผ่ แบ่งปันตลอดถึงความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกันในการแก้ไขความรุนแรงเชิงสุขภาพ (จาเคะ) อย่างไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 กล่าวว่า “มีน้ำใจเอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันสิ่งของให้กัน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 กล่าวว่า “ทุกคนควรมีความเสียสละ แบ่งปัน และช่วยเหลือกัน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 กล่าวว่า “มีความเสียสละ ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 กล่าวว่า “รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น ในสิ่งที่ตนเองมีกำลังพอที่จะช่วยเหลือได้ มีความเอื้อเฟื้อต่อกัน”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 กล่าวว่า “การแบ่งปันซึ่งกันและกันในสังคม สร้างสังคมที่สงบสุข ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้ เช่น การทำบุญ ทำทาน มีความสุขทั้งผู้ให้และผู้รับ”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6 กล่าวว่า “การเสียสละความสุขส่วนตน เพื่อความสุขส่วนรวม ลดละความเห็นแก่ตัวเพื่อประโยชน์สุขของสังคม

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7 กล่าวว่า “แบ่งปันด้วยคำพูดดี ๆ ให้แก่กัน แบ่งปันความสุจริตใจที่เกิดขึ้น เพื่อให้คนอื่นมีความรู้สึกเป็นสุขไปด้วย”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8 กล่าวว่า “เข้าร่วมงานกับชุมชนและบุคคลอื่นในโอกาสอันควรเมื่อได้รับการร้องขอ และแบ่งปันทรัพย์ ปัจจัยอื่น ๆ ช่วยเหลือสังคมตามโอกาส”

จากการสัมภาษณ์บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสุขภาพ เกี่ยวกับความเสียสละ ความเผื่อแผ่ แบ่งปันตลอดถึงความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกันในการแก้ไขความรุนแรงเชิงสุขภาพ (จาเคะ) ต้องมีการเสียสละความสุขส่วนตน เพื่อความสุขส่วนรวม ลดละความเห็นแก่ตัวเพื่อประโยชน์สุขของสังคม เช่น เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนและบุคคลอื่นในโอกาสอันควรเมื่อได้รับการร้องขอ และแบ่งปันทรัพย์ ปัจจัยอื่น ๆ ช่วยเหลือสังคมตามโอกาส เป็นต้น

4.6 การพัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักฆราวาสธรรม 4

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล ข้อเสนอแนะ ที่ได้นำมาวิเคราะห์ และนำเสนอในลักษณะเชิงบรรยายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

4.6.1 แนวทางแก้ไขความรุนแรงทางสังคม

1. ให้พยายามอยู่ในภาวะควบคุมความโกรธของตนเองเสมอ
2. ให้อารมณ์ดี อารมณ์ดี พยายามรักษาระดับเสียงให้ราบเรียบ และสงบ
3. ให้พยายามเข้าใจ และเห็นอกเห็นใจฝ่ายที่เป็นคู่กรณี
4. ช่วยหาทางออกให้ฝ่ายที่เป็นคู่กรณี
5. ระมัดระวังการพูดจาของตน พยายามให้เรื่องที่พูดกันนั้นเป็นเรื่องเบา ๆ หรือพยายามใช้อารมณ์ขันเข้าช่วย
6. ให้รู้จักการใช้คำขอโทษ และการให้อภัย
7. ปลูกฝังความรักและความเข้าใจกันในครอบครัว พูดจากันด้วยเหตุผล เห็นใจผู้อื่นอ่อนแอ กว่า ไม่ใช้ความรุนแรงต่อกัน
8. หลีกเลี่ยงปัจจัยที่อาจก่อให้เกิดความรุนแรง เช่น การดื่มสุรา การคบชู้ เล่นการพนัน การทะเลาะเบาะแว้งมีเรื่องกันปัจจัยเหล่านี้ก่อให้เกิดความรุนแรงได้
9. จัดการกับอารมณ์และความเครียด เพราะเมื่อเกิดอารมณ์ไม่ดีอาจก่อให้เกิดการใช้ความรุนแรง
10. มีค่านิยมที่ถูกต้อง เช่น ผู้ชายไม่ถืออำนาจและทำรุนแรงกับผู้หญิง ไม่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร รู้จักใช้ถุงยางอนามัย และไม่ก่อคดีข่มขืน
11. เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องให้ความร่วมมือ โดยควบคุมและป้องกันปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นให้น้อยที่สุด
12. พาผู้บาดเจ็บไปรับการรักษาจากแพทย์
13. พาผู้ป่วยไปพบจิตแพทย์ ถ้าเป็นความกระทบกระเทือนทางจิตใจ เช่น ถูกข่มขืน ถูกทำร้ายกายจนเสียชีวิต ถูกขู่อาฆาต ถูกหน่วงเหนี่ยวกักขังจนเป็นเหตุให้เสียสุขภาพจิตควรไปพบแพทย์
14. พาผู้ที่ชอบใช้ความรุนแรงไปพบจิตแพทย์ เพื่อตรวจสอบความผิดปกติของเข่าว่ามีความผิดปกติทางจิตหรือไม่
15. ควรมีการไกล่เกลี่ยประนีประนอมกัน เช่น ให้ทั้งสองฝ่ายปรึกษากับคนที่ตนนับถือ หรือพบเจ้าหน้าที่ตำรวจ แม้ว่าจะมีปัญหาความรุนแรงเกิดขึ้นแล้วก็ตาม ทั้งนี้เพื่อมิให้เกิดความรุนแรงขึ้นอีก
16. แจ้งความดำเนินคดีเอาผิดกับผู้ก่อความรุนแรง เพื่อให้เช็ดหลาบ จะได้ไม่ก่อความรุนแรงซ้ำอีก

สรุปได้ว่า แนวทางแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามบทบาทของประชาชน สามารถมีส่วนร่วมในด้านการวางแผน ด้วยการเข้าร่วมในการประชุม เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ และกิจกรรม ด้านการดำเนินการ ประชาชนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมในพื้นที่ชุมชน โดยผ่านกลุ่มจิตอาสา อสม. การสร้างภาคีเครือข่ายระหว่าง รัฐ เอกชน และประชาสังคม ด้านการจัดการตามแผน ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนกำหนด เช่น จัดให้มีการ

อบรมหลักสูตรการป้องกันความรุนแรง ด้านการกำหนดติดตาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบ สามารถกำกับติดตามให้ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ และด้านการประเมินผล หน่วยงานที่รับผิดชอบวัดประเมินความสำเร็จของแผนงานตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยคำนึงถึงคุณภาพชีวิตที่ดี ความปลอดภัย และความสงบ สันติสุขของประชาชนในชุมชน

4.6.2 การพัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลัก ฆราวาสธรรม 4

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล ข้อเสนอแนะ ที่ได้นำมาวิเคราะห์เป็นองค์ความรู้ และนำเสนอในลักษณะเชิงบรรยายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1) ด้านความรุนแรงเชิงสังคม

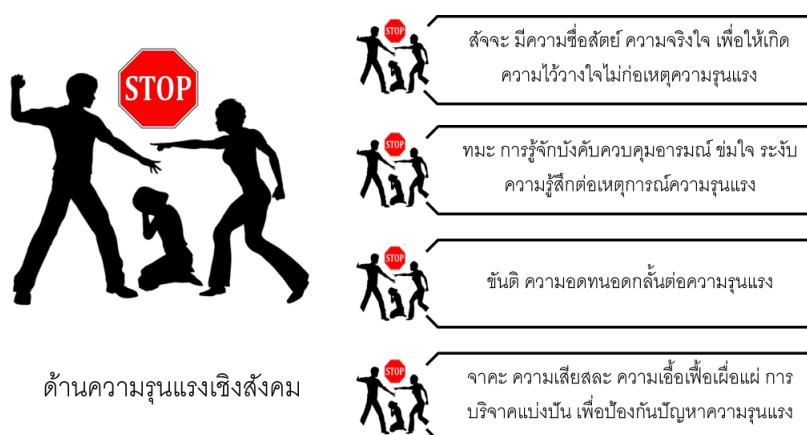
1.1) สัจจะ ความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกันที่จะให้เกิดความไว้วางใจและเมตตาริฉัตในการแก้ไข ความรุนแรงเชิงสังคม เช่น การใช้อำนาจนอกเหนือไปจากการใช้กำลังทางกายเพื่อกระทำต่อผู้อื่น ประชาชนมีบทบาทในการดำเนินการต่อการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมด้วยการมีเหตุผล รักษาคำพูด ทั้งต่อหน้าและลับหลัง มีความไว้วางใจต่อผู้อื่น มีสติ รักษาความมั่นใจสัญญาในสิ่งที่คิดว่าตนเองสามารถ ปฏิบัติและกระทำได้จริงทั้งต่อตนเอง เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน และบุคคลรอบข้าง บางครั้งประชาชน มีโอกาสเข้าร่วมประชุมการวางแผน การจัดการตามแผน การกำกับติดตาม และการประเมินผล เกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคมในชุมชน ส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับผู้นำชุมชน วัด หน่วยงาน องค์กรที่รับผิดชอบและได้รับมอบหมายเข้ามาดูแล และปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้

1.2) ทมะ การรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ข่มใจระงับความรู้สึกต่อเหตุบกพร่องของกันและกัน รู้จักฝึกฝนปรับปรุงตน แก้ไขข้อบกพร่องปรับนิสัยและอัธยาศัยให้กลมกลืนประสานเข้าหากันได้ในการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม เช่น การลวงละเมิดสติวิสามนบุคคลทั้งร่างกาย วาจา จิตใจ ทางเพศ โดยการบังคับ ขูขู่ ทุบตี เตาะ ต่อย ตลอดจนคุกคาม จำกัด และกีดกันสิทธิเสรีภาพทั้งในที่ สาธารณะ และในการดำเนินชีวิตส่วนตัว ซึ่งเป็นผลหรืออาจจะเป็นผลให้เกิดความทุกข์ทรมานทั้งทาง ร่างกายและจิตใจแก่ผู้ถูกรักษา ประชาชนมีบทบาทในการดำเนินการต่อการแก้ไขความรุนแรงทาง สังคมด้วยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่วัดจัดให้มีการปฏิบัติธรรม เช่น การฝึกบังคับควบคุมตนเอง การ ข่มใจ คิดให้รอบคอบก่อนทำ ฝึกฝนตนเองให้รู้จักข่มใจ อดทนต่อความไม่ได้ตั้งใจ เพื่อให้ตนเองได้ ความรู้ มีความสามารถ และได้สร้างเสริมความดีในตนเอง ในด้านนี้พระพุทธศาสนาจะมีบทบาท สำคัญในการเผยแพร่พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ถือเป็น การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของ สถานภาพ

1.3) ขันติ ความอดทน อดกลั้น ต่อความหนักและความร้ายแรงทั้งหลายในการแก้ไขความ รุนแรงเชิงสังคม มีเหตุผลต่อปัญหาทุกครั้งที่ พยายามควบคุมอารมณ์ไม่ให้อยู่เหนือเหตุและผลแห่ง ปัญหา นั้น ๆ เช่น ความรุนแรงต่อร่างกาย มีการใช้กำลังและ/หรืออุปกรณ์ใด ๆ เป็นอาวุธแล้ว มีผลทำ ให้ผู้ถูกรักษา บาดเจ็บต่อร่างกาย เช่น การตบ ผลัก ตี เตาะ ต่อย เป็นต้น จะต้องมียุติปัญญาในการ วางแผน รู้จักอดทนอดกลั้นต่อการดำเนินการตามแผน ไม่ตัดสินปัญหาใด ๆ ด้วยการใช้อารมณ์ในการ ติดตามและประเมินผล โดยไม่ยับยั้งขังใจ

1.4) จาคะ ความเสียสละ ความเผื่อแผ่ แบ่งปันตลอดถึงความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกันในการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม เช่น ความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความละเลย หรือทอดทิ้ง ไม่ได้รับการดูแลหรือเอาใจใส่ และได้รับการปกป้องคุ้มครองอย่างที่ควร รวมถึงการทอดทิ้งทางกาย เช่น การทอดทิ้งคนชรา จะต้องมีความน้ำใจให้ถูกที่ถูกเวลา เป็นผู้รู้จักกาลเทศะ ช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลัง ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ตนเองและผู้อื่น อาจจะมีศูนย์ช่วยเหลือรับบริจาคสิ่งของเครื่องใช้สำหรับคนชรา มีกิจกรรมสันตนาการที่ผ่อนคลายความตึงเครียด

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักทวารวาสธรรม 4 ดังแผนภาพที่ 4.1

รูปภาพที่ 4.1 แสดงองค์ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักทวารวาสธรรม 4 ด้านความรุนแรงเชิงสังคม

2) ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาวะ

2.1) สัจจะ ความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกันที่จะให้เกิดความไว้วางใจและเมตตาริฉัตรในการแก้ไขความรุนแรงเชิงสุขภาวะ เช่น ความรุนแรงในครอบครัว เป็นเรื่องส่วนตัวที่บุคคลภายนอกไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว การเข้าไปยุ่งเกี่ยวอาจจะเป็นการยุยงให้ครอบครัวแตกแยก จะเห็นว่าผู้ที่กระทำความรุนแรงมิได้รับการแทรกแซง หรือห้ามปรามอย่างจริงจังจากบุคคลอื่น ที่อยู่ร่วมครัวเรือน เพื่อนบ้าน ประชาชนในชุมชนที่อยู่อาศัย สาธารณชน ผู้ร่วมงานและผู้ร่วมอาชีพ ดังนั้น จะต้องมีความซื่อสัตย์จริงใจ ทำให้เพื่อนมนุษย์ในสังคมมีความสมบูรณ์ทั้งทางกาย จิตใจ ปัญญา เพิ่มโอกาสสร้างสุขในสังคมได้ระดับหนึ่ง ควรหลีกเลี่ยงไม่ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่คนสังคมนั้นรังเกียจและไม่ยอมรับ เป็นผู้รู้จักชุมชน

2.2) ทมะ การรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ช่มใจระงับความรู้สึกต่อเหตุกระทบรบกวนของกันและกัน รู้จักฝึกฝนปรับปรุงตน แก้ไขข้อบกพร่องปรับนิสัยและอัธยาศัยให้กลมกลืนประสานเข้าหากันได้ในการความรุนแรงเชิงสุขภาวะ ยกตัวอย่างกรณีสื่อที่ผลิตในรูปแบบต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การเรียนรู้ บุคคลอาจเรียนรู้การกระทำความรุนแรงจากสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ติดต่อกันนาน ๆ เข้าจนกลายเป็นค่านิยมหรือความชินชาที่รู้สึกว่าการกระทำนั้นเป็นเรื่องปกติธรรมดา ไม่เป็นความผิด

แต่อย่างไรก็ตาม โดยสามารถถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งได้ เช่น ความรุนแรงจากสื่อสิ่งพิมพ์ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ เป็นต้น จะต้องรู้จักฝึกตนเองให้เข้มจิตใจให้สงบไม่เลียนแบบพฤติกรรมจากสื่อ เพื่อแก้ไขปัญหา มีความอดทน ข่มใจตนเอง เพื่อความสุขของคนในครอบครัว เพื่อความสงบสุขของชุมชนและสังคมได้

2.3) ชั้นดี ความอดทน อดกลั้น ต่อความหนักและความร้ายแรงทั้งหลายในการแก้ไขความรุนแรงเชิงสุขภาพะ เมื่อต้องประสบความรุนแรงต่อจิตใจ ได้แก่ การมุ่งให้มีผลกระทบทางจิตใจ เกียรติยศ ศักดิ์ศรี และความรู้สึกนึกคิดอื่น ๆ ที่มีใช้ต่อร่างกายโดยตรง เช่น ทำให้เครียด วิตกกังวล อาย กระทั่งกระทบจิตใจ การที่สามีตีเมียหรือเสพยาเสพติดจนมีเงินมา ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ มักจะมีพฤติกรรมทุบตีและทำร้ายทางเพศที่รุนแรงกับภรรยาเสมอ จะต้องรู้วิธีแก้ไขอย่างสันติสุข มีความอดทน อดกลั้น รู้จักผ่อนปรนปัญหา แก้ไขสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งกับตนเองและผู้อื่นด้วยสติ รู้จักเป็นผู้รับฟังผู้อื่นด้วยเหตุและผล

2.4) จาคะ ความเสียสละ ความเอื้อเฟื้อ แบ่งปันตลอดถึงความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกันในการแก้ไขความรุนแรงเชิงสุขภาพะ จากสภาพปัญหาทางด้านสภาวะทางกายและทางจิต ซึ่งได้แก่ความเจ็บป่วยทางจิต เช่น ลักษณะนิสัยเฉพาะตัวของผู้ที่กระทำผิดที่เป็นคนอ่อนแอ มีความบกพร่องในบทบาททางเพศ มีความผิดปกติทางจิต มีความกดดันความคับข้องใจ หรือตกอยู่ในภาวะกดดันหรือตึงเครียดจากปัญหาทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในช่วงสภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำและมีรายได้น้อย สภาพที่อยู่อาศัยไม่ดี แออัด และความโดดเดี่ยวทางสังคม ทำให้เกิดความท้อแท้สิ้นหวังในชีวิต มีภาวะตึงเครียด ซึ่งอาจเป็นแรงผลักดันให้เกิดความรุนแรงขึ้นได้ รวมถึงความไม่พร้อมที่จะมีครอบครัว ส่งผลให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวได้เช่นกัน จะต้องมีการเสียสละความสุขส่วนตน เพื่อความสุขส่วนรวม ลดละความเห็นแก่ตัวเพื่อประโยชน์สุขของสังคม แบ่งปันทรัพย์ ปัจจัยอื่น ๆ ช่วยเหลือสังคมตามโอกาส

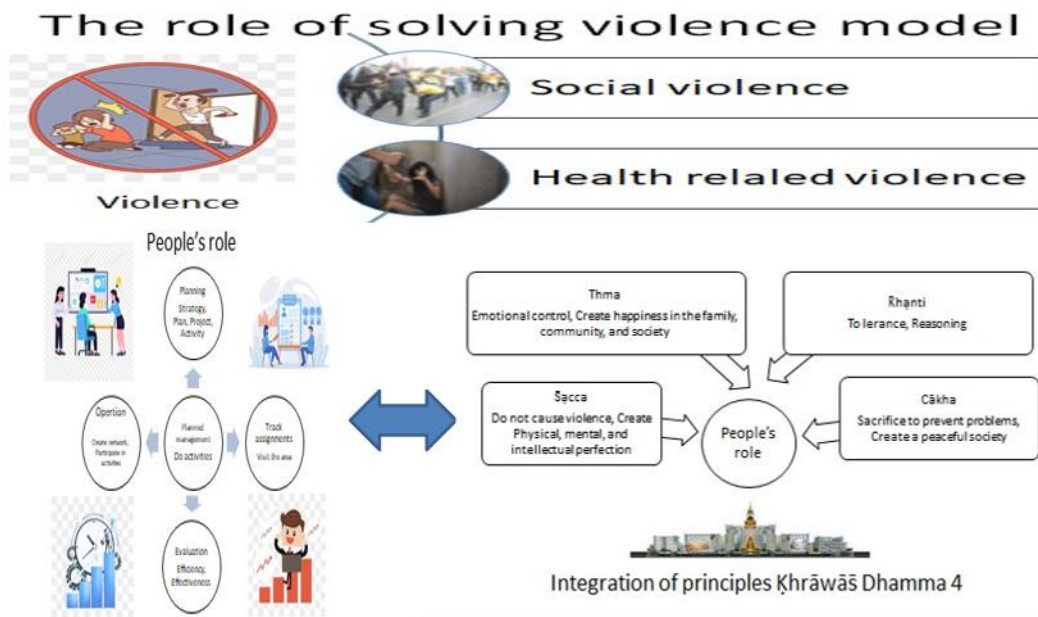
ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักฆราวาสธรรม 4 ดังแผนภาพที่ 4.2

รูปภาพที่ 4.2 แสดงองค์ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักฆราวาสธรรม 4 ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพะ

4.6.3 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร ที่เป็นองค์ความรู้ไปใช้ในการพัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักขรรวาสธรรม 4 ทำให้ได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักขรรวาสธรรม 4 ซึ่งผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยดังกล่าวมาสรุปเป็นความสัมพันธ์เชิงแผนภาพ ดังนี้

รูปภาพที่ 4.3 แสดงองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย
“รูปแบบบทบาทการแก้ไขปัญหความรุนแรง”

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักฆราวาสธรรม 4” นี้ มีประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรในชุมชนวัดม่วง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร โดยได้ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเปิดตารางสำเร็จของเกรจซี (Krejcie) และมอร์แกน (Morgan) จากบัญชีรายชื่อ จำนวน 38,793 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ในการวิจัยครั้งนี้ ยังมีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับตัวแทนของประชาชนในเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวนรวมทั้งสิ้น 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด ใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ซึ่งสามารถสรุปผลของการวิจัยตามข้อค้นพบได้ดังต่อไปนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ประชาชน เพศชาย ร้อยละ 66.50 อายุ 47 ปีขึ้นไป ร้อยละ 58.50 มีระดับการศึกษาปริญญาโท ร้อยละ 35.70 อาชีพรับราชการ ร้อยละ 44.50 มีรายได้ 35,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 33.50

5.1.2 ผลการวิเคราะห์บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร พบว่า บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร โดยรวมทั้ง 2 ด้าน อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.37$, $SD = .92$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร ด้านความรุนแรงเชิงสุภาพ อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.38$, $SD = .95$) รองลงมา คือ ด้านความรุนแรงเชิงสังคม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.36$, $SD = .92$)

5.1.3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระดับรายได้ ต่างกัน มีบทบาทการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักฆราวาสธรรม 4 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย ประชาชนที่มีบทบาทการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักฆราวาสธรรม 4 ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีระดับการศึกษาปริญญาโท มีอาชีพรับราชการ มีบทบาทโดยรวมทั้ง 2 ด้านในระดับน้อย โดยประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระดับรายได้ ต่างกัน มีบทบาทการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักฆราวาสธรรม 4 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

5.1.4 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหามบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ด้านความรุนแรงเชิงสังคม คือ ปัญหาด้านความรุนแรงเชิงสังคมในชุมชนที่อยู่อาศัย มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเป็นสาเหตุจะนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ ตามมา เช่น ความปลอดภัยด้านชีวิต และทรัพย์สิน ความยากจน มีปัญหาด้านสภาพแวดล้อม เช่น ฝุ่น น้ำเสีย ทำให้คุณภาพชีวิตย่ำแย่ ความเหลื่อมล้ำในองค์กร ความขัดแย้งทางความคิดเกิดขึ้นกับทุกชุมชน เช่น ความขัดแย้งเรื่องความคิดเห็นทางการเมืองและผลประโยชน์ไม่ลงตัวนำมาซึ่งความขัดแย้งในชุมชน ชุมชนขัดแย้งกันที่จอตรก การเลี้ยงชีพดำรงอยู่อย่างยากลำบากขึ้นในภาวะสถานการณ์โรคโควิดมีผลกระทบมากยิ่งขึ้น คนที่สร้างปัญหาขาดความอดทนอดกลั้น การทะเลาะวิวาท อารมณ์ร้อน มีปัญหาครอบครัว ขาดขันติคือความอดทน

แนวทางแก้ไขปัญหาความรุนแรงทางสังคมตามหลักฆราวาสธรรม 4 (ขันติ สัจจะ ทมะ จาคะ) จะต้องมีความอดทนต่อสภาพแวดล้อม และปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม หากมีโอกาสก็ให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม เช่น แนะนำแลกเปลี่ยนวิถีชีวิต การแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน แจ้งให้ทราบถึงส่วนงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไขร่วมกัน มองปัญหาให้ถ่องแท้ อดทน และให้อภัย ต้องอดทนต่อปัญหาที่เกิดขึ้น และขอความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งเอกชน ภาครัฐ รวมถึงตัวแทนของประชาชน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่ ร่วมกันหาทางแก้ไขโดยด่วน อาจจะต้องมีการอบรมและสั่งสอนเยาวชน เพื่อให้เชื่อฟังและเคารพกฎระเบียบของสังคมในหมู่ชนที่อยู่ร่วมกัน อาจทำให้ความรุนแรงมีน้อยเพราะประชาชนในหมู่บ้านเข้าวัดทำบุญสวดมนต์นำคำสอนทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการดำเนินชีวิต ขันติ คือ ให้ออดทน ต่อสิ่งที่มากระทบบางที่ไม่พอใจ ควรจะอดทน และ สัจจะ คือ ควรเป็นคนดีของสังคม มีคุณธรรม ช่วยกันสอดส่องดูแลชุมชนอย่างจริงจัง หากเกิดปัญหาความรุนแรง ควรใช้หลักความอดทน และ ทมะ การข่มใจ สามารถลดความรุนแรงลงได้ การได้รับฟังความจริงที่มีผลของความถูกต้องที่ตรงกันจะยุติปัญหา ซึ่งต้องมีความอดทนอดกลั้นต่ออารมณ์ทุกด้าน มีน้ำใจเพื่อแผ่เมตตา พยายามข่มจิตใจให้สงบเพื่องดความรุนแรงต่อเพื่อนมนุษย์ร่วมสังคม และจาคะ ความเสียสละช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลัง

2) ด้านความรุนแรงเชิงสภาวะ คือ ปัญหาด้านความรุนแรงเชิงสภาวะในชุมชน ความหวาดกลัวต่อความไม่มั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน การใช้ชีวิตที่กดดันจากปัญหารอบตัว เสี่ยงสุขภาพจิต ผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพทางกาย สุขภาวะของคนในชุมชนถูกลิดรอนจากพฤติกรรมของคนในชุมชน ภาวะทางเสียงอาจนำมาสู่การเสียสุขภาพจิตได้ บางครั้งขาดคนรับผิดชอบและระบบที่จะบริหารจัดการที่ดี

แนวทางแก้ไขปัญหา ความรุนแรงทางสังคมตามหลักฆราวาสธรรม 4 (ขันติ สัจจะ ทมะ จาคะ) ควรสร้างรั้วบ้านให้เกิดขึ้นในชุมชน คือ การมีเพื่อนบ้านที่เป็นมิตร ช่วยกันเป็นหูเป็นตา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่จะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ต้องมีการอบรมสั่งสอนด้านจิตใจ ด้านร่างกายและคุณธรรม เพื่อไม่ให้เป็นปัญหาของสังคม และองค์กรที่ท่านได้ปฏิบัติงานอยู่ด้วยการอาศัยหลักธรรมแห่งความเกื้อกูลหรือมีจิตอาสาการอยู่ร่วมกันด้วยหลักเมตตา นำพาสังคมผ่านความยากลำบากไปได้ ต้องรู้อดทน ข่มใจ และเรียนรู้ที่จะอยู่อย่างปลอดภัยใช้หลักโยนิโสมนสิการทุกครั้ง ต้องมีจาคะ คือ เสียสละ พยายามอุทิศตน เพื่อประโยชน์และความสุขแก่คนอื่น ควรรู้จักเสียสละแบ่งปันเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เน้นหลักความซื่อสัตย์ ความจริงใจซื่อตรง ฝึกการอบรมงานไม่ข่มเหงผู้อื่น การฝึกจิตใจรักษา

น้ำใจผู้อื่น ควบคุมอารมณ์นิสัยที่ติงาม ตามหลักแห่งความอดทนและไม่เป็นคนท้อแท้มีความขยัน ฝึกฝนแก้ไขอยู่เสมอด้วยปัญญาที่มีน้ำใจจิตใจดีอาสา จาคะเป็นพุทธธรรมเลิศล้ำจริง ๆ ควรทำความเข้าใจ ให้ความรู้ จัดกิจกรรมให้มากขึ้น เพื่อสร้างความสามัคคี ใ้หน่วยงานภาครัฐช่วยเหลือ ต้องพัฒนาตนให้อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงมีความซื่อสัตย์สุจริตหมั่นฝึกฝนตนเองให้มีความอดทน เสียสละ การปลูกจิตสำนึกตั้งแต่เด็ก ฝึกให้มีความอดทน และรับผิดชอบต่อส่วนรวมและสังคม ทำให้ทราบถึงผลที่ใช้ความรุนแรงว่ามีข้อเสียหลายมากเพียงไร

5.1.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่มีคำถาม กำหนดไว้ชัดเจน เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรง ทางสังคมตามหลักขรรวาศธรรม 4 ในพื้นที่ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักขรรวาศธรรม 4 จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับตัวแทนของ ประชาชนในเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวนรวมทั้งสิ้น 8 คน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นปัญหาที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้มีดังนี้

1. สัจจะ ความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกัน ใ้พยายามเข้าใจ และเห็นอกเห็นใจฝ่ายที่เป็น คู่กรณี หลีกเลี่ยงปัจจัยที่อาจก่อให้เกิดความรุนแรง เช่น การดื่มสุรา การคบชู้ เล่นการพนัน การทะเลาะเบาะแว้ง เป็นต้น

2. ทมะ การรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ข่มใจระงับความรู้สึกต่อเหตุบกพร่องของกัน และกัน รู้จักฝึกฝนปรับปรุงตน ใ้รักษาระดับอารมณ์ พยายามรักษาระดับเสียงใ้ราบเรียบ และสงบ ระมัดระวังการพูดจาของตน พยายามใ้เรื่องที่พูดกันนั้นเป็นเรื่องเบา ๆ หรือพยายามใ้ใช้อารมณ์ขัน ใ้ช่วย

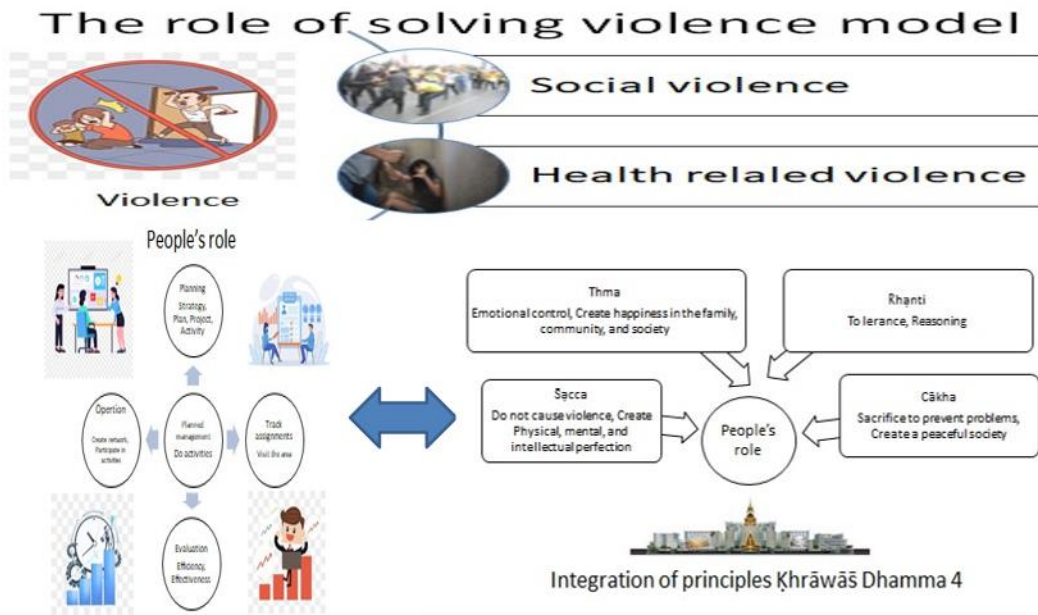
3. ขันติ ความอดทน อดกลั้น ต่อความหนักและความร้ายแรงทั้งหลาย ใ้พยายามอยู่ ในภาวะควบคุมความโกรธของตนเองเสมอ

4. จาคะ ความเสียสละ ความเผื่อแผ่ แบ่งปันตลอดถึงความมีน้ำใจเอื้อใ้ต่อกัน ช่วยหาทางออกใ้ฝ่ายที่เป็นคู่กรณี พาผู้บาดเจ็บไปรับการรักษาจากแพทย์ ควรมีการไกล่เกลี่ย ประนีประนอมกัน และที่สำคัญใ้รู้จักการใช้คำขอโทษ และการใ้ภัย

สรุปได้ว่า จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับตัวแทนของประชาชนในเขตบางแค กรุงเทพมหานคร จะต้องบูรณาการหลักขรรวาศธรรม 4 มาพัฒนาบทบาทการแก้ไขความรุนแรงทางสังคม คือ สัจจะ ความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกัน ทมะ การรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ ขันติ ความอดทน อดกลั้น จาคะ ความเสียสละ ความเผื่อแผ่ แบ่งปัน ต่อความรุนแรงทั้งทางด้านสังคม และความรุนแรงเชิงสุภาพ

5.1.6 รูปแบบบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร

จากผลการวิจัยเรื่อง บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร สามารถนำเสนอรูปแบบการพัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักฆราวาสธรรม 4 ดังนี้

รูปภาพที่ 5.1 The role of solving violence model

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

5.2.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร
พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระดับรายได้ ต่างกัน มีบทบาทการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักฆราวาสธรรม 4 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะในสังคมไทยที่ปรากฏในความแตกต่างระหว่างคนจนคนรวย หรือระหว่างเมืองกับชนบท และโครงสร้างทางสังคมมิติอื่น ๆ เช่น ศาสนาวัฒนธรรม และเพศสภาพ เป็นต้น การแบ่งสรรบทบาทหน้าที่ของคนในสังคม เช่น ระหว่างชายหญิง ถูกมองว่า เป็นไปโดยสอดคล้องกับ ลักษณะทางชีวภาพของคน คำอธิบายเช่นนี้ ทำให้คนในสังคมมองไม่เห็นการเอาใจเอเปรียบ หรือความรุนแรงเชิงโครงสร้างหลายรูปแบบของคนในสังคมดูจะเลือกมองเห็น หรือจัดว่าปรากฏการณ์หรือการกระทำ บางประเภทเป็นความรุนแรงและมองข้ามหรือมองไม่เห็นความรุนแรงอีกหลายประเภท เป็นที่คาดหวังจากคนอื่น ๆ ว่าจะต้องปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ การกระทำที่ปฏิบัติจริง ย่อมขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้น สถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการแสดงบทบาทในการวางแผน การดำเนินการ การจัดการตามแผน การกำกับ และการติดตาม เกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชน ซึ่งอาจเป็นสภาพแวดล้อมธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทาง

สังคม ซึ่งไม่สอดคล้องกับ **พระครูสังฆรักษ์แดนชัย อภิขโย** (2564 : 24-25) ศึกษาเรื่อง การใช้หลักขรรวาศธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลสิงห์พระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีการใช้หลักขรรวาศธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีการใช้หลักขรรวาศธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในเขตเทศบาลตำบลสิงห์พระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2.2 การศึกษาวิเคราะห์บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนมีบทบาทเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชน โดยรวมทั้ง 2 ด้าน อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องจากการใช้ความรุนแรง มีผลกระทบจากการสื่อสารต่าง ๆ และการขาดการควบคุมในสังคม ปัจจัยด้านสังคมนับว่ามีบทบาทสำคัญในการเกิดพฤติกรรมรุนแรง เพราะในการพิจารณาพฤติกรรมรุนแรงไม่สามารถมองเฉพาะผลลัพธ์ของการเกิดพฤติกรรม หรือให้การดูแลรักษาเฉพาะพฤติกรรม ซึ่งการสูญเสียกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมในปัจจุบัน ความสนใจในศาสนาลดน้อยมาก การขาดหลักคุณธรรม ศีลธรรม ทำให้สูญเสียหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจผู้ที่ไม่เคยรู้จักขอร้อง ไม่สนใจกฎเกณฑ์ทางศีลธรรม ไม่สนใจศาสนาและวัฒนธรรม ไม่รู้จักเคารพสูงต่ำก็จะสนใจแต่ความคิดของตนเองเอาตัวเองเป็นใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับ **พระอธิการสุรศักดิ์ สุขุมมาโลและอนุวัต กระสังข์** (2562) ศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเพื่อลดปัญหาความรุนแรงในสังคมไทย ผลการศึกษาพบว่า ประเทศไทยนั้นเป็นสังคมหนึ่งซึ่งยอมรับพระพุทธศาสนา และได้รับการหล่อหลอมจากหลักธรรม คำสอนในพระพุทธศาสนามายาวนาน วิถีชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่ตั้งแต่กำเนิดจนถึงตาย จึงเกี่ยวโยงสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับพระพุทธศาสนา แต่เมื่อสังคมโลกเปิดกว้างขึ้นทั้งในด้านสื่อสารมวลชน เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่นำไปให้สังคมไทยเข้าไปสู่กระแสแห่งยุคโลกาภิวัตน์ จึงเห็นได้ว่าสังคมไทยในปัจจุบันพบปัญหาพฤติกรรมความรุนแรงของคนในสังคมเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นเด็กวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ และคนสูงอายุ ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยในปัจจุบันเกิดขึ้นจากปัจจัยทางสังคมหลายอย่างไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางครอบครัว สภาพแวดล้อม และเศรษฐกิจ ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้อาจเพราะคนในสังคมเอาเวลาส่วนใหญ่ให้ไปกับการทำงาน หรืออาจจะเกิดจากการที่ยุคปัจจุบันเราใช้อินเตอร์เน็ตกันอย่างแพร่หลายทำให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมความรุนแรงได้ ไม่ว่าจะปัญหาอะไรเกิดขึ้นสังคมไทยในอดีตจนถึงปัจจุบันคนไทยจะหันหน้าเข้าหาพระพุทธศาสนาเพื่อนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาขัดเกลาจิตใจทำให้จิตใจสงบ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาอาจมีส่วนสำคัญในการลดปัญหาความรุนแรงได้ และสอดคล้องกับ**วิชัย รูปขำดี** (2554) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคม ผลการศึกษาพบว่า ความรุนแรง ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยปัจจุบัน นับว่ามีขอบข่ายเชิงปรากฏการณ์ที่แผ่กว้าง หลายเรื่องมีแนวโน้มที่รุนแรงและหลากหลายรูปแบบมากขึ้น อันจะนำมาซึ่งการดำเนินงานแก้ไขที่กว้างขวาง ต้องการหน่วยงาน สถาบัน และองค์กรเข้ามาร่วมดำเนินงานอย่างหลากหลายรูปแบบด้วยเช่นกัน โดยมีการผสมบทบาทหน้าที่กันอย่างเป็นระบบและจริงจังกล่าวคือความรุนแรงเป็นผลจากความขัดแย้ง โดยมีปัจจัยด้านทัศนคติและพฤติกรรมระดับบุคคล ภายใต้ความสัมพันธ์เชิง

โครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง ความรุนแรงจึงปรากฏให้เห็นตั้งแต่ระดับตัวบุคคล เช่น การฆ่าตัวตาย ระดับระหว่างบุคคล เช่น ความรุนแรงในครอบครัวระดับระหว่างกลุ่ม เช่น การยกพวกตีกันของนักเรียนอาชีวะ และการชิงมอเตอร์ไซค์ของกลุ่มวัยรุ่น ระดับกลุ่มการเมือง เช่น การเก็บหัวคะแนนในช่วงเลือกตั้ง ระดับกลุ่มทางสังคม เช่น การกระทำรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ระดับกลุ่มฝูงชน เช่น ความรุนแรงจากการเดินขบวนเรียกร้องการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ไปจนถึงระดับระหว่างประเทศกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น การปะทะกันทางทหารบริเวณชายแดนที่มีปัญหา เป็นต้น ภายใต้สถานการณ์เช่นนี้ หากมองเป็นเรื่องปกติที่เป็นมามากใช้กลไกเดิมที่รับผิดชอบทำหน้าที่ดำเนินการแก้ไขไป อันได้แก่ รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ปฏิบัติอยู่แล้ว แต่หากมองเป็นเรื่องวิกฤตก็จำเป็นต้องใช้กลไกใหม่ ๆ หรือใช้กลไกที่มีอยู่เดิมในลักษณะใหม่ ๆ องค์กรปกครองส่วนประชาชนที่มีร่องรับอยู่ทุกพื้นที่ทั่วประเทศ จึงเป็นกลไกสำคัญที่ควรได้รับการเสริมสร้างบทบาท และพัฒนาขีดความสามารถทั้งโดยศักยภาพขององค์กรเอง และโดยการเชื่อมโยงกับชุมชนและประชาสังคม ทั้งนี้เพื่อช่วยเสริมแรงให้แก่ทั้งรัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ที่อยู่ห่างไกลตามไม่ทันกับขนาดและความรุนแรงของปัญหาที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องความรุนแรงทางสังคมในกรณีการแก้ไขเกี่ยวกับความรุนแรงนี้ อาจกล่าวได้ว่าสถาบันพระปกเกล้า ได้นำร่องด้านการสนับสนุนส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนประชาชนคิดค้นหาวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อลดหรือขจัดความรุนแรงอันเกิดจากความขัดแย้ง โดยการกำหนดประเภทรางวัลขึ้นใหม่อีก 2 ประเภทคือ 1) รางวัลด้านการเสริมสร้างสันติสุขและสมานฉันท์ และ 2) รางวัลด้านการเสริมสร้างเครือข่ายรัฐ เอกชน และประชาสังคม ให้แก่องค์กรปกครองส่วนประชาชนที่มีผลงาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 เป็นต้นมา

แยกอภิปรายเป็นรายด้านคือ ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ ด้านความรุนแรงเชิงสังคม มีดังนี้

1) ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ พบว่า ประชาชนมีบทบาทเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชน ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องจากความหวาดกลัวต่อความไม่มั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน มีปัญหาในครอบครัว การทะเลาะวิวาทในครอบครัว ความเครียดของการเป็นบิดามารดา การใช้ชีวิตที่กดดันจากปัญหาครอบครัว เสียสุขภาพจิต มีปัญหาสุขภาพทางกาย สุขภาวะของคนในชุมชนถูกลิดรอนจากพฤติกรรมของคนในชุมชน ภาวะทางเสียงอาจนำมาสู่การเสียสุขภาพจิตได้ บางครั้งขาดคนรับผิดชอบและระบบที่จะบริหารจัดการที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ โกลด์ วังศ สวรรค (2543 : 34-36) ว่า ความรุนแรงของปัญหาที่เกิดจากการใช้ความรู้สึกและรสนิยมส่วนตัวเป็นหลักมากกว่าที่จะขึ้นอยู่กับการดูจากสถิติ ไม่มีการสำรวจหาข้อมูลทำการวิจัย การที่มีปัญหาสังคมเกิดขึ้น แสดงว่าคนในสังคมไม่เคารพเชื่อฟังกฎเกณฑ์บางอย่าง และเมื่อมีบุคคลหนึ่งเกิดความรู้สึกในเรื่องใดขึ้นมา ก็จะทำให้ปัญหาเล็กน้อยกลายเป็นปัญหาใหญ่และสร้างบรรทัดฐานของสังคมขึ้นมาโดยคำนึงถึงความเสมอภาคของบุคคลเป็นหลัก การเกิดปัญหาสังคม ไม่ใช่จะดูเฉพาะแต่ว่ามีบุคคลบางส่วนได้รับความกระทบกระเทือนเท่านั้น แต่ยังคงดูปัญหาอื่น ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ปัญหาเด็กขาดความอบอุ่น ปัญหาเด็กกระทำผิด เป็นต้น เป็นการแสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวของครอบครัวและสังคมที่มีต่อระดับความเปราะบางของมนุษย์ และสอดคล้องกับ **จินตนา วัชรสินธุ์และคณะ** (2561 : 159) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรุนแรงในครอบครัวของเด็กวัยเรียน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านประวัติความรุนแรงในครอบครัวด้านวาจา ประวัติการทะเลาะวิวาทใน

ครอบครัว และความเครียดของการเป็นบิดามารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับความรุนแรงในครอบครัวของเด็กวัยเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=.19, p<.01$; $r=.23, p<.05$ และ $r=.19, p<.01$ ตามลำดับ) ส่วนปัจจัยด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวและการสื่อสารในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำกับความรุนแรงในครอบครัวของเด็กวัยเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=-.35, p<.01$ และ $-.20, p<.01$)

2) ด้านความรุนแรงเชิงสังคม พบว่า ประชาชนมีบทบาทเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชน ด้านความรุนแรงเชิงสังคม อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนมีบทบาทในการวางแผนเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคมน้อย เพราะปัจจัยเงื่อนไขในการถูกระงับความรุนแรงนั้น มีทั้งเงื่อนไขที่ทำให้เกิดความรุนแรง และเงื่อนไขที่ทำให้ความรุนแรงซ้ำแล้วซ้ำอีก สำหรับแนวทางในการพัฒนาและการบูรณาการความร่วมมือนั้น ควรพัฒนาบทบาทด้านการป้องกัน ปราบปราม ซึ่งสอดคล้องกับ ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2546 : 139) โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และการร่วมมือรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง และสอดคล้องกับ ธีรวุฒิ นิลเพ็ชร และกัญญ์ฐิตา ศรีภา (2562 : 236-237) ศึกษาเรื่อง สภาพการณ์ความรุนแรงในครอบครัวและการพัฒนาบทบาทหน้าที่ของตำรวจในการรับมือปัญหาความรุนแรง: ศึกษาเฉพาะกรณีกองบังคับการตำรวจนครบาล 9 ผลการวิจัยพบว่า เงื่อนไขที่ทำให้เกิดความรุนแรง และเงื่อนไขที่ทำให้ความรุนแรงซ้ำแล้วซ้ำอีก สำหรับแนวทางในการพัฒนาบทบาทตำรวจและการบูรณาการความร่วมมือนั้น ควรพัฒนาบทบาทตำรวจใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริการ สอบสวน และดำเนินคดี 2) ด้านการป้องกัน ปราบปราม 3) การรณรงค์ป้องกันปัญหา 4) การพิจารณาหน่วยเฉพาะคดีความรุนแรงในครอบครัว และ 5) การพัฒนาด้านการศึกษาและฝึกอบรมให้กับตำรวจ ในส่วนการบูรณาการความร่วมมือนั้น ควรส่งเสริมการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานเครือข่าย การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในชุมชน และ ส่งเสริมการบูรณาการความร่วมมือด้านการศึกษาและสังคม

5.2.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระดับรายได้ ต่างกัน มีบทบาทการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักฆราวาสธรรม 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก ประชาชนส่วนใหญ่เป็นคนต่างถิ่นที่มาอาศัยเพื่อประกอบอาชีพ ประชาชนบางส่วนเมื่อมีความมั่นคงในอาชีพจึงได้ซื้อบ้านอยู่อาศัยถาวร สำหรับประชาชนบางส่วนก็เช่าที่อยู่อาศัยในชุมชน เป็นประชากรแฝงในชุมชน จึงทำให้มีบทบาทในชุมชนน้อย และจากสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้ต้องเร่งรีบ แข่งขัน กันทุก ๆ ด้าน จึงทำให้ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระดับรายได้ ต่างกัน มีบทบาทการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักฆราวาสธรรม 4 แตกต่างกัน

5.2.4 ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหามหาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร พบว่า

ด้านความรุนแรงเชิงสังคม มีปัญหาด้านความรุนแรงเชิงสังคมในชุมชนที่อยู่อาศัย มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเป็นสาเหตุจะนำปัญหาด้านอื่น ๆ ตามมา เช่น ความปลอดภัยด้านชีวิตและทรัพย์สิน ความยากจน มีปัญหาด้านสภาพแวดล้อม เช่น ฝุ่น น้ำเสีย ทำให้คุณภาพชีวิตย่ำแย่ ความเหลื่อมล้ำในองค์กร ความขัดแย้งทางความคิดเกิดขึ้นกับทุกชุมชน เช่น ความขัดแย้งเรื่องความคิดเห็นทางการเมืองและผลประโยชน์ไม่ลงตัวนำมาซึ่งความขัดแย้งในชุมชน ชุมชนขัดแย้งกันที่จอดรถ

การเลี้ยงชีพดำรงอยู่อย่างยากลำบากขึ้นในภาวะสถานการณ์โรคโควิดมีผลกระทบมากยิ่งขึ้น คนที่สร้างปัญหาขาดความอดทนอดกลั้น การทะเลาะวิวาท อารมณ์ร้อน มีปัญหาครอบครัว ขาดขันติคือไม่มีความอดทน ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข จึงควรมีความอดทนต่อสภาพแวดล้อม และปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม หากมีโอกาสก็ให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม เช่น แนะนำแลกเปลี่ยนวิถีชีวิต การแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน แจ้งให้ทราบถึงส่วนงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไขร่วมกัน มองปัญหาให้ถ่องแท้ อดทน และให้อภัย ต้องอดทนต่อปัญหาที่เกิดขึ้น และขอความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งเอกชน ภาครัฐ รวมถึงตัวแทนของประชาชน สส. ในพื้นที่ ร่วมกันหาทางแก้ไขโดยด่วน อาจจะต้องมีการอบรมและสั่งสอนเยาวชน เพื่อให้เชื่อฟังและเคารพกฎระเบียบของสังคมในหมู่ชนที่อยู่ร่วมกัน อาจทำให้ความรุนแรงมีน้อย เพราะประชาชนในหมู่บ้านเข้าวัดทำบุญสวดมนต์นำคำสอนทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการดำเนินชีวิต ขันติ คือ ให้อดทน ต่อสิ่งที่มากระทบบางที่ไม่พอใจ ควรจะอดทน และ สัจจะ คือ ควรเป็นคนดีของสังคม มีคุณธรรม ช่วยกันสอดส่องดูแลชุมชนอย่างจริงจัง หากเกิดปัญหาความรุนแรง ควรใช้หลักความอดทน และ ทมะ การข่มใจ สามารถลดความรุนแรงลงได้ การได้รับฟังความจริงที่มีผลของความถูกต้องที่ตรงกันจะยุติปัญหา ซึ่งต้องมีความอดทนอดกลั้นต่ออารมณ์ทุกด้าน มีน้ำใจเพื่อแผ่เมตตา พยายามข่มจิตใจให้สงบเพื่องดความรุนแรงต่อเพื่อนมนุษย์ร่วมสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ **พระอธิการสุรศักดิ์ สุขุมโลและอนุวัต กระสังข์ (2562)** ศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเพื่อลดปัญหาความรุนแรงในสังคมไทย ผลการศึกษาพบว่า ประเทศไทยนั้นเป็นสังคมหนึ่งซึ่งยอมรับพระพุทธศาสนา และได้รับการหล่อหลอมจากหลักธรรม คำสอนในพระพุทธศาสนามายาวนาน วิถีชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่ตั้งแต่กำเนิดจนถึงตาย จึงเกี่ยวโยงสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับพระพุทธศาสนา แต่เมื่อสังคมโลกเปิดกว้างขึ้นทั้งในด้านสื่อสารมวลชน เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่นำพาให้สังคมไทยเข้าไปสู่กระแสแห่งยุคโลกาภิวัตน์ จึงเห็นได้ว่าสังคมไทยในปัจจุบันพบปัญหาพฤติกรรมความรุนแรงของคนในสังคมเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นเด็กวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ และคนสูงอายุ ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยในปัจจุบันเกิดขึ้นจากปัจจัยทางสังคมหลายอย่างไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางครอบครัว สภาพแวดล้อม และเศรษฐกิจ ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้อาจเพราะคนในสังคมเอาเวลาส่วนใหญ่ให้ไปกับการทำงาน หรืออาจจะเกิดจากการที่ยุคปัจจุบันเราใช้อินเตอร์เน็ตกันอย่างแพร่หลายทำให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมความรุนแรงได้ ไม่ว่าจะปัญหาอะไรเกิดขึ้นสังคมไทยในอดีตจนถึงปัจจุบันคนไทยจะหันหน้าเข้าหาพระพุทธศาสนาเพื่อนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาขัดเกลาจิตใจทำให้จิตใจสงบ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาอาจมีส่วนสำคัญในการลดปัญหาความรุนแรงได้

ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ คือ ปัญหาด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพในชุมชน ความหวาดกลัวต่อความไม่มั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน การใช้ชีวิตที่กดดันจากปัญหาครอบครัว เสี่ยงสุขภาพจิต ผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพทางกาย สุขภาวะของคนในชุมชนถูกลิดรอนจากพฤติกรรมของคนในชุมชน ภาวะทางเสี่ยงอาจนำมาสู่การเสียสุขภาพจิตได้ บางครั้งขาดคนรับผิดชอบและระบบที่จะบริหารจัดการที่ดี ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา การมีเพื่อนบ้านที่เป็นมิตร ช่วยกันเป็นหูเป็นตา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่จะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ต้องมีการอบรมสั่งสอนด้านจิตใจ ด้านร่างกายและคุณธรรม เพื่อไม่ให้เป็นปัญหาของสังคม และองค์กรที่ท่านได้ปฏิบัติงานอยู่ด้วยการอาศัยหลักธรรม

แห่งความเกื้อกูลหรือมีจิตอาสาการอยู่ร่วมกันด้วยหลักเมตตา นำพาสังคมผ่านความยากลำบากไปได้ ต้องรู้อดทน ช่มใจ และเรียนรู้ที่จะอยู่อย่างปลอดภัย ต้องมีจาคะ คือ เสียสละ พยายามอุทิศตน เพื่อประโยชน์และความสุขแก่คนอื่น ควรรู้จักเสียสละแบ่งปันเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เน้นหลักความซื่อสัตย์ ความจริงใจซื่อตรง ฝึกการอบรมงานไม่ข่มเหงผู้อื่น การฝึกจิตใจรักษาหัวใจผู้อื่น ควบคุมอารมณ์นิสัยที่ติงาม ตามหลักแห่งความอดทนและไม่เป็นคนท้อแท้มีความขยันฝึกฝนแก้ไขอยู่เสมอ ด้วยปัญญาที่มีน้ำจิตน้ำใจจิตอาสา จาคะเป็นพุทธธรรมเลิศล้ำจริง ๆ ควรทำความเข้าใจ ให้ความรู้ จัดกิจกรรมให้มากขึ้น เพื่อสร้างความสามัคคี ให้หน่วยงานภาครัฐช่วยเหลือ ต้องพัฒนาตนให้อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงมีความซื่อสัตย์สุจริตหมั่นฝึกฝนตนเองให้มีความอดทน เสียสละ การปลูกจิตสำนึกตั้งแต่เด็ก ฝึกให้มีความอดทน และรับผิดชอบต่อส่วนรวมและสังคม ทำให้ทราบถึงผลที่ใช้ ความรุนแรงว่ามีข้อเสียหายมากเพียงไร ซึ่งสอดคล้องกับ **รัฐวิชัย อริยพัชฌ์พลและคณะ (2563)** ศึกษาเรื่อง การแก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของไทย พบว่า ปัญหาและการแก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว 1) ด้านกายภาพ การที่ผู้ชายทำร้ายผู้หญิง เนื่องจากโครงสร้างอำนาจ ควรแก้ปัญหาโดยการรณรงค์เพิ่มความรู้เกี่ยวกับความรุนแรงเริ่มตั้งแต่ในครอบครัว 2) ด้านเพศ การล่วงละเมิดต่อร่างกาย การล่วงละเมิดทางเพศสภาพ ควรแก้ปัญหาโดยการให้ความรู้แก่เด็ก ในเรื่องสำคัญที่ละเอียดอ่อน เช่น เพศ และควรปรับเปลี่ยนกฎหมายให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคม 3) ด้านจิตใจ การดูค่าใช้อำนาจทำร้ายจิตใจ ควรแก้ปัญหาโดยการสร้างค่านิยมที่ดีตั้งแต่เด็ก ปลูกฝังการทำความดีให้เด็กตั้งแต่ในโรงเรียน 4) ด้านสภาพการเงิน เกิดจากครอบครัวที่ยากจน การไม่ได้รับการเลี้ยงดูตามอัตภาพ ควรแก้ปัญหาโดยการสนับสนุนการสร้างอาชีพ การจัดหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำตลอดจนการสร้างเครือข่ายส่งเสริมสินค้าชุมชน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดกลยุทธ์ การแก้ปัญหาความรุนแรงได้ 5 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายการพัฒนาสตรี 2) กลยุทธ์การพัฒนาตนเอง 3) กลยุทธ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาครอบครัว 4) กลยุทธ์การส่งเสริมพัฒนาชุมชนและสังคม 5) กลยุทธ์การพัฒนา และการบังคับใช้กฎหมาย

5.2.5 การศึกษาวิเคราะห์บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานครจากแบบสัมภาษณ์ พบว่า ควรหลีกเลี่ยงปัจจัยที่อาจก่อให้เกิดความรุนแรง รู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ข่มใจระงับความรู้สึกต่อเหตุบกพร่องของกันและกัน รู้จักฝึกฝนปรับปรุงตน ให้รักษาระดับอารมณ์ พยายามรักษาระดับเสียงให้ราบเรียบ และสงบ ระมัดระวังการพูดจาของตน พยายามให้เรื่องที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องเบา ๆ หรือพยายามใช้อารมณ์ขันเข้าช่วย อดทนอดกลั้น ต่อความหนักและความร้ายแรงทั้งหลาย ให้พยายามอยู่ในภาวะควบคุมความโกรธของตนเองเสมอ ต้องมีความเสียสละ เผื่อแผ่ แบ่งปันตลอดถึงความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกัน ช่วยหาทางออกให้ฝ่ายที่เป็นคู่กรณี พาผู้บาดเจ็บไปรับการรักษาจากแพทย์ มีการไกล่เกลี่ยประนีประนอมกัน และที่สำคัญให้รู้จักการใช้คำขอโทษ และการให้อภัย ซึ่งสอดคล้องกับ **พระครูสังฆรักษ์แดนชัย อภิขโย (2564 : 24-25)** ศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมาธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความเสียสละ มีน้ำใจแบ่งปันให้ผู้อื่น ทำให้เราได้ดำรงชีวิตอยู่ได้ และยังได้รับการยอมรับจากสังคมที่เราอยู่ด้วย ให้รู้จักอดกลั้น อดทนแล้วจะสามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างปกติสุข ให้มีการควบคุมสมาธิ และจิตใจก็สามารถทำให้เราดำรงชีวิตได้ และเพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ ต้องพัฒนาหลาย ๆ ด้าน ประกอบกัน เช่น

นิสัย การมีความสัมพันธ์ที่มีต่อผู้อื่น การเอาใจเขามาใส่ใจเรา และสอดคล้องกับ **วิชัย รูปขำดี (2554)** ศึกษาเรื่อง บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคม ผลการศึกษาพบว่า ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยปัจจุบัน นับว่ามีขอบข่ายเชิงปรากฏการณ์ที่แผ่กว้าง หลายเรื่องมีแนวโน้มที่รุนแรงและหลากหลายรูปแบบมากขึ้น อันจะนำมาซึ่งการดำเนินงานแก้ไขที่กว้างขวาง ต้องการหน่วยงาน สถาบัน และองค์กรเข้ามาร่วมดำเนินงานอย่างหลากหลายรูปแบบด้วยเช่นกัน โดยมีการประสานบทบาทหน้าที่กันอย่างเป็นระบบและจริงจัง และสอดคล้องกับ **พระมหาศิวรินทร์ เปมสีโล (ตั้งคำ) และคณะ (2561)** ศึกษาเรื่อง การบูรณาการหลักขรราวาสธรรมกับการปฏิบัติตนของครอบครัวไทยยุคไทยแลนด์ 4.0 ผลการศึกษาพบว่า การนำหลักขรราวาสธรรมปลูกฝังกับการปฏิบัติในครอบครัว การใช้ตัวกลั่นกรองผ่านทางกาย จิต ปัญญา และสังขมเป็นตัวเชื่อม การสร้างกรอบในการยึดถือธรรมโดยใช้ศีลธรรม (เน้นปฏิบัติ) คุณธรรม (เน้นจิตใจ) และจริยธรรม (เน้นความรู้) ฝึกปฏิบัติจนนำไปสู่การพัฒนาด้านรู้เท่าทัน (รู้จักตนเอง) ปฏิบัติถูกต้อง (ทักษะชีวิต) ตั้งมั่นอยู่ในความดี (ละอายบาปทั้งปวง) และมีสุขภาวะที่ดี (สุขแท้) เพื่อเกิดการพัฒนาทั้งทางร่างกายและจิตใจ แกนแท้ของหลักปฏิบัติตนโดยใช้หลักขรราวาสธรรมกับการปฏิบัติตนสู่ความดีงาม และพัฒนาตนสู่ความเจริญแก่ครอบครัว

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบ (Fact Findings) จากการวิจัยและการอภิปรายผลดังกล่าวมาแล้ว สามารถสรุปผลเป็นข้อเสนอแนะ โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย สามารถนำเสนอข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) ผู้นำชุมชนต้องเสนอหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดให้มีการถ่ายทอดความรู้ เนื่องจากเป็นกฎหมายออกใหม่ คนทั่วไปยังไม่รับรู้ขาดความเข้าใจ และยังไม่เห็นประโยชน์
- 2) สำนักงานเขต ควรกำหนดเป็นยุทธศาสตร์มาตรฐานการ แผนงาน โครงการ และกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงประเภทและรูปแบบต่าง ๆ ในพื้นที่รับผิดชอบแล้วขับเคลื่อนการปฏิบัติให้เกิดผล
- 3) สำนักงานเขตควรมีการเสริมสร้างเครือข่าย รัฐ เอกชน วัด และประชาสังคม

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป

จากผลการวิจัย สามารถนำเสนอข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) ควรวิจัยเรื่อง “กลวิธีเฉพาะที่ใช้เพื่อแก้ปัญหาการเผชิญหน้าของประชาชน : กรณีปัญหาความรุนแรงทางสังคม”
- 2) ควรวิจัยเรื่อง “บทบาทขององค์กรที่มีต่อปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร”
- 3) ควรวิจัยเรื่อง “การจัดหลักสูตรการป้องกันความรุนแรงในชุมชน เขตกรุงเทพมหานคร”

บรรณานุกรม

ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ข้อมูลทุติยภูมิ

1) หนังสือ

- โกศล วงศสุวรรณ. (2543). **ปัญหาสังคมไทย**. พิมพ์ลักษณ์. กรุงเทพมหานคร : รวมสาส์น (1997).
- จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ. (2552). **สังคมวิทยา (Sociology)**. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชลาลัย กันมินทร์. (2562). **ความรุนแรงในครอบครัว: ปัญหาและแนวทางป้องกัน**. งานประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2562. ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต. ปทุมธานี.
- ชื่นฤทัย กาญจนจิตตรและคณะ. (2552). **การศึกษาคุณภาพชีวิตคนทำงานในภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยประชากรและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล.
- เทพพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ. (2529). **พฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2543). **การบริหารเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธีรศักดิ์ อุ่่นอารมณฺ์เลิศ. (2549). **เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา : การสร้างและการพัฒนา**. นครปฐม. ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประกอบ กรรณสูตร. (2542). **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.
- ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์. (2523). **ระบบบริหารการศึกษาไทย**. สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์., กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2543). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย .
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2544). **พุทธธรรมฉบับปรับปรุงและขยายความ**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพ มหานคร. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระอธิการสุรศักดิ์ สุขุมโกล และอนันต์ กระสังข์. (2562). **ชายไทยกับความศรัทธาการบวชในพระพุทธศาสนา**. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 3 หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พุทธทาสภิกขุ. (2543). **การสำรวจความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่พัฒนาสังคมในทัศนะของพุทธทาสภิกขุ**. กรุงเทพมหานคร.
- ยุทธพงษ์ กัยวรรณ. (2543). **พื้นฐานการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2546). **การพัฒนาชุมชนจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ** : กรุงเทพมหานคร: บางกอกบล็อก.

- สงวนศรี วิรัชชัย. (2527). **จิตวิทยาสังคมเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : ศึกษาพร สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2540). **หนังสือและบทความภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร : กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สมชาย จักรพันธุ์. (2543). **การสำรวจสุขภาพจิตของคนไทย**. ที่ประชุมวิชาการกรมสุขภาพจิต ครั้งที่ 7 ปี 2544 “ความสุขที่พอเพียง” วันที่ 5-7 กันยายน 2544.
- สุพัตรา สุภาพ. (2520). **สังคมวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- โสภกา ชูพิกุลชัย. (2522). **จิตวิทยาสังคมประยุกต์**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- อคิน รพีพัฒน์. (2527). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภากการพิมพ์.
- อนุช อาภาภิรม. (2543). **จากความรุนแรงในยุคโลกาภิวัตน์**. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง
- อรอนงค์ อินทรจิตร และนรินทร์ กรินชัย. (2542). **ผู้หญิงและเด็ก: เหยื่อความรุนแรงในครอบครัว**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : ปกเกล้าการพิมพ์.
- อุทัย หิรัญโต. (2519). **สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยา มานุษยวิทยา**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.

2) บทความจากวารสาร

- กนกพร กระจ่างแสง. (2561). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงต่อผู้อื่นของวัยรุ่นตอนกลาง. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี**. 12(27) : 97.
- จินตนา วัชรสินธุ์และคณะ. (2561). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรุนแรงในครอบครัวของเด็กวัยเรียน. **วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้**. 5(2) : 159.
- ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์. (2545). เรื่องราวของความรุนแรงในสังคมไทย : กรณีฆ่าหั่นศพ พ่อฆ่าลูกและอีกมากมาย. **รัฐศาสตร์สาร**. 23(2) : 144-148.
- ธีรวุฒิ นิลเพ็ชร และกัญญ์รัฐิตา ศรีภา. (2562). สภาพการณ์ความรุนแรงในครอบครัวและการพัฒนาบทบาทหน้าที่ของตำรวจในการรับมือปัญหาความรุนแรง: ศึกษาเฉพาะกรณีกองบังคับการตำรวจนครบาล 9. **วารสารพยาบาลตำรวจ**. 11(2) : 236-237.
- บุญวดี เพชรรัตน์. (2543). การพยาบาลผู้ป่วยพฤติกรรมรุนแรง การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช. **ภาควิชาการจิตเวช คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. PSU Knowledge Bank**. 6(2) : 200-202.
- บุรินทร์ นาคสิงห์และชาติรี ใต้ฟ้าพูล. (2556). การประกอบสร้างตัวตนเกย์ในภาพยนตร์ไทย. **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์**. 39(2) : 35-53.
- พระมหาศศิภรณ์ เปมสีโลโร และคณะ. (2561). การบูรณาการหลักขรวาธรรมกับการปฏิบัติตนของครอบครัวไทยยุคไทยแลนด์ 4.0. **วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ**. 3(2) : 44 - 62.

พระครูสังฆรักษ์แดนชัย อภิขโย. (2564). การใช้หลักทวารวาสธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา. **วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์**. หน้า 24-25.

รัฐวิษณุ อริยพัชฌ์พลและคณะ. (2563). การแก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว. **วารสาร สังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ**. 5(4) : 21-335.

วิชัย รูปขำดี. (2554). บทบาทของท้องถิ่นกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคม. **วารสารสถาบันพระปกเกล้า**. 9(1) : 89-100.

สุกัญญา สดศรี. (2562). ปัญหาการใช้ความรุนแรงของครอบครัวในสังคมไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร**. 6(พิเศษ).

3) บทความจากอินเทอร์เน็ต

ณฐนนท์ ทวีสิน. (2542). **ความรุนแรง**. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 1 กันยายน 2549. เข้าถึงได้จาก <http://www.203.144.180.217/office/ccwed/index.html>

ไทยรัฐ.(2564). [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 20 มิถุนายน 2566. เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/scoop/theissue/2220885>.

สำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2566). **สภาพชุมชนโดยรอบ**. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 20 มิถุนายน 2566. เข้าถึงได้จาก <https://saronline.bangkok.go.th/web/portal.htm?mode=community&pid=780>

Corsini. (1999). **เรียนรู้พฤติกรรมต่อความรุนแรง**. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 20 มิถุนายน 2566. เข้าถึงได้จาก <http://nnan.myreadyweb.com/article/topic-52375.html>

[ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 20 มิถุนายน 2566. เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/site/hlikleiyngkhwamkhadyaeng/payha-kar-chi-khwam-runraeng-ni-khrxbkhrav-laea-sangkham/naewthang-pxngkan-laea-kaekhi-kar-chi-khwam-runraeng-ni-khrxbkhrav-laea-sangkham>

4) วิทยานิพนธ์

ธานี ชื่นคำ. (2555). **ศึกษาอัตลักษณ์ของเกย์ในสื่อภาพยนตร์ไทย**. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

5) สัมภาษณ์ :

สัมภาษณ์ แสงจันทร์ ทุมประสิทธิ์, 1 มิถุนายน 2567.

สัมภาษณ์ วิชุดา จักชูปท, 1 มิถุนายน 2567.

สัมภาษณ์ วา ดาวเรือง, 1 มิถุนายน 2567.

สัมภาษณ์ ศุภิสรารัตน์ อนุนารถ, 1 มิถุนายน 2567.

สัมภาษณ์ เสน่ห์ อนุนารถ, 2 มิถุนายน 2567.

สัมภาษณ์ ก้อง ตระการไทย, 2 มิถุนายน 2567.

สัมภาษณ์ เนตรชัย อินทวิมล, 3 มิถุนายน 2567.

สัมภาษณ์ ถวัลย์ ภูทองชัย, 3 มิถุนายน 2567.

6) หนังสือต่างประเทศ

Cronbach, L. J. (1971). **Essentials of psychological testing** (5th ed.). New York : Harper Collins. Publishers. pp.67.

Creswell, J., Plano Clark, v. Gutmann, M.L., & Hanson, W.E. (2003). **Advanced Mixed Methods Research Designs**. In A. Tashakkori, & C.

Cohen J. M and Uphoff N. T. (1980). **Rural Development Participation: Concepts and Measures for Project Design**. Implementation and Evaluation (Ithaca NY: Rural Development Committee, Cornell University).

Getzels and Guba. (1973). **School climate improvement : A challenge to the school administrator**. Getzels.

Herzberg. (1957). **A Study of Thinking**. New York.

Johan Galtung. 1955. **Gandhis politiske etikk**. (Gandhi's political ethics, 1955, with philosopher Arne Næss).

Remschmidt, H. (1993). Schizophrenic psychoses in children and adolescents. **Triangle**, 32:15-24.

Stuart, R.B. (1981). **Violent behavior: Social learning approaches to prediction, Management and treatment**. Violence in perspective. New York: Brunner/Mazel.

Walters and Parke, 1964. R.H. Walters, R.D. Parke. **Social motivation, dependency, and susceptibility to social influence**. (2nd ed.) L. Berkowitz (Ed.), Advances.

World Health Organization. (2002). **World Health Report 2002**. Reducing Risk and Promoting Healthy Living. World Health Organization, Geneva.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด หรือเติมข้อความลงในช่องว่างให้ได้ความสมบูรณ์ ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจะปกปิดเป็นความลับ แต่จะนำไปวิเคราะห์เพื่อนำผลการวิจัยไปปรับปรุงและส่งเสริมเกี่ยวกับรูปแบบบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร
- ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาคความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานครตามหลักทฤษฎีธรรม 4

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

เลขที่แบบสอบถาม.....

สำหรับผู้วิจัย

	1	2	3
	☐	☐	☐
1. เพศ		☐	4
() 1. ชาย		() 2. หญิง	
2. อายุ		☐	5
() 1. อายุ 18-27 ปี		() 2. อายุ 28-37 ปี	
() 3. อายุ 38-47 ปี		() 4. อายุ 47 ปีขึ้นไป	
3. ระดับการศึกษา		☐	6
() 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี		() 2. ปริญญาตรี	
() 3. ปริญญาโท		() 4. สูงกว่าปริญญาโท	
4. อาชีพ		☐	7
() 1. ลูกจ้าง		() 2. รับราชการ	
() 3. พนักงานบริษัท		() 4. อื่น ๆ	
5. ระดับรายได้		☐	8
() 1. ต่ำกว่า 15,000 บาท		() 2. 15,001-25,000 บาท	
() 3. 25,001-35,000 บาท		() 4. 35,001 บาทขึ้นไป	

ตอนที่ 2 บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร

ข้อที่	ข้อความ	บทบาท					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1	
1. ด้านความรุนแรงเชิงสังคม							
1	ท่านมีบทบาทในการวางแผนเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม						☐ 9
2	ท่านมีบทบาทในการดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม						☐ 10
3	ท่านมีบทบาทในการจัดการตามแผนเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม						☐ 11
4	ท่านมีบทบาทในการกำกับเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม						☐ 12
5	ท่านมีบทบาทในการติดตามเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม						☐ 13
2. ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ							
6	ท่านมีบทบาทในการวางแผนเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสุขภาพ						☐ 14
7	ท่านมีบทบาทในการดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสุขภาพ						☐ 15
8	ท่านมีบทบาทในการจัดการตามแผนเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม						☐ 16
9	ท่านมีบทบาทในการกำกับเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม						☐ 17
10	ท่านมีบทบาทในการติดตามเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม						☐ 18

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานครตามหลักธรรมาธรรม 4 (ขันติ สัจจะ ทมะ จาคะ)

1) ท่านคิดว่าปัญหาด้านความรุนแรงเชิงสังคมในชุมชนที่ท่านอยู่อาศัยเป็นอย่างไรบ้าง

.....

2) จากคำตอบข้อ 1 ท่านมีแนวทางแก้ไขปัญหา ความรุนแรงทางสังคมตามหลักธรรมาธรรม 4 (ขันติ สัจจะ ทมะ จาคะ) อย่างไรบ้าง

.....

3) ท่านคิดว่าปัญหาด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพในชุมชนที่ท่านอยู่อาศัยเป็นอย่างไรบ้าง

.....

4) จากคำตอบข้อ 3 ท่านมีแนวทางแก้ไขปัญหา ความรุนแรงทางสังคมตามหลักธรรมาธรรม 4 (ขันติ สัจจะ ทมะ จาคะ) อย่างไรบ้าง

.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือ

ฉัฐสุภางค์ สารมาศ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร

ชื่อผู้สัมภาษณ์เชิงลึก.....

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ผู้ให้สัมภาษณ์.....

เบอร์โทรศัพท์.....

คำชี้แจง : โปรดตอบคำถามข้างล่างตามความเป็นจริง

1) บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม

1.1) ท่านมีความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกันที่จะให้เกิดความไว้วางใจและไม่ตรีจิตในการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม (สัจจะ) อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

1.2) ท่านรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ข่มใจระงับความรู้สึกต่อเหตุบกร่องของกันและกัน รู้จักฝึกฝนปรับปรุงตน แก้ไขข้อบกพร่องปรับนิสัยและอัธยาศัยให้กลมกลืนประสานเข้าหากันได้ในการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม (ทมะ) อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

1.3) ท่านมีความอดทน อดกลั้น ต่อความหนักและความร้ายแรงทั้งหลายในการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม (ขันติ) อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

1.4) ท่านมีความเสียสละ ความเผื่อแผ่ แบ่งปันตลอดถึงความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกันในการแก้ไขความรุนแรงเชิงสังคม (จาคะ) อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

2) บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงเชิงสุขภาพ

2.1) ท่านมีความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกันที่จะให้เกิดความไว้วางใจและเมตตาริจิตในการแก้ไขความรุนแรงเชิงสุขภาพ (สัจจะ) อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

2.2) ท่านรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ข่มใจระงับความรู้สึกต่อเหตุบกพร่องของกันและกัน รู้จักฝึกฝนปรับปรุงตน แก้ไขข้อบกพร่องปรับนิสัยและอธยาศัยให้กลมกลืนประสานเข้าหากันได้ในความรุนแรงเชิงสุขภาพ (ทมะ) อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

2.3) ท่านมีความอดทน อดกลั้น ต่อความหนักและความร้ายแรงทั้งหลายในการแก้ไขความรุนแรงเชิงสุขภาพ (ขันติ) อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

2.4) ท่านมีความเสียสละ ความเผื่อแผ่ แบ่งปันตลอดถึงความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกันในการแก้ไขความรุนแรงเชิงสุขภาพ (จาคะ) อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือ
 ฉัชศุภางค์ สารมาศ
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ค
เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยในคน

ที่ จว. ๐๐๕๙/๒๕๖๗

เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๑. ชื่อโครงการวิจัย

ชื่อเรื่อง: บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร

TITLE: PEOPLE'S ROLE OF RESOLVING SOCIAL VIOLENCE IN WAT MUANG COMMUNITY

BAGKOK

๒. ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย

ดร.ฉัฐศุภางค์ สารมาศ

๓. ผลการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

คณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๗ วันอังคารที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗ มติที่ ๘/๒๕๖๗ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า โครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของจริยธรรมการวิจัยในคน โดยที่ผู้วิจัยเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ ไม่มีการล่วงละเมิดสิทธิ และไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ตัวอย่างการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง และผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย

จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยในขอบข่ายของโครงการวิจัยที่เสนอได้ ตั้งแต่วันที่ออกเอกสารรับรองผลการพิจารณาการทำวิจัยในคนฉบับนี้ จนถึงวันที่ ๓๑ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๘

ออกให้ ณ วันที่ ๑๒ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๗

ลงนาม

(พระมหามหาวินทร์ ปุริสุตตโม, ผศ.ดร.)

ประธานกรรมการ

คณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ง
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. **ดร. บานชื่น นักการเรียน**
 วุฒิการศึกษา Ph.D. (Political Sociology)
 ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัย
 มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

2. **ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุทธนา ปราณีต**
 วุฒิการศึกษา Ph.D. (Political Sciences)
 ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

3. **ดร. กาญจนา คำจตุ**
 วุฒิการศึกษา Ph.D. (Political Sciences)
 ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

4. **ดร. อัญธิษฐา อักษรศรี**
 วุฒิการศึกษา Ph.D. (Political Sciences)
 ตำแหน่ง อาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัย
 สงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี

5. **ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิญญู กิณะเสน**
 วุฒิการศึกษา Ph.D. (Buddhist Studies)
 ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพุทธ
 ศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวฉัฐภางค์ สารมาศ
วัน เดือน ปี เกิด	วันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2517
ภูมิลำเนาเดิม	บ้านเลขที่ 446/2 หมู่บ้านทองประเสริฐ ถนนเศรษฐกิจ 1 ตำบลอ้อมน้อย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร 70140
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 446/2 หมู่บ้านทองประเสริฐ ถนนเศรษฐกิจ 1 ตำบลอ้อมน้อย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร 70140
วุฒิการศึกษา	ธรรมศึกษาชั้นเอก ศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย Ph.D. (Political Sciences) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ตำแหน่ง	นักวิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม